

Reportaż z wyspy Sw. Łucji - W.Liebert - str. 10

**ECHO TYGODNIA**Niezależny  
magazyn  
dla każdego

Nr 171 Toronto 23 - 29 stycznia 1986

Cena \$ 1.00

**PROCES  
ASTRONOMÓW**

Poniedziałek 20 stycznia W Toruniu rozpoczął się dziś proces działaczy Solidarności oskarżonych o zakłócanie programu telewizyjnego wezwaniem do bojkotu wyborów sejmowych

Na ławie oskarżonych zasiadają profesor kosmologii Jan Hanasz, jego asystent dr Zygmunt Sturlo, wykładowca uniwersytecki dr Jerzy Zalewski i elektronik Piotr Łukaszewski

Wszystkim zarzuca się prowadzenie nielegalnej działalności związkowej i wywoływanie niepokojów publicznych Przy pomocy nadajnika umieszczonego w mieszkaniu Łukaszewskiego włączali się oni do oficjalnego programu telewizyjnego z apelami Solidarności, wzywającymi do bojkotu wyborów Milicja aresztowała ich we wrześniu 1985

Prof Jan Hanasz jest kierownikiem laboratorium astrofizyki w Ośrodku Astronomicznym Mikołaja Kopernika w Toruniu

**PASZPORTY KONSULARNE  
OSTRZEŻENIE!**

Zarząd Główny Kongresu Polonii Kanadyjskiej informuje że ostatnio nadeszły wiadomości o trudnościach w jakich znalazły się osoby w Polsce które korzystały z paszportu konsularnego

Zarząd Główny KPK zwraca uwagę tym osobom które planują

korzystanie z paszportów konsularnych może spowodować poważne kłopoty władze polskie mogą z jakichkolwiek powodów ZATRZYMAC DANĄ OSOBĘ W POLSCE twierdząc że osoba ta jest polskim obywatelem /obywatelką W tej sytuacji interwencja ze strony ambasady kanadyjskiej w Warszawie może być mało skuteczna

Podkreślamy również że

1 Osoby które posiadają obywatelstwo kanadyjskie i korzystają z paszportu kanadyjskiego powinni PRZED WYJAZDEM do Polski zrzec się formalnie obywatelstwa polskiego Według przepisów polskich nabycie obywatelstwa kraju zamieszkania nie zwalnia nikogo z obywatelstwa polskiego Jedynie FORMALNA DECYZJA władz polskich może zwolnić od polskiego obywatelstwa

2 To samo dotyczy osób (dzieci) urodzonych w Kanadzie, których rodzice w chwili urodzenia byli formalnie obywatelami polskimi (to znaczy, że nie zrzekli się polskiego obywatelstwa)

Podkreślamy jeszcze raz że uregulowanie statusu obywatelskiego przed wyjazdem do Polski jest bardzo ważne ponieważ władze polskie wychodzą z założenia że bez formalnego zrzeczenia się obywatelstwa polskiego osoby te są nadal obywatelami polskimi i w związku z tym w pełni podlegają ustawodawstwu polskiemu

Podkreślamy również że konsularne paszporty mogą być w Polsce w każdej chwili SKONFISKOWANE uniemożliwiając posiadaczowi powrót do Kanady

ZARZĄD GŁÓWNY  
KPK

**UCHODŹCY**

Austriacki minister spraw wewnętrznych Karol Plecha podał dane o pomocy dla uchodźców, zagrożonych przesładowaniami z powodów politycznych, religijnych lub rasowych

Powiedział, że wśród uchodźców, w rozumieniu Konwencji Genewskiej z 1951 roku, starających się o azyl, odnotowano spory odsetek emigrantów kierujących się motywami ekonomicznymi Uchodźcom ekonomicznym Austria nie będzie udzielać azylu Austria pomaga przesładowanym lecz nie poszukującym łatwych zarobków czy poprawy warunków bytu

Jak informowaliśmy, kraje skandynawskie bardzo rygorystycznie zastopowały emigrację polityczną Austrii tego nie uczyniła, lecz zastosowała ograniczenia wobec osób szukających zarobków

Uchodźców ściśle się „segreguje”, oddzielając „politycznych” od „ekonomicznych”

W 1982 84 procent uchodźców przybyłych do Austrii uzyskało azyl polityczny W 1893 - 65 procent, w 1984 tylko 46 procent

Dokonczenie str 5

W Polsce ostatnie dni przyniosły zmienną pogodę Porywiste wiatry uszkodziły linie energetyczne w województwach krakowskim i nowosądeckim

**WILK W OWCZEJ  
SKÓRZE (b.ciasnej)**

Warszawa, piątek 17 stycznia Doradca Solidarności Jacek Kuron oraz były rzecznik Solidarności Janusz Onyszkiewicz zostali wezwani do stawienia się dziś na dalsze przesłuchanie

Według komunikatu władz przesłuchania dotyczą sprawy aresztowanego ostatnio w Gdansk Bogdana Borusewicza

Zdaniem obserwatorów zachodnich władze w Warszawie uciekły się do tego pretekstu by uniemożliwić Kuronowi i Onyszkiewiczowi udział w rozpoczętych wczoraj w Warszawie obradach tak zwanego Kongresu Intelektualistów w Obronie Pokojowej Przyszłości Świata

Jak podają korespondenci zachodni, władze PRL zabiegają o utrzymanie możliwie najlepszej atmosfery w czasie czterodniowego kongresu Temu też przypisuje się decyzję odroczenia rozprawy przed Sądem Najwyższym działaczy Solidarności Adama Michnika, Bogdana Lisa i Władysława Frasyniuka

Kuron i Onyszkiewicz zatrzymano już we czwartek 16 stycznia, na krótko przed rozpoczęciem się w mie-

A oto fragmenty apelu do uczestników rozpoczętego w Warszawie 16 stycznia kongresu intelektualistów Apel ukazał się w specjalnym numerze podziemnego pisma KOS wydawanego przez Komitet Oporu Społecznego

„Kongres intelektualistów mówi w swym motcie o obronie pokoju Został on zorganizowany przez władze PRL, które 13 grudnia 81 roku zadeklarowały wojnę przeciw własnemu narodowi i wysłały wojsko i milicję w celu zdławienia pokojowego, niezależnego ruchu związku zawodowego Solidarnosc”

„Uważamy za swój obowiązek zwrócić Waszą uwagę na osobliwy charakter kongresu intelektualistów, organizowanego przez władze PRL Jest to propagandowa impreza mająca na celu przydanie polskiemu reżimowi wiarygodności w oczach świata oraz wystawienia mu świadectwa moralności”

„Dlatego zwracamy się do Was w imię prawdy, największej wartości dla pracowników i artystów, spróbujcie

zainteresowania na przejawy łamania swobód obywatelskich i ludzkich, na niszczenie własnej kultury i nauki, dewastację środowiska naturalnego i zagrożenie biologicznej egzystencji naszego narodu”

„Mamy nadzieję że będziecie występować w obronie więzionych za przekonania ( ), naszej kultury i nauki Mamy nadzieję, że nie ulegliście kampanii propagandowej i że będziecie dawac świadectwo przekonaniu, iż pokój i wolność są nierozdzielne”

Pragniemy przekazać Wam nasze głębokie przekonanie o tym, że niemożliwa jest obrona pokoju i jednocześnie akceptowanie przemocy i bezprawia Ze niemożliwe jest pielęgnowanie nadziei na zachowanie pokoju opartego na beznadziej okłamywanych i ujaźnionych narodów”

Dokonczenie str 4

**POMOGLI WYOBRAŹNI PISARZA**

Nowy Jork, 14 stycznia Na zjeździe PEN Clubow amerykański pisarz William Philips podziękował Adamowi Zagajewskiemu i Wasylowi Aksjonowowi za „wprowadzenie do dyskusji kongresowej elementów zdrowego rozsądku i trzeźwości”

Zagajewski i Aksjonow jako pierwsi zagraniczni uczestnicy 48 kongresu międzynarodowego Pen Clubu przerwali falę antyamerykańskich oskarżeń wysuwanych przez lewicowych pisarzy, którym przewodził autor *Blaszanego bębna* Guenther Grass

Wypowiedz Zagajewskiego była komentarzem do polemiki między Grassem a laureatem literackiej nagrody Nobla Saulem Bellowem, odpowiadając na ataki Grassa, który Stany Zjednoczone utożsamiał wyłącznie ze slumsami nowojorskiej dzielnicy południowy Bronx stwierdził, że większość Amerykanów jest po prostu szczęśliwa a społeczeństwo jest wolne i cieszy się generalnie rzecz biorąc owocami gospodarczego sukcesu, choć oczywiście nie do podważenia jest fakt istnienia gdzieś takich miejsc jak slumsy Bronxu

Adam Zagajewski pochwalił wystąpienie Bellowa a Wasilij Aksjonow, pisarz rosyjski mieszkający w Waszyngtonie powiedział „Właśnie niemieccy pisarze powinni dwa razy pomyśleć zanim zabiorą się do porównywania Ameryki ze Związkiem Sowieckim” Była to aluzja do innych wypowiedzi Grassa, który uważa że w Nowym Jorku spotkał się z brakiem wolności słowa podobnym do sytuacji w bloku sowieckim

Zagajewski, wspominając swoich uwięzionych przyjaciół, Adama Michnika i Mariana Terleckiego, powiedział także „Są co najmniej dwa typy państw, państwo

totalitarne i państwo demokratyczne Jeżeli nie uscislimy wyraznie, o jakim państwie mowa, wszelka dyskusja jest bezsensowna”

Tematem 48 kongresu PEN Clubu jest zależność między wyobraźnią pisarza a wyobraźnią państwa

Węgierski pisarz Gyorgi Konrad wezwał supermocarstwa do zagwarantowania krajom Europy Wschodniej takiej samej suwerenności jaką otrzymała Austria w 1955 Konrad mówił o dwóch społeczeństwach na Węgrzech, oficjalnym, aprobowanym, i niezależnym społeczeństwie podziemnym Węgierska kultura niezależna, powiedział, rozwija się pomimo represji ze strony państwa, które w obecnej formie istnieje wyłącznie dzięki oparciu o siłę sowieckiej armii

Wystąpienia Konrada, Zagajewskiego, Aksjonowa, Philipsa i Bellowa wprowadziły wyłom w zapoczątkowanej reakcji na wystąpienie sekretarza stanu Shultza fali antyamerykańskich przemówień pisarzy zagranicznych jak Grass czy zona dyktatora Nikaragui Ortegi poetka Rosario Murillo oraz przedstawicieli amerykańskiej Nowej Lewicy lat 60-tych, którzy stali się obecnie zamożnymi członkami establishmentu, jak Alan Ginsberg czy Susan Sonntag Charakterystyczna dla tego nurtu była wypowiedz czarnego amerykańskiego poety Tony Morrisona, który oznajmił, że nigdy nie czuł się Amerykaninem

Pisarze-uchodźcy, głównie z krajów rządzonych przez komunistów, urządzili 14 stycznia przyjęcie dla uczestników kongresu a następnego dnia konferencję prasową poświęconą represjom wobec niezależnych twórców

# ŚWIAT

● **Gwatemala wybrała cywilnego prezydenta** 43-letni prawnik Vinicio Cerezo, przywódca partii Chrześcijańsko-Demokratycznej został wybrany prezydentem Gwatemali. Jest on pierwszym cywilnym prezydentem w Gwatemali od 16 lat. Prezydent Cerezo zapowiedział, że będzie się starał o rządy przestrzegające praw człowieka, restaurujące demokrację i wyprzedzające kulejącą gospodarkę Gwatemali na właściwą drogę. Cerezo oświadczył również, że zreorganizuje policję w ten sposób by można było ją kontrolować i uczyni sądy prawdziwie niezawisłymi ciałami. Nowy prezydent zwrócił się do USA o bezwarunkową pomoc ekonomiczną i poparcie dla autonomii demokracji.

Na uroczystości zaprzysiężenia prezydenta Cerezo USA reprezentował wiceprezydent G. Bush, który oświadczył, że ostatnie wybory w Gwatemali i zwycięstwo prezydenta Cerezo "są przełomowym punktem nie tylko w historii Gwatemali, ale także w całym regionie". Cerezo zastąpił na stanowisku prezydenta generała O. Victoresa. W latach 70 i 80 Gwatemala była wielokrotnie oskarzana przez Amnesty International i inne grupy praw człowieka o szerokie stosowanie mordów i tortur w rozprawianiu się z niewygodnymi osobami. Większością mordów i tortur obciążano prawicowe szwadrony śmier-

ci Gwatemala jest 10 państwem w Ameryce Łacińskiej, które zapoczątkowuje proces restauracji demokracji od czasu, gdy w roku 1979 trend ten rozpoczął Ekwador.

● **Panstwa Południowego Pacyfiku chcą utworzyć strefę bezatomową** Szesc państw Południowego Pacyfiku: Australia, Nowa Zelandia, Papua-Nowa Gwinea, Fidzi, Wyspy Solomona, oraz Wyspy Cook'a, zdecydowało wysłać wspólną misję do 5 państw atomowych z nadzieją, że zaakceptują one propozycję uczynienia strefy Południowego Pacyfiku strefą bezatomową. Australijskie ministerstwo spraw zagranicznych podało, że misja wyjaśni naturę i charakter traktatu o strefie bezatomowej podpisanego przez 13 państw Południowego Pacyfiku w sierpniu ubiegłego roku.

● **Hiszpania nawiązała stosunki dyplomatyczne z Izraelem** Krok ten wywołał olbrzymie niezadowolenie w świecie arabskim. W 1948 roku po powstaniu państwa Izrael dyktator Hiszpanii Franco zaferował Izraelowi nawiązanie stosunków dyplomatycznych, ale ówczesny premier D. Ben-Gurion odmówił, wskazując kolaborację Hiszpanii z III Rzeszą Niemiec w czasie II wojny światowej. Następnie, dotknięty posunięciem Ben-Guriona Franco, odmawiał prośbom kolejnych

przywódców Izraela o nawiązanie stosunków dyplomatycznych.

● **W wieku 93 lat zmarł w USA Herbert W. Armstrong, twórca i najwyższy pastor sekty "The Worldwide Church of God"** Sekta jest znana głównie z religijnych programów telewizyjnych i radiowych, kolportowanego na całym świecie w wielu językach magazynu "Plain Truth" i uczelni "Ambassador College" w Pasadena. Liczbę wyznawców szacuje się na około 80 milionów.

● **Gorbaczow przedstawił 15-letni plan pozbycia się broni nuklearnych na świecie** Przywódca ZSRR M. Gorbaczow ogłosił trzyfazowy, 15-letni plan pozbycia się przez świat broni nuklearnych. Warunkiem realizacji planu Gorbaczow uczynił odstąpienie przez USA od programu rozwoju obronnych broni kosmicznych. Prezydent Reagan oznajmił, że z uwagą przestudiuje propozycję Gorbaczowa. W pierwszej fazie planu, trwającej 5-8 lat, ZSRR i USA mają zredukować swój strategiczny arsenał nuklearny o 50% oraz ograniczyć arsenał pocisków dalekiego zasięgu do 6000 po obydwu stronach. Gorbaczow proponuje również, żeby w pierwszej fazie zlikwidować wszystkie amerykańskie i sowieckie pociski nuklearne średniego zasięgu znajdujące się na terenie Europy. W drugiej fazie planowanej do 7 lat od roku 1990, do nuklearnego rozbrojenia mają się przyłączyć pozostałe państwa posiadające broń nuklearną. W fazie tej powinien być również zakaz produkcji broni nienuklearnej zbliżonej mocą do broni nuklearnych bądź innych broni masowego rażenia. Trzecia faza mająca się rozpocząć około roku 1995 miałaby być wyeliminowaniem wszystkich pozostałej jeszcze broni nuklearnej na Ziemi i podpisaniem globalnego porozumienia przeciwko ponownej produkcji broni nuklearnej.

● **8 lat więzienia dla dyrektora moskiewskiego szpitala** Dr N. Kawierin, dyrektor jednego z centralnych szpitali moskiewskich otrzymał za branie łapówek karę 8 lat więzienia. Gazeta "Sowiecka Kultura" podała także, że Kawierin był despotą w stosunku do podwładnych i promował ich oraz degradował według kryterium ślepego posuszenia.

● **Indyjski wódz spieszy na pomoc "contras"** Russell Means, przywódca amerykańskich Indian, udał się do Amery-

ki Środkowej aby przyłączyć się do plemion indyjskich zwalczających komunistyczny rząd w Nikaragui. Przed odlotem Means powiedział "Marksisci są rasistami". Means jest wodzem Siksów, dowodził on powstaniem Indian w 1973 roku w Wounded Knee, w Południowej Dakocie. Means ma zamiar udzielić pomocy organizacji Indian MISURASATA, mającej swoją siedzibę w Kostaryce. W skład tej organizacji wchodzi plemiona Indian Miskito, Suma i Rama. Plemiona te zostały usunięte z należącej do nich od wieków ziemi podczas rewolucji sandinowskiej w roku 1979. Gdy indyjscy wojownicy znajdują się w Nikaragui przyłączają się do oddziałów "contras". Means powiedział także, że wraz z H. Adamsem, dyrektorem organizacji "Survival of American Indians" i aktorem M. Brando planuje założenie w Nikaragui misji.

● **Prezydent Chile A. Pinochet powiedział dziennikarzowi "Die Welt", że ustąpi ze swego stanowiska w roku 1989**

● **Nikaraguanska bron była użyta przez terrorystów organizacji M-19 w Kolumbii** Rząd kolumbijski poinformował, że bron, która była używana przez terrorystów w listopadowym zamachu na Pałac Sprawiedliwości w Bogocie pochodziła z Nikaragui i jest własnością sandinowskiego rządu w Managui. Minister spraw zagranicznych A. Ocampo skierował na ręce M. d'Escoto, szefa dyplomacji Nikaragui list domagający się "rzetelnego i satysfakcjonującego" wyjaśnienia w jaki sposób bron mogła się dostać do rąk terrorystów z organizacji "M-19". Komunistyczny reżym w Nikaragui odciął się od możliwości współudziału w akcji terrorystycznej w Bogocie. W przeszłości sandinisci niejednokrotnie zaprzeczali jakoby mieli coś wspólnego z kolumbijską partyzantką i oskarżali USA o chęć porozumienia władz obu krajów. Ocampo stwierdza w podanym do wiadomości publicznej liście, że bron - w tym dwa karabiny maszynowe produkcji belgijskiej o numeracji 39260 i 39597 - należy do transportu przekazanego Narodowemu Frontowi Wyzwolenia Nikaragui przez rząd Wenezueli w roku 1979. Minister Ocampo stwierdza także, że inne karabiny użyte przez terrorystów pochodzą z transportu tysiąca sztuk broni przekazanej przed laty rządowi

Somozy przez USA.

● **Sowieci aresztowali 5 generałów afgańskich** Dyplomaci zachodni akredytowani w Kabulu przekazali informację, że co najmniej 5 generałów reżymowej armii afgańskiej zostało aresztowanych i oskarżonych o współpracę z partyzantami. Czterem z nich grozi rozstrzelanie i nie wyklucza się, że mogą już nie żyć, rozstrzelani wkrótce po aresztowaniu. Dyplomaci twierdzą, że wspomniani generałowie zostali oskarżeni o przekazywanie informacji o ruchach wojsk sowieckich Ahmedowi Massudowi, jednemu z czołowych dowódców muhadzinów. Po aresztowaniu generałów oddziały sowieckie otrzymały rozkaz by uprzedzić oficerów afgańskich o ruchach wojsk sowieckich jedynie na krótko przed rozpoczęciem akcji.

● **W wieku 84 lat zmarł w Pradze poeta Jarosław Seifert, laureat literackiej Nagrody Nobla w roku 1984** Nigdy nie cieszył się sympatią komunistycznego reżymu, czeskosłowacka agencja prasowa CTK skwitowała jego śmierć następującą wzmianką: "wybitny poeta czeski, narodowy artysta, zdobywca w roku 1984 literackiej Nagrody Nobla".

● **Tysiące ludzi uczciło 10 rocznicę śmierci Czu En-laja** Tysiące Chinczyków przybyło na Plac Tien-an-mien w Pekinie by uczcić 10 rocznicę śmierci Czu En-laja, wieloletniego premiera Chin i bliskiego współpracownika Mao Tse-tunga. Uroczystość nie miała charakteru oficjalnego, gdyż jak pisał przedstawiciel rządu chińskiego polityka rządu w zakresie rocznic kładzie akcent na datę urodzin, zwłaszcza 50 i 100 lat temu, w kwietniu.

● **20 żołnierzy sowieckich rozstrzelanych w Afganistanie za niewykonanie rozkazu** Dyplomaci zachodni akredytowani w Afganistanie podali, że w grudniu ub. r. rozstrzelano w południowym mieście Afganistanu Kandaharze 20 żołnierzy sowieckich za odmowę wykonania rozkazu. Otrzymał oni rozkaz przyłączenia się do oddziału afgańskiego wyruszającego do walki z muhadzinami. Żołnierze sowieccy odmówili przyłączenia się stwierdzając, że oznacza to pewną śmierć, gdyż żołnierze afgańscy przy pierwszym kontakcie z muhadzinami przejdą na ich stronę.

Dokonczenie str. 11

## Doktryna Weinbergera

Oto streszczenie stanowiska jakie na początku tego tygodnia zajął publicznie wobec Związku Sowieckiego amerykański minister obrony Caspar Weinberger.

1 Militarna interwencja może być potrzebna w celu przeciwdziałania się agresji zorganizowanej przez Sowieców na całym świecie.

2 Na każde cztery państwa jedno znajduje się w stanie wojny. Dostawnie w każdym przypadku za wojny tymi kryje się Związek Sowiecki bądź jego sojusznicy i satelici.

3 Związek Sowiecki popiera i organizuje terrorystów powstania zbrojne i walki partyzanckie określając je mianem wojen narodowowyzwoleńczych. Określenie to jest rodem z orwellowskiej nowomowy.

4 Narod amerykański nie może wykluczać interwencji zbrojnej pomimo gorzkiej pamięci wojny wietnamskiej.

5 Amerykańska interwencja zbrojna musi służyć: a) amerykańskim interesom b) interesom zagrożonego przez Sowiecy narodu (nie może być po prostu jedynie zabezpieczeniem władzy aparatu władzy).

6 Trzeba pamiętać że nawet jeśli mamy do czynienia z jakimiś niedoskonałymi reżymami zagrożonymi przez Sowieców nie należy je pozostawiać na pastwę Związku Sowieckiego tylko dlatego że je nie lubimy. Konsekwencje zdobycia danego kraju przez Związek Sowiecki będą nieporównywalnie bardziej tragiczne.

7 USA muszą się zbroić i jeszcze raz zbroić. Ciężki militarny budżet prezydenta Reagana jeśli do nich dojdzie będzie katastrofą. Kiedy narody starają się żyć przed własnym bezpieczeństwem tracą i wygody i bezpieczeństwo.

8 Amerykańska polityka zagraniczna powinna być nie tylko defensywna nie dopuszczając do nowych zdobyci so-

wieckich ale i agresywna zabierac Sowiecom to co już zdobyli.

9 W tym celu powinna ona łączyć dyplomację, stosunki handlowe i interwencję zbrojną.

10 Narod amerykański powinien wiedzieć nie tylko jak zapobiegać niszczeniu wolności ale i jak przywracać wolność tam gdzie została ona zniszczona na np. Afganistan, Kambodża, Angola, Nikaragua czy kolonie sowieckie we Wschodniej Europie: Polska, Węgry, Czechosłowacja, Bułgaria, Rumunia, NRD.

\*\*\*

Jak na oficjalnie i publicznie zajęte stanowisko samego amerykańskiego ministra obrony kawał ostrej antysowieckiej doktryny. Ze względu na tę okoliczność podpisuje się obiema rękoma chociaż jestem bardziej na prawo (czyli prawiak).

ZBIGNIEW FARMUS

## ECHO TYGODNIA

WYDAJĄ I REDAGUJĄ  
**JACEK ADOLF i GRAZYNA FARMUS**

Adres do wysyłki, korespondencji, ogłoszeń,  
płatności, rachunków, zamówień prenumerat

862 Tandrige Crescent  
REXDALE, ONT M9W 2P2  
743 - 5706  
w godz. 10 - 3 po poł

BIURO TORONTOŃSKIE  
174 Maria St., Toronto, Ont., M6P 1W4  
766 - 3774

CENNIK OGŁOSZEŃ

|                            |                                      |
|----------------------------|--------------------------------------|
| 1 kolumna x 1 cal - \$ 5   | Stale ogłoszenia w kąciku handlowym  |
| 2 kolumny x 1 cal - \$ 10  | 3 miesiące \$ 48                     |
| 1 kolumna x 2 cale - \$ 10 | Ogłoszenia o wolnych miejscach pracy |
| 1/2 strony - \$ 175        | i jej poszukiwaniu - bezpłatnie      |
| 1 strona - \$ 350          |                                      |

Redakcja zastrzega sobie prawo do zmian i skrotów  
w nadesłanych listach i manuskryptach

Prenumerata. półroczna \$ 25, roczna \$ 50

## Na ojczyzny łono

Małe pendant do ostrzeżenia KPK w sprawie paszportów konsularnych. Nie jestem mianowicie pewien, czy i paszport kanadyjski cokolwiek gwarantuje na wizycie w ojczyźnie ludowej.

Kiedys emeryt z Ontario, z paszportem kanadyjskim, wylądował wiosną na Okręciu, w celu odwiedzenia rodziny. Przywitał go jakiś pan w mundurze i zaraz zawioził gdzieś do milicyjnej piwnicy. Co rano posiadacz kanadyjskiego paszportu dostawał czarną kawę i chleb, w południe zupę i tak sobie siedział do jesieni. Nie rozmawiał z nim nikt. Jesienią powiedziano mu, że już sobie może iść. Pojechał prosto na Okręcie i najbliższym samolotem opuścił gościnny kraj przodków, nie wydawszy ani jednego dolara w czasie pobytu.

Historia jest autentyczna, opisał ją londyński Times

JACEK ADOLF

**BUNT MEDYKOW**

Wielu lekarzy uczestniczących w torontonskim spotkaniu Ontario Medical Association organizacji zrzeszającej 17 000 medyków zamierza poprzeć protest przeciw ustawie która ogranicza ma ich honoraria. Ustawa ma zakazać pobierania opłat wyższych niż ustalone i opłacane przez ubezpieczenia zdrowotne. Doktorzy za wykroczenie przeciw prawu mogą za płacić grzywnę do 10 tys dolarów. Ustawa została wprowadzona pod debatę parlamentarną w grudniu. Obecna sytuacja w parlamencie pozwala przy puszczać ze zostanie ona przeprowadzona. Związek lekarzy wezwał swych członków do wystąpienia z OHIP. Jeżeli do tego dojdzie będziemy musieli wielu specjalistom płacić za pełne koszty leczenia.

**A LEC**

Nad północno zachodnią Kanadą odbyła się kolejna próba amerykańskiej rakiety Cruise. Ponad 6 metrowa rakietka pozbawiona ładunku wystrzelona została z bombowca amerykańskiego B 52 nad morzem Beauforta i przeleciała dwa i pół tysiąca kilometrów. Wzdłuż rzeki Mackenzie. Jest to piąta próba od 1983 roku kiedy to Kanada i USA podpisały umowę o przeprowadzeniu prób w warunkach boju. Wzblizonych do sowieckich. Sprawa wówczas była gorącym daniem pacyfistów. W proteście przeciw próbom kilkanaście tysięcy ludzi maszerowało

ulicami. Podczas ostatniego testu udało się zmobilizować do akcji pro testacyjnej zaledwie kilka osób.

**Z UTARGU**

RCMP federalna policja kanadyjska opublikowała raport w którym oblicza że Kanadyjczycy wydają ponad 10 miliardów dolarów rocznie na narkotyki. Marihuana haszysz i heroina sprzedają się na czarnym rynku najlepiej. Rosnie popularność kokainy i narkotyków syntetycznych. Mimo dużej szkodliwosci tych środków udaje się ich sprzedać na ulicach wielkich miast na sumę miliarda dolarów.

Policja dysponuje informacjami pozwalającymi na wskazanie osób które czerpią największy zysk z tego rodzaju handlu. Rząd planuje ustawę która pozwoli na zagarnięcie części nielegalnego profitu. Ustawa wzięta obciąża opodatkowaniem dochodu z nieudokumentowanych źródeł.

**DOLARZE CZY CI NIE ZAŁ!**

Słabo o słabo stoi kanadyjski dolar. Na torontonskim rynku osiągnął rekordowo niską cenę 71 centów amerykańskich w ubiegłym tygodniu i ma szansę spaść dalej. Podstawową przyczyną spadku wartości dolara kanadyjskiego jest powszechnie panujące przekonanie że wkrótce podniesie się stopa procentowa w USA co czyni atrakcyjną

dla nabywców walutę amerykańską.

**NASZA KANADYJSKA**

Sliczna wysoka 14 latka Monika Schnarre ze Scarborough zdobyła tytuł Supermodelki w międzynarodowym konkursie Kanadyjka uczennica 9 klasy podpisała 2 letni kontrakt z nowojorską agencją modelek wartosci 250 tysięcy dolarów. Dziewczyna parę miesięcy temu znalazła zatrudnienie jako modelka w torontonskiej firmie.

**WIZYTA PRZYJAZNI I NIEPOKOJU**

Kanadę odwiedził premier Japonii Jasuziro Nakasone wraz z małżonką. Premier złożył wizytę w parlamencie gdzie wystąpił z dwujęzycznym przemówieniem w którym wyraził nadzieję na dalszy rozwój współpracy między wolnymi krajami. Nakasone wydaje się być zaniepokojony perspektywą wolnego handlu z USA. Japonia drugi co do wielkości obrotów partner Kanady obawia się iz protekcjonistyczny trend Amerykanów zaciąży na przyszłych umowach handlowych z Japonią. A chodzi głównie o japońskie samochody i sprzęt elektroniczny. Na razie spotkanie premierów nie wywołało zmian w limitach japońskiego importu. Mulroney złożył obietnicę że Japonczycy nie ucierpią na wolnym handlu Kanady z USA.

**PROBA ZAMACHU**

RCMP poszukiwała obywatela kanadyjskiego o pochodzeniu libijskim który usiłował przekupić bagażowego i ulokować bombę na pokładzie

samolotu odlającego z międzynarodowego portu lotniczego w Ottawie do Nowego Jorku. Prowadzono też poszukiwania pięciu Libijczyków podejrzanych o przygotowywanie aktów terrorystycznych na terenie USA.

**MSZA ŚW. ZA OJCZYZNĘ**

Tradycyjna Msza Św za Ojczyznę, koncelebrowana przez księży wszystkich parafii polskich w Toronto, odbędzie się w niedzielę, dn 26 stycznia br o godz 5-ej po południu w kościele św Teresy - Lakeshore Blvd West, rog 10-th Street

Parking bez ograniczeń po północnej stronie Lakeshore Blvd w fabryce Goodyear

Serdecznie zapraszamy do spontanicznego udziału Polonii w tej Mszy Św, upamiętniającej także męczeńską śmierć ks Jerzego Popiełuszki

Duchowienstwo Rz Kat m Toronto i Komitet Organizacyjny

Zespół piłki siatkowej

**POLONIA**

SERDECZNIE ZAPRASZA

na doroczną zabawę taneczną w ostatnią sobotę karnawału, tj 1-go lutego 1986, w górnej sali Credit Union,

220 Roncesvalles Ave, godz 8 wieczor

GRA GRUPA ROCKOWA FORUM

Bilety w cenie \$ 12 do nabycia przy wejściu

**NA SKRZYDŁACH NORMALIZACJI**

Żale niejakiego Kuby, zreferowane w felietonie Grafy "Skrzydła opadły" (patrz nr 169 E T) nie znalazły dotąd słów pocieszenia. Przeciwnie, spłynęło na nie oficjalne oświadczenie lotników, które ukazało się w organizacyjnych pismach Związkowców i "Głos Polski". Jak to zwykle w oświadczeniach oficjalnych bywa istota problemu nie została musnięta nawet natomiast wyeksponowano sprawy oczywiste i nigdzie nie kwestionowane. A mianowicie że opisany bal lotników miał charakter charytatywny i publiczny, że lotnicy nie współpracują z konsulem, że szczytą się chwalebna przeszłością itd i że polemizować nie będą.

A skoro nie będą, to nie dowiemy się, dlaczego organizatorzy balu stracili swe zasłużone i szlachetne głowy na widok konsulatowych gości, ani co zamierzają lotnicy i inne szacowne organizacje na przyszłość począc z takim fantem na charytatywnym (!), patriotycznym (!), emigracyjnym (!) balu, pikniku, akademii ku czci, itd itp.

Kuba nie wie, Grafa nie wie, czytelnicy nie wiedzą, lotnicy nie wiedzą.

A skoro teraz nie wiedzą to i się nie dowiedzą, kalkulują główki w konsulacie na Lakeshore. A na placoweczce w Toronto będzie się można jeszcze zabawić Na opadniętych skrzydłach normalizacji.

**GRAFA**

P S Nie przypuszczałam, że atakowałam w swym felietonie osoby, czy organizację. Atakowałam problem. Mimo lżejszej formy przedstawienia - sędzę - wcale poważny. Widac na emigracji łatwiej o osoby, niż o problem. Dodaje więc do uciszonego problemu konkretnie GRAZYNĘ FARMUS.

**KOLEDA**

W życiu organizacyjnym warto odnotować pewne lokalne i partykularne, ale jednak wydarzenie. PCAG - organizacja prowadząca akcję na rzecz Polski (demonstracje, zbiórki, petycje, artykuły) spędziła wieczor w miłym nastroju. Na sali SPK w Toronto nie dostrzeżono pracowników oficjalnych konsulatu, natomiast obecni byli prezes okręgu Toronto Jerzy Burski, prezes ZNP Twarog, oraz szereg osobistości świata polonijnego, które nie powinny czuć się dotknięte, iż nie znalazły się w naszej relacji. W koncu, nie przechodzi się do historii jedzeniem kolacji. Nawet niezwyklej, uroczystej, świątecznej, zwanej Oplątkiem z udziałem pralata Pluty, kapelana PCAG, oraz ks Ewczynskiego. Ku osłupieniu polonijnego świata oznajmiam, że widziałam panie z PCAG podające jak zwykle polonijne działaczki kawę i panów z serwetkami pod brodą. Naliczyłam ze 100 osób grzecznie śpiewających koledy i wykazujących się ich znajomością.

Nie wnoszę nic o skrzydłach, ale wiek i doświadczenie robi swoje. PCAG dziękuje SPK Koło 20, że udzieliło schronienia nawroconym na polonijne łono.

**City of Toronto****Uwaga****właściciele domów w City of Toronto****którzy ukończyli 65 lat życia mogą uzyskać****zniżkę podatkową (Tax Credit) w wysokości \$ 100**

Jeśli, albo oni sami albo ich małżonkowie spełniają następujące warunki:

- ukończyli 65 lat życia przed 1 kwietnia 1986
- otrzymują miesięczny federalny "Guaranteed Income Supplement" i w dniu 31 marca 1986 są do tego uprawnieni
- bezpośrednio przed 31 marca 1986 co najmniej przez 5 lat byli w mieście Toronto właścicielami domu mieszkalnego
- mieszkają w domu od którego był płacony miejski podatek od nieruchomości.

Kto się kwalifikuje do zniżki, a nie otrzymał formularza wniosku o zniżkę, lub chce się dowiedzieć o dalsze szczegóły, proszony jest o zatelefonowanie do City Clerk's Department tel. 392 - 7036. Wnioski o zniżkę (application) na rok 1986 muszą składać także te osoby, które otrzymały zniżkę ("Tax Credit") w 1985.

**Uwaga: Termin składania wniosków o zniżkę upływa 31 marca 1986.**

Roy V. Henderson  
City Clerk



# OWCZA SKÓRA

Dokonczenie ze str 1

Numer podziemnego pisma KOS, w którym ukazał się ten apel, wydano specjalnie z okazji kongresu, w języku angielskim. Uczestników z rzeczywistą sytuacją społeczno-polityczną w Polsce

Na osmiu stronach druku zamieszczono artykuły i informacje o niezależnych inicjatywach i organizacjach na rzecz pokoju. Inicjatywy te i organizacje pojawiły się niezależnie od władz i są przez te władze przesładowane

Specjalny numer KOS zawiera też dokumenty niezależnych organizacji, obszerny raport Komitetu Helsińskiego o łamaniu praw obywatelskich i ludzkich po wprowadzeniu stanu wojennego, sprawozdanie Komitetu Kultury Niezależnej o działalności cenzury i represjach wobec niezależnych twórców. Są raporty o zagrożeniu polskiej nauki, o stanie oświaty, zdrowia społeczeństwa, o zagrożeniu środowiska naturalnego

Specjalny numer KOSa datowany jest 12 stycznia 1986 daje nie tylko przegląd sytuacji społeczno-politycznej w Polsce, ale i przegląd niezależnych organizacji. Pismo miało być wręczane uczestnikom kongresu

Z apelem do uczestników warszawskiego kongresu zwrócili się też byli więźniowie polityczni i byli internowani. Oto fragmenty ich apelu

„Jeśli tysiące ludzi w Polsce i w innych krajach jest przesładowanych ( ) przez ludzi manifestujących poparcie dla pokoju, wówczas słowa o pokoju będą brzmieć fałszywie. Wierzmy, że wystąpicie w obronie przesładowanych”

Jedna z agencji prasowych podała informację o liście podpisanym przez 10 działaczy Solidarności z Gdanska, do uczestników kongresu

„Pragniemy Was ponioformować, że to miasto i ten kraj nadal cierpią” - napisali sygnatariusze listu

## SB w służbie pokoju

Informacje z Warszawy wskazują, że władze starały się nie dopuścić do jakichkolwiek kontaktów między uczestnikami kongresu a polską opozycją. Świadczyło o tym m.in. zatrzymanie 16 stycznia przez milicję Onyszkiewicza i Kuronia

Janusza Onyszkiewicza zabrało z domu trzech funkcjonariuszy w cywilu, na godzinę przed rozpoczęciem kongresu. Powiedziano mu, że musi zostać przesłuchany w charakterze świadka

Jacka Kuronia zabrano tego samego dnia rano z domu. Ponieważ nikogo innego z rodziny nie było w tym czasie w mieszkaniu, milicja zostawiła wiadomość, że został on zabrany do MSW na przesłuchanie. Obu wypuszczono wieczorem po całodziennych, wyraznie przewlekanych przesłuchaniach

Ze Szczecina nadeszła wiadomość, że działacze tamtejszego Komitetu Obrony Praworządności zostali oskarżeni o zakłócanie porządku publicznego. W związku z tym zakazano im opuszczać miasto

## „Prowokacyjna akcja”

**Niedziela, 19 stycznia** W reżimowej prasie, radio i telewizji, kongres urosł do rangi pierwszorzędnej wydarzenia światowego. Lawina sloganów zalewa kraj

Prasa reżimowa nie wspominała jednak o tym, że na kongresie miały miejsce wystąpienia w obronie praw człowieka w Polsce, naruszanych przez samych organizatorów „pokoju” kongresu

Na imprezie zjawili się z Zachodu mało goście o znaczącym dorobku naukowym lub artystycznym. Lecz niektórzy sprawili, że szydło wylazło z worka

W zachodnich programach telewizyjnych pokazano konferencję prasową w warszawskim mieszkaniu Jacka Kuronia. Sam Kuron nie był obecny, wezwano go na przesłuchanie. Informacje o czasie i miejscu konferencji Kuron przekazał przez telefon, który jest na podsłuchu. Władze znalazły sposób, żeby usunąć głównych organizatorów konferencji, Kuronia i Onyszkiewicza. Konferencja jednak się odbyła

Dziennikarze, wśród nich ekipa telewizyjna drugiego kanału telewizji zachodniemieckiej, znaleźli się w mieszkaniu Kuronia. Kamera pracowała przez cały czas, a co zarejestrowała pokazano następnego dnia na ekranie

Wypełniony pokój w mieszkaniu Kuronia. Widac dziennikarzy i dwie panie prowadzące zastępczo spotkanie, Barbarę Malak i Martę Kucharską. Dzwonek. Wkracza milicja. Salutując uprzejmie, funkcjonariusze rozpoczynają sprawdzanie dokumentów. Potem po kolei wzywają obecnych do opuszczenia lokalu

Panie Malak i Kucharską władze obwinęły o to, że bezprawnie wtargnęły do mieszkania Jacka Kuronia. Nieco później okazało się, że ekipa filmowa towarzysząca niemieckiemu korespondentowi, składała się z trzech Polaków, jednym z nich był Andrzej Mularczyk. Są oni pracownikami agencji Interpress i współpracowali z telewizją zachodniemiecką od szeregu lat, na zasadzie kontraktu

Po zajęciu w mieszkaniu Kuronia, szef Interpressu Stanisław Głębicki zakazał trzem filmowcom dalszej współpracy, tłumacząc to udziałem w „prowokacyjnej

akcji wymierzonej w interesy PRL” Korespondent interweniował, na co Głębicki oświadczył, że musi zrozumieć, że w czasie trwania kongresu intelektualistów ludzie są szczególnie drażliwi

## Nie dali sobie zamydląc oczu

Na „kongres pokojowy” można się było dostać tylko za okazaniem odpowiedniej przepustki

Znany również w Polsce niemiecki publicysta Heumar von Dietfurt był uczestnikiem kongresu 18 stycznia. Radio Warszawa nadało rozmowę z tym pisarzem. Mówił m.in. o zagrożeniu ekologicznym, groźnym dla całej ludzkości

Równocześnie okazała się jego wypowiedź w niemieckiej prasie. Powiedział, że do Warszawy pojechał z ciekawości, że źle służy sprawie pokoju światowego. Rządy, które wychodzą z założenia że tylko ich polityka jest słuszna, utrudniają wymianę informacji między narodami i swobodne kontakty między ludźmi

Politolog ze szwedzkiego Instytutu Spraw Międzynarodowych Karl Birnbaum oświadczył, że z faktu iż przyjechał na kongres nie wynika, by miał popierać stosunki polityczne i społeczne istniejące w Polsce. Skrytykował władze PRL za delegalizację Solidarności

Przewodnicząca norweskiego Stowarzyszenia Pokojowego Ewa Nordland wystąpiła w obronie więźniów politycznych w Polsce i krytykowała władze PRL za represyjną politykę w szkołach wyższych

Prof. Charlotte Tauber z Wiednia była na zerwanej przez milicję konferencji prasowej w mieszkaniu Kuronia

Liczni uczestnicy kongresu wystąpili w obronie wzywanych codziennie na przesłuchania Kuronia i Onyszkiewicza

## „Cwiczenie propagandowe”

**Poniedziałek 20 stycznia** Trzech Belgów oświadczyło w Brukseli, że opuścili obrady warszawskiego kongresu przed ich formalnym zakończeniem. Szef delegacji belgijskiej profesor uniwersytetu w Gaens Frans Wincke powiedział, że nie przedstawił na kongresie żadnego referatu i ocenił kongres jako ćwiczenie propagandowe, choć próbował też doprowadzić do dialogu między Wschodem a Zachodem

Powiedział też, że nie był mu znany apel do uczestników kongresu zredagowany przez opozycję

Stolica Apostolska potwierdziła informację o wysłaniu do Watykanu depeszy do uczestników warszawskiego „kongresu pokojowego”, zakończonego 19 stycznia. W Watykanie określono depeszę jako krótką i bez specjalnego znaczenia

## Czego się wstydzą?

Korespondentów zagranicznych na obrady warszawskiego kongresu nie dopuszczono, jak informuje Radio Wolna Europa

Francuski dziennik socjalistyczny *Le Matin* oznajmił, że władze PRL nie dopuściły jego korespondenta do obsługi warszawskiego kongresu. Korespondentem *Le Matin* jest Krzysztof Walicki

Prawie dwustu polskich intelektualistów skierowało do kongresu oświadczenie, wzywające do poruszenia sprawy polskich więźniów politycznych, trzymanych w warunkach urągających godności ludzkiej i zagrażających zdrowiu i życiu

Na czterodniowy kongres w Warszawie przyjechało około 200 zagranicznych uczonych, pisarzy i intelektualistów. Organizatorzy zaprosili ponad 400 osób

# BORUSEWICZ

Na Zachód dotarły dalsze wiadomości o losie aresztowanego Bogdana Borusewicza, jednego z czołowych przywódców podziemia

Władze PRL do tej pory nie podały, kiedy go aresztowano. Wiadomość o aresztowaniu ogłoszono 11 stycznia

14 stycznia, na konferencji prasowej dla zachodnich dziennikarzy rzecznik rządu Urban podał, że prokurator oskarża Borusewicza o działanie w nielegalnych związkach, inicjowanie i organizowanie różnych akcji mających na celu wzniecanie niepokoju społecznych. Kodeks przewiduje za to kary do 3 lat więzienia

Pierwsze doniesienia mówiły, że Borusewicza aresztowano przypadkowo, gdy SB weszła do mieszkania gdzie drukowano podziemne wydawnictwa Siostra Borusewicza, mieszkająca w Sopocie, potwierdza że aresztowanie było przypadkowe, ale powiedziała, że drukarnię nakryto wcześniej i urządzono w niej kocioł. Gdy Borusewicz zapukał do drzwi mieszkania w Gdansku, na progu pojawił się nieznanym mężczyzna Borusewicz zorientował się, że coś nie jest w porządku, próbował się wycofać, ale esbecy zdążyli go pochwytać i wciągnąć do mieszkania

Borusewicza przetrzymuje się w areszcie śledczym w Gdansku. Na podstawie decyzji prokuratora, agencje peerelowskie nie podają jego nazwiska. Zabroniono dos-

tarczyć więźniowi paczkę z ciepłym ubraniem i osobistymi rzeczami. Prowadzi się intensywne śledztwo. Innego członka Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej, aresztowanego w czerwcu ub r. prokurator wojskowy oskarżył o zdradę stanu, za co grozi kara śmierci

# KRONIKA BEZPRAWIA

Trzy osoby aresztowane w ubiegłym miesiącu w Nowej Soli, pod zarzutem prowadzenia nielegalnej działalności związkowej, nadal przetrzymywane są w więzieniu bez wyroku sądu. Są to Andrzej Matuszewski, Janusz Maleski i Ryszard Szablewski

# DZIAŁALNOŚĆ WYCHOWAWCZA

W Częstochowie 16 grudnia ub r. trzech studentów piątego roku Politechniki Częstochowskiej wracało wieczorem z kosciola, gdzie brali udział w rekolekcjach akademickich

W pobliżu bloku przy ul. Zawadzkiego nr 66 w Mrowkowie, zatrzymało ich 5 osobników, z których jeden był w mundurze MO. Zatrzymujący byli pod wpływem alkoholu. Jednego ze studentów pobito, zadając ciosy pięścią w twarz. Jego legitymację studencką przedarto na poł. Studentów zabrano na V Komisariat MO przy ul. Zawadzkiego 66, w czasie przesłuchania zarzucono im prowokowanie władzy ludowej, poprzez rozmowy jakie prowadził przed zatrzymaniem i śmiech

Jednego ze studentów dotkliwie pobito na komisariacie. W obecności kilkunastu funkcjonariuszy został uderzony w twarz. Leżącego skopano. Studentów obrzucano wyzwiskami. Późnym wieczorem zatrzymanych wypuszczono

# PIELGRZYMKI

**Watykan, 19 stycznia** Ojcowie Paulini, strażnicy Jasnej Góry, ogłosili sprawozdanie o pielgrzymkach do sanktuarium w Częstochowie w roku 1985

Mimo że nie było w tym czasie żadnych szczególnych okazji i obchodów. Jasną Górę odwiedziło 3 5 miliona pielgrzymów. W przeliczeniu było prawie 1900 grup. Pielgrzymek zagranicznych było prawie 1900

W kaplicy cudownego obrazu czuwano na modlitwie przez 187 nocy. Śpiewało podczas nabożeństw 70 różnych chorów z kraju i zagranicy. Wśród pielgrzymów obcych byli księża z 45 krajów świata

Ogółem odprawiono ponad 48 tys. mszy św. Paulini wygłosili ponad 2 tys. kazań i przemówień. Odbyło się 670 konferencji o tematyce jaśnogórskiej oraz 580 projekcji filmów i przezroczy, które obejrzało cztery miliony osób

Z punktu sanitarnego skorzystało ponad 56 tys. pielgrzymów. Po radnia dla młodzieży udzieliła 2500 porad a poradnia życia rodzinnego przyjęła ponad 4 tys. osób

W minionym roku złożono na Jasnej Górze prawie 260 tys. podjękowan. Matce Boskiej za otrzymane łaski oraz 2300 wotów dziewczynnych

Ogólna liczba pielgrzymów nie wzrosła, lecz wzrosła o 400 grup i liczba pielgrzymek z zagranicy

# PASZPORT DLA EDELMANA

**Paryz, 17 stycznia** Jak podkreśla dziennik *Le Matin de Paris* dr Marek Edelman odpowiadając na pytania dziennikarzy stwierdził że jego nadchodząca wizyta w Paryżu nie ma związku z niedawnym powrotem do Warszawy francuskiego sekretarza stanu Baylet

Dr Edelman, człowiek związany z Solidarnością, swego czasu bohaterki, uczestnik powstania w getcie warszawskim, oświadczył że już od 2 stycznia ma paszport na wyjazd do Francji, uzyskał go więc jeszcze przed wizytą Bayleta w PRL. Dodał że jedzie do Francji na 28 dni, potem wróci do kraju gdzie w Łodzi jest lekarzem. Do Francji jedzie odwiedzić rodzinę w Paryżu, stale mieszka żona dr Edelmiana, Georgina du Foy, minister opieki społecznej Francji i rzecznik francuskiego rządu. 15 stycznia powiedziała dziennikarzom o wizycie Edelmiana. Z jej słów zdawało się wynikać że dr Edelman ma zamiar przyjechać do Francji na stałe i że władze PRL wypuszczają go dzięki interwencji francuskiego sekretarza stanu Baylet. Stwierdził jednak że było to nieporozumienie, że dobrze wiedział że dr Edelman chce tylko przyjechać na wizytę. Powiedział że będąc w Warszawie 7 i 8 stycznia chciał zabrać dr Edelmiana do Paryża na pokładzie francuskiego rządowego samolotu, lecz dr Edelman nie przyjął tej propozycji

Prasa francuska podała że prezydent Mitterrand, który przyjął Jaruzelskiego 4 grudnia 1985, właśnie wtedy m.in. poruszył sprawę dr Edelmiana, któremu władze PRL odmawiały paszportu

## POMOC DLA SOLIDARNOSCI

Porozumienie o współpracy i pomocy zawarły Unia Regionu CFGT Akwitania i Tymczasowy Zarząd Solidarności regionu Wielkopolska. Francuscy związkowcy zadeklarowali pomoc organizacyjną i materialną dla Solidarności wielkopolskiej

## ZNOWU RADIO S

Radio Solidarnosc w Sandomierzu nadało 12 listopada audycję na fonii telewizyjnej w programie I Słyszalność w mieście i okolicy była znakomita

## AUTENTYCZNA INICJATYWA

Samorząd zakładowy Huty Warszawa i samorząd Huty Batory w Katowicach zwróciły się do ministerstwa przemysłu ciężkiego z propozycją utworzenia zjednoczenia na zasadach innych, niż proponowane przez władze

Władze chciały, w ramach reformy, zwiększyć dyspozycyjność przedsiębiorstw i ograniczyć ich niezależność. Propozycje obu samorządów idą w zupełnie innym kierunku

## PODZIEMNE ŻYCIE POLITYCZNE

Przedstawiamy założenia niedawno powstałej w Polsce **Polskiej Partii Niepodległościowej**

Polska Partia Niepodległościowa ukonstytuowała się po rozłamie, do jakiego doszło w Konfederacji Polskiej Niepodległej Leszka Moczulskiego, w grudniu 1984. Czterech czołowych działaczy KPN, Zygmunt Goławski, Tadeusz Jandziszak, Tadeusz Stanski i Romuald Szeremietiew opuściło wtedy KPN.

W styczniu 1985 w pierwszym numerze *Polski Niepodległej*, organie Polskiej Partii Niepodległościowej, ukazała się deklaracja programowa nowo założonej partii. W akcie założycielskim podpisanym przez Radę Naczelną PPN czytamy:

W dniu 22 stycznia 1985 roku, w rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego, czcąc pamięć tych co przed laty wyruszyli do boju o wolną, niepodległą i całą Rzeczpospolitą, ogłaszamy powstanie Polskiej Partii Niepodległościowej. Wyciągamy wnioski z doświadczeń ostatnich lat. Metody walki z komunistyczną dyktaturą, stosowane przed 13 grudnia 81 roku okazały się nieskuteczne.

Widzimy główną przyczynę grudniowej porażki w błędnej koncepcji politycznej, tej samej, która przez ostatnie 200 lat poszukiwała ugody i porozumienia z ciemiężcami Polski. Ten kierunek myślenia o ugodzie jest nadal głównym przeciwnikiem w walce o cele i kształt następnej fazy polskiej rewolucji.

Nikt nam nie da niepodległości w prezencje. Musimy zrealizować ten cel licząc przede wszystkim na własne siły. Musimy je zorganizować do skutecznego działania. Aby to osiągnąć, potrzebny jest ogromny wysiłek i ofiarnosc wszystkich tych, dla których idea Polski niepodległej jest nadrzędna.

Szeregi naszej partii są otwarte dla wszystkich tych, którzy sprawę niepodległości Polski uważają za swój patriotyczny i obywatelski obowiązek. Naszymi sojusznikami są ci wszyscy, którzy sprawę niepodległości uważają za cel nadrzędny. Widząc różnorodność i pluralizm ugrupowań niepodległościowych, chcemy działać wspólnie w szerokiej formule formacji niepodległościowej, w złączu systemu wielopartyjnego w wolnej Polsce.

W opublikowanym w pierwszym numerze *Polski Niepodległej* artykule zatytułowanym **Niepodległość - jedyny program** autor podpisany Małachowski wychodzi od stwierdzenia, że PRL jest państwem totalitarnym. Pisze on między innymi:

Sukcesy, jakie uzyskali Polacy w walce z komunistyczną dyktaturą następowały w rezultacie powtarzających się cyklicznie kryzysów w PRL, przy czym **Pazdziernik 56 i Sierpień 80 dały najgłębsze zmiany**. W momencie uspokojenia nastrojów, opadania fali protestu, władze komunistyczne zawsze usiłowały przywrócić poprzednie praktyki i po pewnym czasie odbierały społeczeństwu wywalczone uprawnienia i wolności.

Nie ulega wątpliwości, że tylko całkowita likwidacja totalitarnej dyktatury PZPR umożliwi Polakom rozwiązanie obecnej sytuacji kryzysowej. Tak długo, jak w Polsce rządzi komunisty nie można realnie myśleć o rozwoju demokracji i dobrobytu.

Narod polski wyciągnął wnioski z przeszłości. Nie podjął walki zbrojnej. O ile łatwiej byłoby komunistom opanować sytuację, gdyby Polska spłynęła krwią. Znane jest powiedzenie z kręgów komunistycznych aparatczyków: „Dziesięć tysięcy zabitych to dziesięć lat pokoju. Dwadzieścia tysięcy - dwadzieścia lat”.

Dla nich niewątpliwie model węgierski z 1956 roku byłby współczesnie najskuteczniejszy. Powszechnie było przekonanie, że Polacy będą walczyć. Nie chciał się z tym liczyć Jaruzelski, wprowadzając czołgi na ulice i był gotowy na rozlew krwi, jak tego dowodzą zabici w kościele Wujek. Tymczasem okuta żelazem łapa trafiła w próżnię, okazała się bezradna. Czołgom, pałkom i przemocy Polacy przeciwstawili siłę idei.

W tej walce nie można wygrać przy pomocy zomowców. Trzeba mieć argumenty i mieć za sobą serca Polaków. Racje i serca są po naszej stronie.

Słyszycie ciągle, że ruch niepodległościowy jest antyradziecki i jako taki nierealny. Ze ZSRR będzie interweniować i złamie polskie dążenia niepodległościowe. Zamiast tego proponuje się programy ugody i dogadania się z Moskwą za plecami PZPR. Zagwarantowanie Rosjanom nienaruszalności ich interesów w Polsce w przypadku zwycięstwa opozycji.

Podnoszą się biadania, że w Polsce nie ma sił proradyjskich, jak to ma miejsce w Finlandii. Finlandyzacja Polski ma być bezpiecznym i skutecznym programem dla Polaków.

Proponujemy takie w polskich warunkach są całkowicie bezsensowne. Zastanowimy się w jakim celu Moskwa miałaby dogadywać się z jakąś polską opozycją, skoro jej agentura rządzi Polską? Oczywiście, sytuacja wyglądałaby inaczej, gdyby PZPR straciła swe wpływy. Jeżeli jednak siła polityczna uzyskała możność decydowania o polityce polskiej, a Rosjanie nie zdołają uratować swojej agentury od klęski, to wówczas Kreml będzie musiał rozmawiać z nowym rządem i to bez względu na jego antyradyjskość. Czas najwyższy dostrzec, że każdy program opozycyjny, jeżeli ma tylko na celu odsunięcie PZPR od rządów, jest w istocie antyradyjski, bo pozbawia ZSRR wpływu na Polskę.

Co więcej, mówienie Rosjanom że chce się pozbawić PZPR władzy a jednocześnie gwarantować interesy ZSRR, musi brzmieć podejrzanie. Na Kremlu wiedzą doskonale czego chcą Polacy. Dopóki w Polsce rządzi komunisty, dopóty Moskwa wybierze ich a nie jakichś proradyjskich, antykomunistycznych opozycjonistów. Sytuacja ulegnie zmianie, gdy w Warszawie nie będzie komu odbierać telefonów z Kremla.

Dlatego zwolennicy rozmów z Rosjanami za plecami PZPR powinni raczej wysłać swą inteligencję - nie dla szukania drog dotarcia do Moskwy, lecz dla wsparcia tych wszystkich sił, które chcą obalić pezetpeerowską dyktaturę. Moskwa wie doskonale, że w Polsce nie ma liczących się ugrupowań politycznych, które zagrożąby bezpieczeństwu ZSRR. Nie oznacza to też, że jeżeli na czele polskiego ruchu, obalającego komunizm, znajdą się siły deklarujące porozumienie z ZSRR, to będzie łatwiej wyrwać się z sowieckiego kotła. Rosjanie będą musieli rozmawiać z władzami niepodległej Polski. Rosjanie uczynią wszystko aby niepodległa Polska nie mogła powstać. W tym celu ustanowili swoją agenturę.

Tylko obalenie PZPR gwarantuje nam odzyskanie niepodległości.

W deklaracji programowej PPN czytamy m.in.

Mija kolejny rok polskiej rewolucji narodowej o prawo Polaków do wolnego i niepodległego bytu. Nadzieja wyzwolenia, wyrażona tak dobitnie w protestach robotniczym Sierpnia i w powszechnym ruchu Solidarności, nie umarła.

Dzisiaj, po doświadczeniu 13 Grudnia, miasącym komunistyczną przemoc i terror, obozy i więzienia, przesładowania i mordy, wiemy jak naiwne były rachuby na dialog i porozumienie z władzami PRL. Naszym wspólnym celem jest budowanie niepodległego państwa polskiego. Dla realizacji tego celu my, działacze niepodległościowi, powołujemy do życia Polską Partię Niepodległościową i przyjmujemy następujące założenia programowe:

- Polacy mają prawo stanowić o swoim losie, mają prawo być wolni, decydować o ustroju państwa, formie rządu, wybierając swoich przedstawicieli do władz państwowych, odrzucając komunistyczny dyktat nad Polską, wyrażony totalitarną zasadą kierowniczej roli PZPR. W Polsce powinno panować prawo i porządek akceptowane przez cały naród.

- Tradycją polskiego życia publicznego była poszerzanie się sfera praw i wolności obywatelskich. Państwo polskie, nie rezygnując z potrzeby silnej i sprawnej władzy, zapewni wszystkim obywatelom ich pełnię praw, zgodnie z najlepszymi polskimi tradycjami i tak, jak tego wymagają paktów praw człowieka.

- Wszyscy ludzie są równi i dlatego państwo powinno gwarantować obywatelom równość szans życiowych, które każdy mógłby wykorzystać zgodnie z posiadanymi zdolnościami i chęćmi. W szczególności, państwo powinno stwarzać szerokie pole dla inicjatywy i przedsiębiorczości obywateli.

- Chryścijanstwo i kościół katolicki są nierozdzielnie związane z życiem państwa i narodu. Kościół katolicki większość narodu polskiego ma prawo do pełnego wyrażania swej wiary, we wszystkich sferach życia społecznego. Moralność chrześcijańska, nauka społeczna kościoła powinny trwale oddziaływać na życie narodu i państwa. Instytucja kościoła powinna się cieszyć pełnią praw w życiu publicznym.

- Uprawnienia katolików nie mogą stanowić powodu do dyskryminacji innych wyznań i niewierzących.

- Człowiek może realizować swoją osobowość dzięki wspólnotności. Żyje we wspólnotie narodowej a ta powstaje, trwa i rozwija się dzięki rodzinom. W rodzinie człowiek kształtuje się jako uczestnik życia społecznego i narodowego. Dlatego rodzina, jej potrzeby duchowe i materialne, powinny stanowić główny cel polityki społecznej i gospodarczej państwa.

- Życie gospodarcze powinno zapewnić godny i dostatni byt wszystkim obywatelom. Poziom dobrobytu powinien odpowiadać stopniowi aktywności, wkładu pracy i jej użyteczności społecznej. Może temu służyć każdy ro-

dziej własności, od prywatnej do państwowej, gdy kontrola społeczna wykluczy wyzysk. Ograniczenia ideologiczne, nakładane na inicjatywę gospodarczą obywateli, są szkodliwe. Państwo jest bogate przed dostatek obywateli a niezależność materialna stanowi istotną gwarancję wolności człowieka.

- Powyższe zasady nie zwalniają społeczeństwa z obowiązku opieki nad ludźmi niezdolnymi do pracy.

- Życie kulturalne, oświata i wychowanie powinny kształtować poczucie narodowej tożsamości, umacniać świadomość narodową, rozwijając to, co Polacy uznają za najcenniejsze w swej przeszłości. Polacy powinni być otwarci na rzeczywisty postęp i rozwój, który gwarantuje wejście w polskie jutro bez zrywania z narodowym etosem.

- Polska polityka zagraniczna, oparta na rzeczywistych założeniach, akceptowana przez społeczeństwo, powinna łączyć narody Europy we współdziałaniu dla bezpiecznej przyszłości naszego kontynentu i świata. W szczególności powinniśmy troszczyć się o dobro i przyjazne stosunki z narodami, które żyły z nami w nieprzejazdnie, Niemcami i Rosjanami. Pamiętając o przeszłości wielonarodowej niegdys Rzeczypospolitej, czujemy się dziś solidarni z pragnieniami naszych braci Białorusinów, Litwinów, Ukraińców, a także Estonczyków i Łotyszów. Czujemy się także zjednoczeni wspólnym losem z innymi zmięwonolonymi narodami Europy, a w szczególności z Czechami, Słowakami, Węgrami i Rumunami.

Dokonczenie w następnym numerze

## W AUSTRII

Dokonczenie ze str. 1

W 1984 o azyl zwróciło się 7200 osób, a w 1985 6725 osób.

W latach 1980-81 większość uchodźców stanowili Polacy. W 1985 stanowią oni znikomą mniejszość, najliczniejsi są uchodźcy z Czechosłowacji - 2333 osoby, dalej Węgrzy - 1642, Rumuni - 890, Jugosłowianie - 510. Reszta to uchodźcy w Azji, Ameryki Południowej i Polacy.

Uchodźców umieszcza się na okres przejściowy w obozie w Traiskirchen i w pensjonatach rozsianskich po całej Austrii. W 1985 na utrzymanie uchodźców rząd austriacki wydał 402 miliony szylingów, co odpowiada 23 milionom dolarów amerykańskich.

Austria nie jest krajem docelowym uchodźców. Stany Zjednoczone, Kanada, Australia stają się na ogół nową ojczyzną uchodźców. Kraje te wyznaczają corocznie ilość przyjmowanych uchodźców. Stany Zjednoczone - 2500 miejsc w swojej puli europejskiej przyjęły 1530 w 1985. Kanada - 1200, Australia - 539. Reszta pozostała w Austrii.

W tej sytuacji Austria niechętna jest emigracji zarobkowej, rekrutującej się z szeregu turystów. Wyznacza im termin dwu tygodni do opuszczenia terytorium państwa a wizy pobytowe przedłuża tylko w wyjątkowych wypadkach.

Jeśli chodzi o uchodźców politycznych, powiedział minister, Austria czyni wszystko, by uzyskać zwiększenie limitów rocznych, wyznaczanych przez kraje przyjmujące imigrantów.

### Z OSTATNIEJ CHWILI

Watykan, poniedziałek 20 stycznia. Jan Paweł II przyjął na audiencji w Watykanie przedstawicieli polskich organizacji emigracyjnych. Towarzyszył im biskup Wesoły, delegat Stolicy Apostolskiej do spraw duszpasterskiej wśród Polaków na obczyźnie.

## U W A G A

### Polonia w Toronto i okolicy

POLISH ALLIANCE (TORONTO)  
CREDIT UNION LTD.

2150 BLOOR ST. W.  
(Wejście od wschodniej części budynku)  
TEL. 762-9523

|   |         |         |
|---|---------|---------|
| Konta depozytowe  | 6 1/2 % | rocznie |
| Specjalne konta depozytowe<br>(minimalny depozyt \$5 000 oprocentowane na każdy dzień depozytu) | 5 1/2 % | rocznie |
| 3-miesięczne certyfikaty  | 8 %     | rocznie |
| 6-miesięczne certyfikaty  | 8 %     | rocznie |
| 1-letnie certyfikaty  | 8 1/4 % | rocznie |
| 3-letnie certyfikaty<br>(non-redeemable)  | 9 1/2 % | rocznie |
| 3-letnie certyfikaty<br>RRSP  | 9 %     | rocznie |
| Pozyczki personalne   | 8 %     | rocznie |
| Pozyczki hipoteczne<br>(\$50,000 pożyczki ubezpieczone na życie)                                | 14 %    | rocznie |
| Line of credit  | 12 %    | rocznie |

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE

CODZIENNIE od 12 do 2:30 po poł i od 7:30 do 9 wiecz.  
WTORKI tylko od 12 do 2:30 po poł oraz SOBOTY od 10 do 12:30

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union



**UNITY TRAVEL**

100 University Ave. Suite 807  
Toronto Ont. Canada M5J 1V6  
Telephone (416) 595-1244  
Telex 06-22186-Pedersen W T

## TANIE LOTY

|           |           |
|-----------|-----------|
| WARSZAWA  | \$ 579 00 |
| HELSINKI  | \$ 599.00 |
| SZTOKHOLM | \$ 559 00 |
| OSLO      | \$ 559 00 |
| PRAGA     | \$ 599.00 |
| Hamburg   | \$ 559.00 |
| KOPENHAGA | \$ 539.00 |

Odloty 6 lutego i 20 lutego

Szczegółowe informacje i rezerwacja  
Tel (416) 595-1244 (u Gabrieli)

**Długi wznoszą się w rekordowym tempie, wznoszą bezrobocie i inflacja, dzięki strajki w fabrykach pięć lat po śmierci Tito wzorowy model robotniczego zarządzania okazał się bezwartościowy. Partii i państwu nie starcza autorytetu, aby zapobiec rozpadaniu się wrogich sobie Republik**

W Słowenii, najbogatszej republice Jugosławii, robotnicy portowi w Koper wstrząsają się przed pojsciem do pracy "za to głodowe wynagrodzenie nie będziemy pracować", a na nabrzeżu gromadzą się dobra eksportowe przeznaczone dla Europy Zachodniej

W Kosowie, najuboższej republice Jugosławii, gornicy kopalni ołowiu w Trepce nie chcą pracować "traktujecie nas jak niewolników", między robotnikami a funkcjonariuszami dochodziło nawet do bijatyk

Dzięki strajki i spontaniczne przerwy w pracy wstrząsają ostatnio tym krajem, który pod kierownictwem Tito wierzył, że system robotniczego zarządzania jest drogą do prawdziwego socjalizmu

Tito zmarł, model nie zdał egzaminu, a Jugosłowianom z miesiąca na miesiąc powodzi się coraz gorzej. Socjalistyczną ikonę pokrył kurz, a ze złotej aureoli opadają liście. Josip Broz Tito, oswojony z Hitlerowskiej niewoli, twórca Socjalistycznej Republiki Jugosławii, "powinien" jak głoszą jego spadkobiercy partyjni i państwowi "żyć wiecznie w sercach naszego narodu"

Codziennie, także w niedziele i święta, przesuwa się długa kolejka odwiedzających mauzoleum, w którym spoczął na wieki bohater narodowy. Robotnicy dowożeni z prowincji autobusami, młodzież szkolna, żołnierze i od czasu do czasu delegacje z Afryki, przechodzą w milczeniu przed pozłobionym ozdobnym grobem z marmuru

W pierwszych latach po śmierci składano na grobie wieniec i kwiaty, a w jednej z gazet ukazała się notatka, ile kosztował wieniec od jednej z fabryk, redakcja ta zaczęła otrzymywać listy, że za taką sumę musi wyżyć przez miesiąc cała rodzina, oddawanie czci stało się tansze

Czy droga, którą Tito wskazał Jugosławii, jest właściwsza - dyskutują nad tym intelektualisci w niektórych czasopismach. Serbski pisarz Rajko Curic, który w ubiegłym roku otrzymał zakaz pracy, zapytał oficjalnie czy prawdą jest, że Tito w latach 30-tych zadenuncjował swoich rywali przed Stalinem i NKWD, że są trockistami

Wśród młodzieży toczy się dyskusja czy nadal należy świętować urodziny Tito. Mysliwska posiadłość zmarłego bohatera w Wojwodinie, należąca niegdyś do rodziny królewskiej, została przekazana armii, a wyspa Brioni, za jego życia niedostępna dla zwykłych śmiertelników, służy obecnie bogatym gościom dewizowym

Zdarzają się nawet szpetne sprawy w małym serbskim miasteczku Cuprije nieznany sprawca zniszczył pomnik Tito, a w Sphicie została zniszczona płyta pamiątkowa. Młodzież rozpytywana o wandalizm wykazywała zrozumienie dla ich czynów. Dość mają starych historii o walkach partyzanckich, ważniejsza dla nich jest odpowiedź na pytanie "dlaczego nie możemy dostać pracy"

Także w świecie przycmili się szybko blask Tito i pokłask dla jego drogi balansującej pomiędzy dwoma blokami. Delegacje państwowe, głównie Trzeciego Świata, które poprzednio często brały kurs na Belgrad, przybywają rzadko, kasa Jugosławii jest pusta i nie uda się nic skorzystać. Na konferencjach państw niezangazowanych, bezbarwni spodokobiercy Tito, siedzą w dalszych rzędach. Miejsce ich zajęli przyjaciele Moskwy - Fidel Castro z Kuby, Kaddafi z Libii i nowa gwiazda premier Indii Radziw Gandhi, oni są teraz pierwszymi mowcami

Największy krytyk reżimu belgradzkiego, największy kontrkandydat Tito w

# Kłopoty Jugosławii



Karykatura gospodarki jugosłowiańskiej  
Targ w Kosowie  
Młodzież na ulicach Belgradu

okresie partyzantki, Milovan Dzilas, który zresztą później był więźniem Tito, postawił nadchodzącej erze beznadziejną diagnozę "w tym systemie nie ma nic zdrowego". W tych słowach mieści się to, że kraj rok po roku pograża się gospodarczo i nie widać żadnych nadziei na zmianę na lepsze

■ Zadłużenie Jugosławii wynosi 24 miliardy dolarów, przeliczając to na głowę mieszkańców, suma ta przekracza zadłużenie Polski. Oczekiwane w tym roku wpływy dewiz nie pokryją przypadających spłat procentów

■ Od 1980 r. inflacja przekroczyła 80% i według ocen ekspertów osiągnie w tym roku 100%. Jugosławia jest w czołówce państw europejskich i zbliża się do rozmiarów państw Ameryki Łacińskiej

■ Produkcja przemysłowa spada poniżej produkcji rumuńskiej. Realny czas pracy wynosi przeciętnie 3 godz i 6 minut, maszyny w przedsiębiorstwach są wykorzystywane w 60%

■ Niskie zarobki, spadek wartości pieniądza i stale wznoszące ceny obniżyły standard życia w Jugosławii do poziomu roku 1961. Prawie połowa rodzin żyje poniżej granicy nędzy

■ Liczba bezrobotnych wynosi oficjalnie 1,3 mln. Przy racjonalnej gospodarce kierownictw przedsiębiorstw moż-

łoby odejść dalsze 2,5 mln, co podniosłoby liczbę bezrobotnych do 50%

■ Wszystkie przedsiębiorstwa w Jugosławii zatrudniają część ludzi zupełnie zbytecznych. Nawet najbardziej nieudolni muszą mieć jakąś pracę, powoduje to, że młodzież nie może znaleźć pracy. Prawie 80% bezrobotnych stanowią ludzie młodzi, którzy jeszcze nigdzie nie pracowali

Nawet KC Związku Komunistów, ze swoimi przeważnie optymistycznymi hasłami, stwierdził wiosną, że kraj znajduje się na krawędzi wyczerpania, a jego kierownictwo zbliża się do utracenia wiarygodności w narodzie

Nie jest to nędza, którą widzi się na zewnątrz. Wprawdzie na ulicach Belgradu można spotkać coraz więcej ludzi proszących o jałmużnę, a luksusowe sklepy w centrum muszą ubiegać się o inną klientelę. Wśród Jugosłowian są klienci, którzy nie sprawiają wrażenia, że przychodzą z przytułku dla ubogich. Kawiarnie Belgradu, Zagrzebia, Lublany są co wieczór przepelnione. Do najmniej elegancko ubranych gości należą turyści. W sklepach można kupić wszystko od najdroższych paryskich perfum do oryginalnej szkockiej whisky. W "Jugoexport" jest do sprzedania słubna suknia za 50 tys. dinarów. Jest to dwumiesięczne wynagrodzenie pracownika przemysłu tekstylnego

w Słowenii, a prawie trzymiesięczne w Macedonii

W portach Adriatyku stoją setki luksusowych jachtów i łodzi motorowych, których właścicielami są Jugosłowianie, jak ci ludzie doszli do takich pieniędzy, nikt o to nie pyta. Jedna ze studenckich gazet w Lublanie zamieściła cyniczny wierszyk pod tytułem "Taniec nad otwartym grobem"

Prawdziwa nędza gnieździ się za zamkniętymi drzwiami. Nawet ci, którzy pracują nie są w stanie za swoje zarobki wyżywić rodziny. Przy średnim zarobku w Serbii, według statystyk, pensja przy czteroosobowej rodzinie starczy wyłącznie na życie, z tego, co pozostaje można kupić jeszcze trzy kawałki mydła. Elektryk z Belgradu pracujący wspólnie z żoną i posiadający troje dzieci, dorabiający wieczorami, może za swoje zarobki opłacić świadczenia, kupić żywność i ubranie, nie stac go już natomiast na kupno rowerka dla dziecka. Niemożliwy jest także wyjazd dzieci na kolonie. "Na powierzchni utrzymuje nas mieszkająca na wsi rodzina, u której zaopatrujemy się w tansze mięso, tłuszcz, jarzyny i owoce. Kto nie posiada takich układów lub nie ma w rodzinie "gastarbeytera" ten legalnie nie jest w stanie wyżyć"



## CZYTANE MIĘDZY WIERSZAMI

Okres świąteczny minął, można powracać do tematów, na które w święta za ciepłym kanadyjskim piecem nawet myśleć się nie chce. Oj, nie chce. Bo niewesołe to tematy. Zostawilo się, jeśli nie rodziców, to innych bliskich w wieku emerytalnym lub niedalekim od emerytury, a tu tymczasem "spada zarówno realna wartość rent i emerytury jak i pogarsza się ich relacja w odniesieniu do średniej płacy. O ile np. przed rokiem przeciętna emerytura stanowiła 50,4 proc. przeciętnego wynagrodzenia to obecnie tylko 48,2 proc." - pisze Odrodzenie tygodnik PRON. Jego nacelnym redaktorem - to tak nawiasem - w jubileuszowym setnym numerze rozbrajająco przyznaje się do tożsamości z poprzednikami PRON' (sławetny FJN, w którego rolę nie wierzył ani Chybi i sam szef niemniej sławetny Józef Cybulewicz, szefostwo owo to była jego ostatnia w służbie publicznej synekura) i do jednoznaczności - "frontami narodowymi w krajach socjalistycznych" czyli do tego, że ruch któremu służy jest całkowitą społeczną lipą. No ale to tylko taka dygresja. Miało być o "mapie ubóstwa" w PRL (to znów tytuł artykułu z Polityki) i będzie.

Emeryci i rencisci to najbardziej zagrożone punkty na tej mapie. A najniższe, najniebezpieczniejsze są świadczenia z tzw. starego portfela. Tymczasem "pełne wyrównanie rent i emerytury "starego portfela" kosztowałoby 300-400 mld zł - leży więc poza zasięgiem obecnych możliwości gospodarczych. Poziom podwyżek limituje poza tym stan rynku".

No tak. Jasno powiedziane. Nie będzie chciwy emeryt burzył rynkowej równowagi. Nawiasem mówiąc tylko w roku ubiegłym nadwyżka wpływow ze składek nad wypłatami wyniosła 345 mld zł w dwóch poprzednich latach - 273, 2 mld zł, tyle że zdaniem prezesa ZUS sumy te są niezbędną rezerwą na wyrównanie rent i emerytur do roku 1990. Sumy, które na-

rosną w latach następnych zapewne również, a może będą się odkładały na dekadę 1990-2000. Było nie było rewaloryzacja świadczeń zapowiada się jako proces stały. Zas wyrównania mają mieć jako punkt wyjścia wzrost średniej płacy. Bron Boże nie wzrost cen i kosztów utrzymania. Zrozumiałe wcale nie dlatego jest, że jak twierdzi p. piez, "zawartosc tzw. koszyka który miałby służyć za podstawę do obliczania kosztów utrzymania, może być dobierana w sposób niejednoznaczny i zawsze budzić spory", rozumiałe bo napelniany siódkami ze średniej płacy ten symboliczny koszyk też może być podstawą czyli służyć utrzymaniu równowagi. To jest na sklepowych półkach, bo wielu ludzi nie ma za co go kupić. A tylko onaz równowaga się liczy.

"Utworzył się nowy 'stary portfel'" - i to w ciągu zaledwie kilku lat. Wysoko kwalifikowany fachowiec, który odszedł na emeryturę przed styczniem 1983 i uzyskuje podstawę wymiaru a zatem i emeryturę (porównywalnie) niższą co najmniej o połowę od niewykwalifikowanego robotnika odchodzącego na emeryturę obecnie. Dwiekroć - i 1982 otrzymuje mniej od referenta odchodzącego obecnie, mistrz (brigadysta) od robotnika. Porównania te można mnożyć. Czy to jest normalne - czy to jest moralne?"

- pisze Odrodzenie. Pytania retoryczne, w przeciwieństwie do tygodnika PRON, nie zadaje natomiast mogę zdradzić jak wygląda renta inwalidzka przyznana w roku 1983 inwalidzie, który stracił nogę w wypadku przy pracy (tak to Mieczysław Cybulski którego historię zrelacjonowałam za Polityką - do dziś chodzi o kulach, bo nie ma ani protezy ani wózka inwalidzkiego, ale to już całkiem inna sprawa - taka renta wynosi więc miesięcznie 6080 zł. Przy średniej zarobków 17 tys. zł.

Oczywiście emeryci i rencisci mogą liczyć na pomoc z funduszu socjalnego macierzystego zakładu pracy z funduszu związku zawodowego. Zona Cybulskiego poszła prosić o pomoc, gdy Cybulskiemu odnowiła się rana i powtórnie parę miesięcy przeleżał w szpitalu. Usłyszała: niech mąż sam przyjdzie to pogadamy". Ale on przyjsie pogadać nie mógł, z przyczyn jakby się rzekło, zasad-

niczych. A dziennikarzowi Polityki mówi kierowniczka działu zatrudnienia i płac Huty - "Nie powinien narzekać, rentę otrzymał odpowiedniej wysokości. Zakład, gdyby miał podstawy, dałby mu jeszcze coś".

Zas dyrektor handlowy Huty - "Wszystko to co jest bezdewizowe - dajemy. Na przykład nasi emeryci dostali gratisowo komplety szklank. Nie tylko dlatego, że stanowią podstawową bazę związków. Te szklanki, gdyby zamienić na pieniądze to by była spora sumka. Na każdego emeryta wypadłoby po kilkadziesiąt złotych".

Zas szef związku zawodowego wie że Cybulski "łożył do Huty podanie o zapomogę. I być może ją dostanie, bo nie skąpimy. Związek, któremu ja przewodzę, wydał sporo glosza na sport. Przecież tu sport się rozwija. Bywają wyjazdy do Czechosłowacji. To kosztuje. Współpraca z zagranicą pochłonęła 160 tys. Na nagrody po rozgrywkach też sporo wydał. Pan wie, choleńcie trudno teia- co-

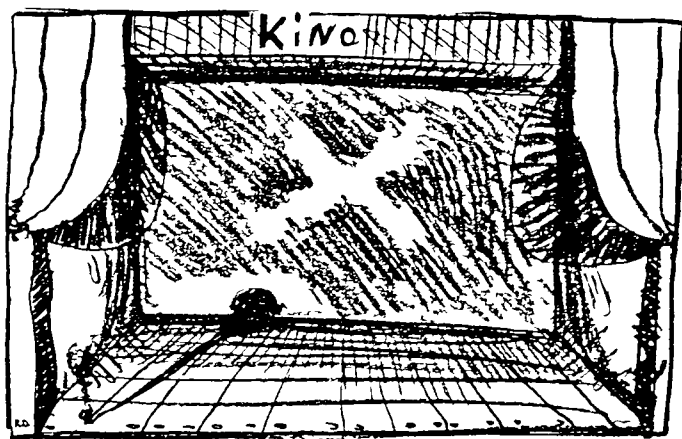
kolwiek kupię. Latałem po Warszawie i ledwo zdobyłem albumy. Tak! Album kosztuje teraz ponad 2 tys. zł. Nie dam przecież zawodnikowi poważnemu zawodnikowi, upominku za tysiąc dwa tysiące. Trzeba jeszcze coś dokupić, coś w skorze".

- A dla poszkodowanych w wypadkach nie miał pan pieniędzy?  
- Nie miałem puli".

No, to wyjaśnia wszystko. Lecz namiętny dziennikarz Polityki miał jeszcze jedno pytanie: "Czemu Cybulski nie dostał wózka inwalidzkiego?" - Cybulski nie musi jeździć - mówią w Zarządzie Związku".

Pewnie, nie musi. Przecież to tylko inwalida-rencista. A taki już nie musi nic. Ma natomiast jako rencista - jak głosi brodaty, stary kawał - niewątpliwie przywileje. Np. przywilej przechodzenia przez jezdnię na czerwonym świetle.

KAROLINA JANKOWSKA



POLSKI KOMITET ŁĄCZNOŚCI Z WYDZIAŁEM OSWIATY m TORONTO  
ZAPRASZA NA  
**PIERWSZY POLSKI FESTIWAL FILMOWY**

West Park Secondary School 1515 Bloor St W (Skrzyżowanie Bloor i Danadas St W)

W piątek 31 stycznia, godz. 7 wiecz

odbędzie się finałowa projekcja filmu pt

**CZŁOWIEK z ŻELAZA**, rez. A. Wajda

PODTYTUŁY W JĘZ. ANGIELSKIM WSTĘP WOLNY KOMITET ŁĄCZNOŚCI  
przy współpracy z wydziałem oświaty m Toronto przy Wydziale Oświaty miasta Toronto tel. 535-3777

Kierownictwo polityczne w Belgradzie zna tę sytuację, stara się więc osłabić pogłoski o dobrej sytuacji materialnej ludzi stojących na szczycie. Tak więc radio Belgrad podaje, że premier Milka Planinc nie zarabia więcej jak inżynier w dobrej prosperującej fabryce w Chorwacji.

Posępne liczby średniej płacy, wysokie ceny, przysławiają główny problem Jugosławii południowe republiki tego wielonarodowego kraju: Bosnia i Hercegowina, Carnogora, Macedonia i autonomiczne Kosowo żyją dużo gorzej jak północne Serbia, Chorwacja, Słowenia i autonomiczne Wojewodina. Różnica w zarobkach i standardzie życia robotnika z Kosowa i jego kolegi ze Słowenii jest większa aniżeli robotnika rolnego z Sycylii, a jego kolegi ze Szwecji.

Na pytanie o powody tego upadku gospodarczego, przedstawiciele władzy mają gotową odpowiedź pod ręką. Wina leży w wysokiej cenie ropy naftowej, trudnościami ze zbytem na rynkach światowych i wysoka stopa procentowa odsetek za kredyty w USA. Przy bardziej docieklivych pytaniach wychodzi jeszcze, że Tito bez skrepowania zaciągał duże pożyczki na Zachodzie, a swoim spadkobiercom pozostawił puste kasy. Dlaczego ta góra staje się coraz wyższa, a kasy nadal świecą pustkami, tego się nie wyjaśnia.

Idea, że robotnicy będą zarządzali fabrykami, a obywatele państwem pochodzi od głównego ideologa Edwarda Kardelja przyjaciela Tito z okresu partyzantki. Praca jego "Centrum teorii i praktyki

samozarządzania" została wydana w 65 tomach, dzieła Lenina w 55 tomach.

Titoistom po zerwaniu ze Stalinem zależało na tym, aby zbudować system różniący się zarówno od zachodniego kapitalizmu jak i od wroca moskiewskiego. Niestety ani partia ani kierownictwo państwowe w Jugosławii nie było przygotowane na to, żeby dobrowolnie oddać władzę. Trudno budować nowy model oparty na dojrzałości i rozsądku obywateli w państwie składającym się z różnych narodowości, tradycyjnie sobie wrogich i nieufnych do jakiegokolwiek hegemonii. 6 republik, 24 mniejszości narodowe i 3 religie. Do tego mniejszości te podzielone są granicami państwowymi. Komunistyczna Bułgaria wnosi pretensje o Macedonię, Albania o Kosowo w którym zadania o większą autonomię dla mniejszości są powstrzymywane za pomocą stanu wyjątkowego i wojska.

Mimo tych kłopotów, Jugosławia początkowo po oderwaniu się od Moskwy miała nawet dobry start. Dla milionów na Zachodzie w końcu lat 60-tych Jugosławia była przykładowym państwem socjalistycznym. Lewica ze Wschodu i Zachodu, rozczarowane modelem moskiewskim całą swoją nadzieję pokładała w socjalistycznej demokracji jugosłowiańskiej.

Niestety zapal szybko minął. Gospodarka, mimo pomocy zagranicznej nie może wyjść ze stałego kryzysu. Kierownictwo polityczne broni się za pomocą represji i terroru przeciwko wzbudzonemu narodowi. Setki osób w ostatnich latach

zostało aresztowanych i skazanych jako przestępcy polityczni. "Amnesty International" przedłożyła oświadczenie o "ciężkich naruszeniach praw ludzkich" w Jugosławii. Dwukrotnie odmówiono już Jugosławii kredytów motywując "trudno jest rozpoznać, kto za jugosłowiańską gospodarkę ponosi odpowiedzialność".

Upadek gospodarki, jej inercja, częste bez żadnego przemyślenia inwestycje są następstwem systemu samorządności. Miliardowe sumy pochodzące głównie z kredytów zagranicznych lokuje Jugosławia w różne bezsensowne inwestycje jak np. cukrownia o mocy przerobowej tak dużej, że brak surowca, kombinat aluminium w Obrovac, gdzie miano odkryć złoża surowca, ale złoża nie było podobnych przedsięwzięć można wyliczyć wiele.

Typową dla jugosłowiańskiego planowania jest gigantomania. Najmłodszy mamuci projekt to rozbudowa fabryki samochodów "Czerwona Zastawa", samochód "Jugo 55" ma zdobyć rynki amerykańskie. Będzie to najtanszy samochód, jego cena 3 990 dolarów.

Sytuacja w rolnictwie nie jest lepsza, rolnik może posiadać 10 ha, za nawozy sztuczne i nasiona musi płacić drożej, natomiast produktów drożej sprzedawać nie może. W ten sposób małe gospodarstwa pracują głównie na siebie, co ma niewiele wspólnego z zaopatrzeniem rynku. Te zastrzeżenia polityczne dotyczące prywatnej własności powstrzymują "gastarbeiterów" przed otwieraniem za zarobione pieniądze prywatnych przedsiębiorstw. Większość ludzi, którzy wracają, buduje

za swoje oszczędności domki, w Słowenii i Chorwacji zostało wybudowane tysiące takich domów. Mieszka w nim właściciel, który nie płaci komornego, posiada mały ogród i chlew, z którego wyżywi rodzinę, z wynajęcia dwóch pokoi urlopowiczom pozwoli mu bez kłopotów i ryzyka żyć.

Za całą tą fasadą kryje się historyczna wrogość narodowościowa, powracają marzenia o hegemonii a także lęk przed uciskiem. Funkcjonariusze z Serbii otwarcie domagają się swoich praw w Wojewodinie i Kosowie, a przedstawiciele partii w Macedonii skarżą się na serbski ucisk kulturowy.

Wrogość i nieufność między narodowościami udaremniają także solidarność robotników taką jak łączy robotników polskich. Zaden chorwacki robotnik nie będzie strajkował dla robotnika serbskiego. Prawdopodobnie prędzej doszłoby do wojny domowej o wyrównanie starych porachunków aniżeli o prawa robotnicze.

Ekonomista Kosta Mikajlovic powiedział na jednym z sympozjów, że Jugosławia będzie sama musiała płacić za wszystkie błędy. "Jugosławia jest sama sobie winna wielu problemom. Musimy wreszcie pozbyć się naszych iluzji, że kapitalizm jest charytatywną ciotką, która nam zawsze musi pomóc kiedy podniesiemy krzyk".

Tłum S. CECH

Der Spiegel, 2.09.85

O CZTERY mówiłam poprzednio Podsumujmy Mamy w Kanadzie poetę, który podpisuje wiersze swym SIN Dla przyjaciół CZTERY Lata męskie stracił na łepieniu komputerów i biurokracji Dowiedział się, że bywa gorzej Pojechał sprawdzić Polska, Czechosłowacja, Węgry i Rumunia Wrocil Dał się odwiedzić Odmieniło go Dajmy mu w koncu dojsc do słowa To jest to, co bezwstydn Polacy kochają słuchać Ale za nim do tego dojdzie, trzeba będzie strawić cos państwowotworczego Otoż CZTERY dał się wpierw namowić na podroz po własnym kraju Nie chcę wyprzedzać faktów, ale zwrócił z niej pogodzony ze swym państwem Patriotci polscy nie śmieją się z patrioty kanadyjskiego W koncu CZTERY jest wyjątkowy

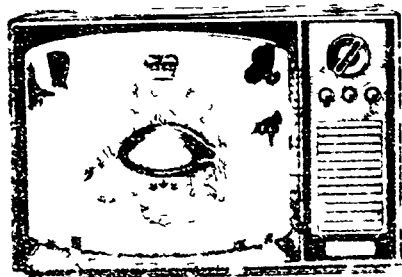
Monolog CZTEREGO  
i historię całą opowiedziała  
GRAZYNA FARMUS

## A imię jego CZTERY

W ZGODZIE Z KANADĄ

Do Kanady przekonał mnie eksperyment Jeden z emigrantów obsmiewał moje obsesje kontroli jednostek w państwie Spróbuj poruszać się bez dokumentów po demoludzie Zapakowałem plecak Moje papiery numer z listkiem zostawiłem w szufladzie Ruszyłem w kraj którego nie znałem Od oceanu do oceanu przez Arktykę i prerie przygodnymi samochodami przemierzałem przez strzenie Czulem wielkość tego kraju mojego kraju jego piękno Byłem zarosnięty brudny Nikt jednak i nigdzie nie zapytał mnie kim jestem nie próbował mnie zidentyfikować

W latach 60-tych byłem czystym hippisem całkiem przeciwko swemu społeczeństwu jego władzy Wtedy chyba nie byłem zdolny do przecięcia całego tego eksperymentu A to był już osiemdziesiąty rok Dotąd byłem przekonany o zamknięciu w podwójnej klatce Biurokracji i technologii Ze jestem jednostką numeryczną Wędrując wśród lodów północy po lasach preriach przestałem dla nich istnieć jako numer I oni zniknęli równocześnie jako groźba Byłem osobą Byłem tylko częścią mego kraju Kanadyjczyk w swoim kraju Byłem na drogach wspaniałych drogach budowanych przez moje państwo Widziałem wiele rzeczy które powstały dzięki istnieniu państwa z którym tak długo nie mogłem się pogodzić Pomysł parki narodowe dzikie a zarazem dostępne Miałem świadomość ze poruszam się asekurowany ze mogę liczyć na pomoc lekarską czy jakkolwiek inną Państwo mi tam nie szkodziło Pomagało Teraz pozostało sprawdzić Czy tak jest gdzie indziej?



### WĘDROWKA MYŚLI

Zacząłem myślową wędrowkę po totalitaryzmie od Polski

Od Polski bo do Polaka może obcy człowiek z Zachodu dotrzeć Rosjanie są już ciężkim orzechem do zgryzienia Nie sposób obcemu uprawiać artystycznego dialogu z Rosjanami przez barierę kontroli i lęku Polska zadziwiła mnie tego lata gdy odbywałem wędrowkę po Kanadzie wielką potrzebą wolności której i ja szukałem w swym kraju Wydawało mi się że rozumiem Polaków Byli mi jakos bliscy Artystów polskich znałem ze słyszenia tylko

Do poety w Polsce napisałem Do jakiego państwa należy twój poeta? Jeśli nie należy do żadnego należysz do republiki poezji Rozmawiaj ze mną Nasz dialog urwał się w chwili wprowadzenia stanu wojennego w Polsce Przychodziły listy z pieczętkami OCENZUROWANO W środku nie było skreslen Ktos walił pieczętki na kopertach Czasem obcięto jego list Przecięto jego myśl w pol Ale ja postanowiłem kontynuować dialog Nasładowałem drogi moich wschodnioeuropejskich przyjaciół Listy przez podłożonych Listy wędrujące z kraju do kraju Docierały i wracały zawiłą drogą Bo rozmowa z ludźmi stamtąd stała się mi niezbędna Dla mojej poezji która chce się komunikować Osiągnąć inną osobę wbrew granicom przeszkodom instytucjom Chciałem być twórcą w kreowaniu tego kontaktu Rozpoznawać w nim siebie i swój los Ten dialog przygotował mnie

Byłem gotowy do pierwszej podróży w świat W paszporcie po radzono mi wpisać zawód ARTYSTA Poeci nie budzą zaufania i znać tak niewiele

### CO SIĘ STAŁO ZE MNĄ W TEJ PODROŻY?

Jestem Kanadyjczykiem niecałkiem typowym Przydarzyło mi się być śledzonym przez policję Miałem podsłuch na telefonie i otwie

raną pocztę Doświadczenie wspólne z moimi przyjaciółmi ze Wschodniej Europy Ale gdy mnie się to przydarzyło, mogłem pojsc do gazet i telewizji demonstrować na ulicy Powiedziałem głośno co myślę i NIE ZNIKNAŁEM W CIĄGU JEDNEJ NOCY

Od tej wyprawy nie jest dla mnie tak ważne że ktos zagłada za sem do mojej poczty czy słucha mojej gadki w telefonie Mogę rozszerzać swą wolność i mogę te sprawy zmieniać do rozsądnej granicy Teraz wiem że większość ludzi na tej planecie nie zna ani tego prawa ani płynącej z niego radości Jeśli wybieram w moim świecie osobistą wolność rezygnując z szeregu wygód i zależności mogę wyobrazić sobie szereg pomysłów które mogę formułować Moja twórcza aktywność nie jest zablokowana w chwili narodzin artystycznego pomysłu Tam chłopcy mówią O nie to nie przejdzie A moment na rodzinny pomysł jest najważniejszy Nie chwila gdy zbiera się tłum

Doszedłem do przekonania że te wszystkie podejrzenia policji nie w Kanadzie raczej naruszały mój obraz wolności niż zagrożały moją integralność jako osoby Inaczej Nie bałem się ich Po wycieczce we Wschodniej Europie nauczyłem się jednak tamtejszego strachu Piszę listy do przyjaciół na Węgrzech Nasi je może czytają A jeśli w naszej policji siedzi ICH mał co wtedy? Nie boję się o siebie Teraz boję się o nich Inaczej Nie martwię się naszą policją Obawiam się Ich policji Jestem w obrębie Ich państwa Jak ludzie których odwie działem

Patrzę na moje życie inaczej Rosłem w małym osiedlu Kana dy To był świat moich młodzieńczych potrzeb W collegu rozsz rzył się na typowe idee lat szesdziesiątych świat zachodniej de mokracji Byłem już dojrzałym wydawałoby się człowiekiem gdy przekroczyłem cos zwanego żelazną kurtyną Nabrałem świadomości totalitaryzmu i demokracji w różnych ich odmianach



### CZTERY OGLĄDA NASZ WSCHÓD

Cztery przywoził z wycieczki po Wschodzie Europy znany dowcip o czeskim psie który wprawdzie syty w swym kraju pojechał do Polski żeby sobie poszczekać

Ten dowcip świetnie oddaje różnicę między tymi krajami Ludzie z którymi spotykałem się w Czechosłowacji żyli lepiej Ubierali się lepiej Mieli lepsze mieszkania Jedli lepiej Ale spotkania były trudne Ostrożne Nieszczęrze Na własne oczy widziałem jak milicja zatrzymała kobietę która ze mną rozmawiała

W Polsce mogłem spędzić godziny ze znajomymi czy przygodnymi ludźmi Może jakaś na ten temat informacja jest w ich karto tece Nie słyszałem żeby mieli kłopoty Ale ani w Czechosłowacji ani w Polsce nikt mnie nie przesłuchiwał w związku z tymi rozmowami Wiem to o niczym nie świadczą mój status cudzoziemca jest wyjątkowy Dlatego w Polsce trzymałem się drugiej kategorii Nie nocowałem w dobrych hotelach Tłukłem się w zatoczonych pociągach i tramwajach Gdziekolwiek byłem było cos co mnie za chwycalo w Polakach Proba mimo wszystkich okoliczności zachowania ludzkiej twarzy Walka z samym sobą walka z napierającą od środka agresją i chamstwem I opór przeciw najmniejszym nawet oznakom totalitaryzmu Ten opór widziałem wszędzie w różnych postaciach Ignorowanie przepisów malunki na ścianach zarty otwarta pogarda Proba zachowania zdrowej dumy Jakby ci to powiedzieć Patrzyłem na Polaków z podziwem Niech wszystko cały system idzie do diabła Ja się liczę mój duch Moje ja Zniszczone klatki schodowe Brud na ulicach Wystarczyło jednak wejść do wnętrza czyjegoś mieszkania Było ludzkie A domy artystów które odwiedziłem wstrząsało pięknie To co należy do totalitarnej społeczności wiaz z jej brzydota niech tam zostanie Co jest moje związane ze mną niech kwitnie To nie jest antyspołeczne nie Oni w tych domach goszczą innych pomagają sobie jakos budując od podstaw zdrowe więzi To nie jest tylko sprawa ich religijności To już narodowe JA Rozmawiając z Polakami czulem ich wewnętrzną wolność i zdolność do zapomnienia o represjach Byłem dla nich obcokrajowcem tak ale byłem także człowiekiem W innych krajach demoludu byłem potencjalnym niebezpieczeństwem

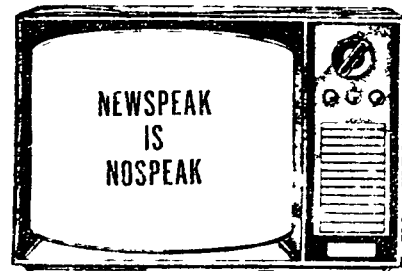
### WĘGRZY

Węgrzy są bogaci i wydawalioby się zrelaksowani Zetknąłem się z ich dysydentami drugiej kategorii i z jednym bardziej znanym Byli wystraszeni i bardzo ostrożni No coż mieli więcej do stracenia Mają pewien zachodni komfort i część ich duszy została odsprzedana na rzecz utrzymania owego komfortu Miałem wiazanie obcując ze zwykłymi Węgrami że obcuje z typowym mieszczuchem kanadyjskim Tyle że Kanadyjczyk nie dąży ze państwo odbiera mu dobytek życia Ma inne strachy Węgrzy nabiali przekonania że za polityczne ploteczki nie pojdą do więzienia Mogą utracić kochane przywileje jazdy do Austrii Niemiec Zachodnich zamknięcie rajy

### RUMUNI

W Rumunii byłem naprawdę w strachu Rumunia jest faszystowskim państwem w czystym znaczeniu Bez upiększeń i udawania Oczywiście w ich gazetach petają się te stare kłamstwa Ale dla mnie kłamstw nie było Wiedziałem że mam opiekunów i wisiła nade mną nieokreślona groźba Czy ci się tu podoba czy nie to jest twoja sprawa powiedział mi mój anioł stróż trzymaj język na kłódce I rzeczywiście to działało nie mogłem otworzyć ust Ludzie wokół wglądali na Jamanych Zadnych uśmiechów Widziałem tylko jedną wesołą kobietę Cygankę na rynku która słuchając mojego małego Sony potrzebowała iamiomami i pierściami z prawdziwą radością Nie było w niej widać strachu Cyganki są już poza nawiasem i zasięgiem kontroli Rodzą dzieci są halasliwe wesołe zaczepne

Nie boją się cudzoziemców Prawo rumuńskie głosi że nie wolno z cudzoziemcem rozmawiać W Rumunii wiele nie wolno i wiele trzeba Nie można kupić żarówki o mocy większej niż 40 watów nie można palić więcej niż jedną żarówkę w domu ogizzewać go powyżej ustalonej niskiej normy Policja to sprawdza Każda Rumunka musi poddawać się badaniom na ciążę Rumunki muszą rodzić dzieci środki antykoncepcyjne są ograniczone Populacja Rumunów w ich kraju kurczy się Cyganów i Węgiów rośnie W Rumunii właśnie zatrzymano pociąg by sprawdzić mój bagaż To tam właśnie postawiono mnie pod bagnetami za to że domagałem się reszty za moją turystyczną opłatę Stieroiżowani pasażerowie czekali cierpliwie aż reszta się znajdzie (znalazła się na stacji nie na trasie w tym celu pociąg cofnięto) Potem bez zenady nasylano na mnie agentów domagających się miłych wiazan z ich kraju Ambasada kana dyjska radziła uniknąć konfliktu Tak Tam bałem się razem z tymi biednymi ludźmi



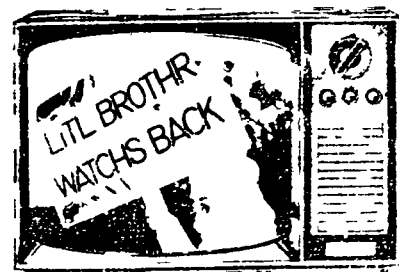
W Bulgarii spędziłem noc szepcząc ukradkiem z uchodzącą politycznym z Południowej Ameryki Chciał się wydostać z kraju swego azylu Bał się swojej córki studentki przekreślonej komunistki Cze kał aż usnie W swoim domu

### CO NAS DZIELI

Jakie to jest uczucie Nurkuje do basenu pełnego Polaków Robię to samo co oni Ale ja mogę wyjść Oni nie To zmienia sens naszych wzajemnych najuczciwszych kontaktów Rozumiem ich sztukę Oni reagują wrażliwie na to co robię Ale ja mogę wyjść Jeśli zrobię cos czego im nie wolno robić wysłać mnie do domu Sam fakt że jestem Kanadyjczykiem uniemożliwia naszą bliskość do końca Dam ci przykład Jakas składka Rzucany pieniądz do pudełka Każdy daje ile może Ktos wrzucił 50 złotych Wrzucam swoje 50 dolarów Zwarowałes wyrwa się dziewczynie To jest 50 dolarów! 50 razy 500 Wrzucone do pudełka a można było dać im Na 2 miesiące zycia Na pewno mam więcej takich 50 tek których tak łatwo się pozbywać Wysyłałem tyle listów Nie wiedzą że na znaczek pracuję 3 i pół minuty Pieniądze które nas oddalają Zle przeliczane w wyobraźni

### TOTALITARYZM

W sferze marzeń chciałbym rozbrojenia świata Realnie wiem jednak że nie chcę stanąć nagi wobec potwora który może odebrać mi prawo do wędrowki po mojej ziemi prawo do mówienia w swoim umieniu który może zniszczyć moje zaufanie do ludzi i autentyczność więzi z nimi Potwora który jest systemem myślenia Totalitaryzm myślę nie jest istnieniem samym armii i policji jest stanem umysłu ludzi-więźniów i strażników



### NAJLEPSZY KRAJ DLA ARTYSTY

Najlepszy kraj dla artysty w demoludzie? Polska, oczywiście! Dzięki duchowi oporu i tej godności, potrzebie artystycznej wolności, twórczemu poszukiwaniu niezagarniętych jeszcze terenów osobistej swobody A także obecności czytelników, publiczności, która dopinguje twórców do poszukiwań, nagradza ich za ich zdobycze Prestiżem, miłością, nawet zapomoga To daje nadspodziewane efekty artystyczne Z poezją polską trudno mi było obcować Ale sztuki wizualnej przerstają wiele mi znanych Nie zapomnę w elbląskiej galerii karaweli okrętów płynących po wzburzonym morzu krwi Polak zauważy, że fale uderzają ze wschodu To niby tylko nasze polskie doświadczenie, ale daje wyraz artystyczny, który potem można unieść ponad polityczne racje Tę sztukę trudno komunikować Zachodowi Trudno społeczeństwom pozbawionym lęku I tym, jak kanadyjskie, uciekającym od cierpienia, cudzego bólu Kanadyjczycy wypiszą szybko czek i chcą uciec w swój "dobry czas" Cudze zmartwienia są dla nich "nudne", nawet jeśli pouczające

Mimo to wierzę, że trzeba o polskiej sztuce mówić tutejszym artystom Wyciągać ich na krotki, totalitarny weekend Jeszcze lepiej - w podroz po tamtym świecie

Namowiłem wydawcę kanadyjskiego pisma poetyckiego do publikacji rezultatów tych kontaktów

Myślę, że powinniśmy wiedzieć, że istnieje inna świadomość - rwąca do wolności, niecierpiętna, zdolna do śmiechu, ale silna i odporna na miernotę Twórcza i poszukująca Polska



# W 47 ROCZNICĘ ŚMIERCI POLITYKA I MĘŻA STANU ROMAN DMOWSKI I POLONIA AMERYKAŃSKA

2 stycznia, 1986 roku minęła 47 rocznica śmierci Romana Dmowskiego. Nazwisko to było dobrze znane przez kilkadziesiąt lat starszym pokoleniom polonijnym, natomiast na pewno bardzo niewielu młodych Amerykanów polskiego pochodzenia wie kim był ten, jeden z najwybitniejszych Polaków z końca ubiegłego i początku bieżącego stulecia. A przecież chyba żaden inny polityk i mąż stanu polski nie był tak blisko związany, tak ściśle nie współpracował i nie był tak znany w Stanach Zjednoczonych jak Dmowski.

Zapewne lepiej był znany Polonii Ignacy Paderewski, zarówno jako artysta, jak również jako patriota i polityk. Paderewski spędził bowiem większość okresu I wojny światowej w Ameryce jako reprezentant, nieoficjalny ambasador Polskiego Komitetu Narodowego w Paryżu, którego inicjatorem, tworcą i prezesem był Roman Dmowski i jego oboz polityczny.

## NA SEJMIE WYCHODZSTWA

Tej swojej roli dał wyraz sam Paderewski, gdy w roku 1918 przedstawiał Dmowskiego na Sejmie Wychodźstwa Polskiego w Detroit, mówiąc:

"Za zaszczyt sobie poczytuję prawdziwy i wielki, że tu w tych uroczystych dniach powitać mogę męża stanu, który już od dawna zwrócił na siebie uwagę najważniejszych koł w Europie, męża stanu, który niezwykłym, wyjątkowym politycznym wykształceniem wyrobił sobie wobec rządów sprzymierzonych wielkie znaczenie. Roman Dmowski poświęcił życie jednemu celowi. Tym celem - odbudowanie Polski wolnej, niepodległej, zjednoczonej, całej, wielkiej do morza. Gdybym temu nie wierzył, nie uznałbym go radośnie i przykładowie bo karnie za wodza."

Paderewski był wielkim Polakiem, bo chyba tylko wielkość może się zdobyć na tyle skromności i pokory na jakie zdobył się on witając innego wielkiego Polaka.

Dmowski został zaproszony na Sejm Wychodźstwa jako prezes Polskiego Komitetu Narodowego w Paryżu, uznanego już w tym czasie przez rządy państw sprzymierzonych za oficjalną reprezentację Polski. Na Sejmie Dmowski wygłosił dłuższe przemówienie, w którym przedstawił swój program polityczny oraz w gorących słowach złożył Polonii podziękowanie i uznanie za ofiarną współpracę z Komitetem.

## OD KONCA XIX WIEKU

Nie było to jednak pierwsze zetknięcie się Dmowskiego z Polonią Amerykańską. Był on bowiem już w Stanach Zjednoczonych w roku 1901, a współpraca jego obozu politycznego z Polonią sięgała znacznie wcześniejszych czasów, bo ostatnich lat XIX wieku. Tworząc koncepcję polityczną wyzwolenia Polski w określonych granicach, przewidując rozwój sytuacji międzynarodowej, Dmowski zdawał sobie sprawę, że dla realizacji planów trzeba będzie zmobilizować wszystkie siły narodu - nie tylko Polaków z trzech zaborów, ale także Polaków rozszaniach po świecie. Myślał oczywiście także, i to w pierwszym rzędzie, o ofiarnej, patriotycznej Polonii Amerykańskiej, choć wówczas ani tak licznej, ani też tak zamoznej jak obecnie.

Ale także olbrzymia większość Polonii w Ameryce przyjęła ideę, program i strategię Dmowskiego za podstawę swego w tym kraju działania politycznego na rzecz wolności narodu polskiego i udzieliła im pełnego poparcia.

Juz w roku 1895, w obecności delegata centrali z Europy, Zygmunta Balickiego, zostaje założona w Chicago Liga Narodowa w Stanach Zjednoczonych, do której wchodzi szereg czołowych działaczy, a między innymi Stefan Barszczewski, Jan Chrzanowski, Franciszek Jabłonski, Jan Migdałski, Kazimierz Zurawski. Zygmunt Balicki przedstawił na 11 Sejmie Związku Narodowego Polskiego w Cleveland program polityczny Stronnictwa Demokratyczno-Narodowego.

12 Sejm Związku Narodowego Polskiego w Filadelfii w dwa lata później wyraża w rezolucji życzenia, aby podtrzymać i rozszerzyć łączność Z N P ze Związkiem Wychodźstwa Polskiego w Europie oraz ze Stronnictwem Demokratyczno-Narodowym w Kraju. Uchwała ta zostaje powtórzona przez następny Sejm Z N P w roku 1899 w Grand Rapids, Michigan.

## UZNAJĄC LIGĘ NARODOWĄ

Jeszcze wyraźniej stawia sprawę współpracy Polonii z kierowanym przez Dmowskiego obozem narodowym 14 Sejm Związku Narodowego Polskiego, odbyty w 1901 roku w Toledo, O., stwierdzając w rezolucji: "Uznając Ligę Narodową za prawnie funkcjonującą władzę tajnie istniejącego Państwa Polskiego i spadkobierczynię wszystkich praw piastowanych przez poprzednie rządy tego państwa, od Królów i Sejmów Polskich, których szereg zamyka znany szerszemu ogółowi Rząd Narodowy z roku 1863 - wyrazamy władzy tej narodowej naszą cześć i wdzięczność za jej pracę dla dobra narodu polskiego".

## Z.N.P. WSPÓŁPRACUJE Z LIGĄ NARODOWĄ

Ten sam Sejm stwierdza także, że "Uznając Z N P w Ameryce za instytucję w prawach i dążeniach równoległą idącą z Ligą Narodową w Europie, uważamy się za przedstawicieli idei tej w społeczeństwie polsko-amerykańskim, tak samo jak Liga Narodowa jest uznana jej reprezentantką w Europie".

XV Sejm Z N P wydelegował cenzora, dr. Leona Sadowskiego do Europy dla zbadania działalności Skarbu Narodowego i bliższego zapoznania się z pracami Stron-

nictwa Demokratyczno-Narodowego i Ligi Narodowej. Po powrocie cenzora i złożeniu przez niego sprawozdania, zarząd centralny Z N P wydał odezwę wzywającą związkowców do skupienia się przy programie Ligi Narodowej i Stronnictwa Demokratyczno-Narodowego oraz udzielenia tym organizacjom pełnego poparcia.

## TAKŻE SOKOLSTWO

Nie tylko zresztą Związek Narodowy Polski popierał i współpracował z obozem politycznym kierowanym przez Dmowskiego. Postawę taką zajął także Związek Sokółów Polskich. W rezolucji uchwalonej na walnym zlocie w 1905 roku w Chicago stwierdzono: "My delegaci Siedmego Walnego Zlotu Związku Sokółów Polskich w Ameryce, przejęci zasadami Stronnictwa Demokratyczno-Narodowego, które pod naczelnym kierownictwem Ligi Narodowej dąży do zespolenia wszystkich sił narodu do jednego celu, odzyskania niepodległości ziem polskich i stworzenia Państwa Polskiego".

Podobne stanowisko zajmowało także Zjednoczenie Polskie Rzymsko-Katolickie, którego kilku czołowych działaczy weszło do Ligi Narodowej w Stanach Zjednoczonych.

## WOJNA ŚWIATOWA

Zadzierzgnięte na przełomie stulecia kontakty kierowanej przez Dmowskiego Ligi Narodowej, oraz Stronnictwa Demokratyczno-Narodowego z czołowymi organizacjami polonijnymi przyniosły owoce w pełnej współpracy Polonii z obozem narodowym. To w czasie wojny powstaje i działa z siedzibą w Chicago Wydział Narodowy Polski jako naczelna reprezentacja polityczna Polonii, która ściśle współpracuje z Komitetem Narodowym Polskim w Paryżu. To postawa Polonii i jej poparcie dla programu terytorialnego Dmowskiego - Polska uzyskuje w Wersalu dostęp do morza i ziemie zachodnie.

To w tym okresie Polonia zdobywa się na największą ofiarność wysyłając blisko 30 tysięcy ochotników do armii polskiej w Europie. Ochotnicy ci tworzyli główny trzon armii polskiej na Zachodzie walczącej pod polskimi sztandarami, pod polskim dowództwem, a co najważniejsze pod polskim kierownictwem politycznym, które sprawował Komitet Narodowy w Paryżu. To w dużym stopniu dzięki tej armii Polska zasiadła na konferencji pokojowej w Wersalu po stronie zwycięzców, a nie zwyciężonych.

Nie sposób przemilczeć także wielkiej ofiarności materialnej Polonii w tym okresie. W ciągu kilku lat wojny Polonia zebrała blisko 6 milionów dolarów na polskie cele charytatywne, kulturalne, a przede wszystkim na cele polityczne.

## NAJPIĘKNIEJSZY OKRES

Okres I wojny światowej, to niewątpliwie najpiękniejszy okres w blisko 400-letniej historii Polonii Amerykańskiej. To w tym okresie Polonia walczyła się przyczyniła do uzyskania przez Polskę niepodległości, zdobywając się na największą w swych dziejach ofiarność na rzecz sprawy polskiej.

Czy Polska to oceniła? Różnie to oceniają historycy. Natomiast na pewno należy zaslugi Polonii ocenił Dmowski dając temu wyraz w licznych swoich artykułach, przemówieniach i książkach. W liście do prezesa Wydziału Narodowego Jana Smulskiego pisał po wojnie:

"Cieszę się, że mogę Wam dziś powtórzyć to, co przed kilku tygodniami stwierdziłem głośno w moim wykładzie publicznym w Poznaniu, że Polska nie uzyskałaby w tej wojnie tego co dziś posiada, gdyby nie istniały miliony Polaków w Stanach Zjednoczonych, gdyby nie Wasze współdziałanie."

Wasza pomoc materialna umożliwiła Komitetowi Narodowemu w Paryżu rozwinięcie pracy zwłaszcza w bardzo ciężkim okresie początkowym, kiedy żadnych prawie środków nie posiadał. Wasze zaciągi ochotnicze do Armii Polskiej we Francji pozwoliły tę Armię stworzyć, a dzięki jej istnieniu uznani zostaliśmy za sprzymierzeńców i dopuszczeni do udziału w konferencji pokojowej."

"Ta Wasza zasługa dla Ojczyzny w wielkiej chwili dziejowej nigdy nie będzie zapomniana i każdy sumienny historyk w przyszłości, mówiąc o zmartwychwstaniu Polski, będzie musiał podkreślić rolę, jaką w nim odegrało Wychodźstwo Polskie w Ameryce i zaslugi, jakie położył Wydział Narodowy w Chicago."

W jednej ze swoich książek Dmowski napisał: "Twierdząc z całą stanowczością, że w tej wielkiej chwili dziejowej żaden z odłamów naszego narodu nie spełnił lepiej swego obowiązku od naszych rodaków w Ameryce".

## PRZYSYPANE PYŁEM ZAPOMNIENIA

Ale jeśli Dmowski w pełni ocenił ofiarność i zaslugi Polonii w dziele odbudowy niepodległości Polski po I wojnie światowej, to z przykrością trzeba stwierdzić, że piękne karty własnej historii są przysypane pyłem zapomnienia. Roman Dmowski najbliższej z Polonią związany jest prawie wśród Polonii nieznanym. Wiele na to złożyło się przyczyn. Dzisiaj w kraju jest oczywiście nazwisko Dmowskiego na indeksie, choć ostatnio ukazało się parę prac historycznych o nim. Nie zawsze bezstronnych i oddających całą prawdę.

Tym bardziej chyba trzeba przypomnieć to nazwisko i jego związki z Polonią przed blisko 100 laty.

(J.P.)

Gdy Archanioł Gabriel ognistym mieczem wypędził Adama i Ewę z raju, tak oto rzekł skłoniwszy się przed Stworcą "I co dalej rozkaziesz, Panie?" - Bog nie odpowiadał, tylko ze smutkiem patrzył na stworzone

# Raj odnaleziony

przez siebie zielone wzgorza Edenu, na krzewy ubarwione kielichami kwiatów i ciężkie od owoców gałęzie drzew. Milczał i rozmyślał, co ma z tym wszystkim począć, komu ma to służyć, kto będzie teraz tego doglądał. Archanioł zrozumiał troskę Pana i zaproponował "A może by tak założyć tu przedszkole dla aniołków?" - Bog przecząco pokiwał głową, aż nagle powziął decyzję "Tak, cały ten pomysł z ziemskim rajem okazał się fiaskiem. Przeświadczenie należy zlikwidować raz i na zawsze, amen!" Nabrał tchu w swe boskie płuca, dmuchnął, a raj zachwiał się, popękał i odleciał w nieskonńczoność. Jedne bryły zawisły w przestworzach jako asteroidy, inne zamieniły się w ogoniaste komety, tylko najmniejsze okruchy okrążyły ziemski padół i legły z wielkim pluskiem w międzymorze, aż gdzieś w pobliżu Ameryki Południowej. Nim jednak bałwany morskie osiadły i wicher ustał, gdzieś z podziemia dał się słyszeć chichot. To nieczyste siły zapragnęły zniszczyć raj opalone.

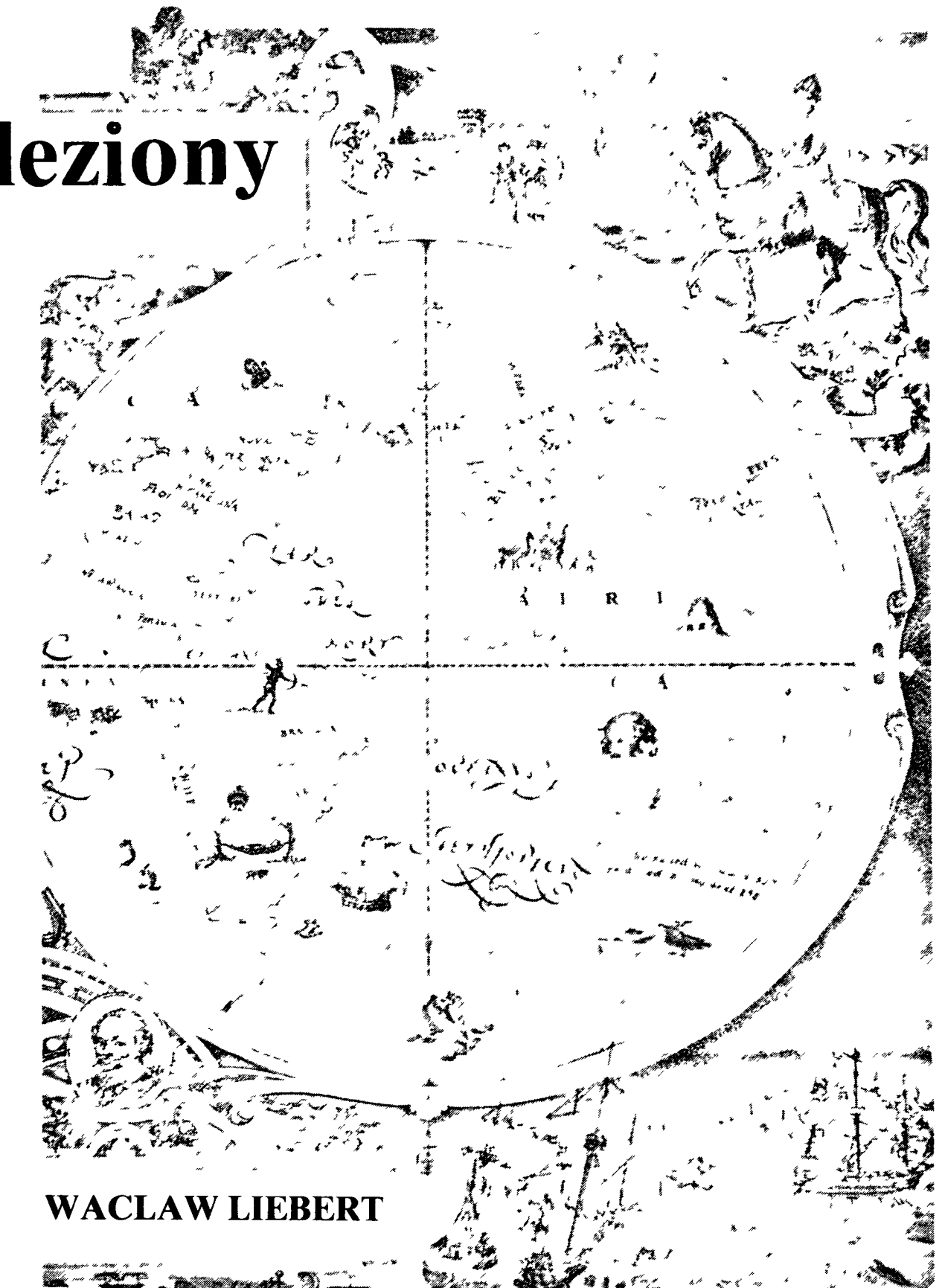
Zaznaczam, że powyższy opis nie jest jakąś fantazją. Wyczytałem go na pergaminowych kartach starego foliaku, który przysnit mi się pewnej nocy. Mapa na jednej ze stron książki wyraźnie wskazywała położenie tego odrzuconego Edenu - małą wyspę wśród lączy Karaimskich o nazwie Sw. Łucja. Gdy się tego rana zbudziłem, od razu powziąłem mocne postanowienie odbycia podróży inspekcyjnej na tę właśnie wyspę. Myślałem, że nie ma nic łatwiejszego, należy tylko podnieść trochę dolarów z banku i zadzwonić do biura podróży. Tak by się zdawało. Złe duchy postanowiły jednak podróż tę udaremnić.

Po przyjeździe na lotnisko od razu spostrzegłem, że coś jest nie w porządku. Godziny mijały, a nas przetrzymywano z jednej poczekalni do drugiej. Wśród podróżnych kręciło się mnóstwo czarnych obywateli z Guyany przystrojonych w nakrycia głowy podobne do worków, kryjące busz kręconych włosów, a kto wie, być może i zakamuflowane rogi. Wiedziałem, że moje piekielne mają swoje interesy w tym opuszczonym raj, nie lubią inspekcji i mogą bruzdzić co niemiara. Rzeczywiście! - Po załadunku pasażerów do samolotu i oczekiwaniu przez dalsze godziny jakiś ponury głos zaskrzeczał z głośników wyjawiając, że motory samolotu są nie w porządku i samolot dziś nie odleci. Rozejrzałem się uważnie dookoła. Obok mnie siedziała stara Murzynka wyglądająca na wiedźmę. Na głowie miała 2 (słowami dwa) kapelusze: jeden filcowy, a drugi słomkowy włożone jeden na drugi. Właśnie przekładała ich porządek. Samolot rozładowano, a wyruszyliśmy dopiero po dwudziestu czterech godzinach, gdy ta stara wiedźma znowu zmieniła porządek swoich kapeluszy.

Jakże nudna jest podróż samolotem! Przez małe okienka nie widac nic prócz mgieł kłębiących się pod nami. Bawią nas nudnym filmem wyświetlanym na małym ekranie. Jedyną rozmaitością podróży jest to, że od czasu do czasu coś puka w ucho i na kroki moment jest się głuchym jak pień. Wreszcie po pięciu godzinach lotu w okienku ukazują się błękit nieba i zupełnie pochylony horyzont. Sytuacja jest wręcz niebezpieczna - jeśli lotnik nie opanuje jej, to Morze Karaibskie zleje się poprzez centralną Amerykę do Pacyfiku do gołego dna. Na szczęście sprytny lotnik kaze nam zapiąć pasy, wyprostowuje pod nami glob ziemski i zgrabnie siada na lotnisku. Murzynka obok nerwowo zmienia kapelusze. Tym razem słomkowy zdecydowanie jest na wierzchu.

Teraz następuje odprawa celna i hebanowa. Celniczka podejrzliwie wyciąga z kuferka kremy przeciw spalaniu się na plaży, wreszcie ogląda nasze dokumenty, a w oczach jej widzę zdumienie, gdy odczytuje miejsce mego urodzenia "Moskwa, zaś mojej żony Krasnojarsk - Syberia". "Gdzie jest" - pyta - "Syberia?" - Obawiam się, że ma ochotę zawołać czarnych zandarmów w kolonialnych kaskach, ale po namyśle rezygnuje, odgina lącuch i pozwala nam przejść na stronę prawomysłnych obywateli. Jestem wreszcie i to za życia, w upragnionym raj!

Święta Łucja jest kawałkiem wulkanicznej skały pomarszczonej gorskimi grzbietami. Od południowego cypla, gdzie Kanadyjczycy wybudowali nowoczesne lotnisko, aż po północny przylądek jest wszystkiego pięćdziesiąt kilometrów. Niech jednak nikt nie myśli, że odległość ta można przeskoczyć w pół godziny. Wyboiste drogi splecione są jak murzynskie kudły i woz zakosami musi wspinać się na zielone zbocza, cofać się, okrążyć albo karkołomnie spadać w gestą od bananowców dolinę. Każdy skręt drogi, to nowa dekoracja skąpana w jaskrawym, tropikalnym słońcu. Nie wiem o co się darli Anglicy z Francuzami przez dwadzieścia lat. Na pewno nie



o te zapierające dech, niezmiernie widoki, tylko o swobodny przejazd brygów, brygantyn i szkunerów pomiędzy wachlarzem wysp zagradzających drogę do handlu i podboju. Teraz wyspa należy do Commonwealthu brytyjskiego już od roku 1814. Ale ludność mówi do dziś dnia łamanym dialektem francuskim, no i Francuzów raczej miło wspomina.

Wyspę zapewne odkrył Krzysztof Kolumb w jednej ze swych podróży z końca piętnastego wieku. Na mapach geografów oznaczyli ją dopiero pięćdziesiąt lat później. Złe duchy, które do chwili odkrycia wyspy czaiły się na dnie wulkanu chronionego przez dwie góry zwane "les Pitons" - co może znaczyć "rygle" - wyswobodziły się i Świętą Łucję nawiedziły wszystkie bakterie i wirusy, jakie wyhodowała Europa. Karaibska ludność wyginęła od ospy, odry i szkarlatyny, nie mówiąc już o importowanej gruźlicy, a także przywiezionej przez wesolych marynarzy kile. Ostatnia wzmianka o autochtonach indyjskich datuje się z końca siedemnastego wieku, gdy niejaki sir Warner przy ich pomocy opanował wyspę, oddając ją we władanie Wielkiej Brytanii. Potem znowu panami byli Francuzi i dziadek panny Marii - Rozy Tascher de la Pagerie zakładając swe plantacje trzciny cukrowej zmuszony był udawać się do Nowego Orleanu po zakup partii negrów świeżo dostarczonych z Zanzibaru. A potem upłynęło niewiele czasu, gdy Maria-Roza musiała uciekać na sąsiednią Martynikę. Tam poznała swego pierwszego męża, hrabiego Bauhanais Emigracja. Znamy to znamy - Znaczący to wódcę, który po całym świecie, żeby znaleźć dla siebie bezpieczne miejsce, jest jednak pewna różnica między nami a Marią-Rozą, której udało się trochę lepiej, gdy po stracie na gilotynie pierwszego męża poszła pod imieniem Jozefiny przyszłego cesarza Francuzów Napoleona I, a potem mimo rozwodu, została babką Napoleona III (kto w to nie uwierzy - niech zajrzy do encyklopedii).

Przypuszczam, że rozstanie się z rodzinną wyspą było dla Marii - Rozy jak wygnanie z raju. Pobyt na Sw. Łucji na pewno był najszczęśliwszym okresem w jej

burzliwym życiu. Wyobrażam sobie, jak wczesnym rankiem budziła ją cisza, gdy koniki polne przerywały nagle o swie swe dzwonienie. Wybiegała wówczas, w białym jeszcze, do ogrodu, by zerwać sobie żółty różowy lub różowy kielich hibiskusa i wpiąć w swe ciemne, rozpuszczone włosy. Gdy wybierała ten kwiat, na pewno spłoszyła małego tęczowego kolibra, który niby motyl spiął z kwiatu słodki nektar, trzepocząc się nad nim w powietrzu. Śmiała się do swiata szczęściem swej młodości i urody, cieszyła widokiem amfiteatru szmaragdowych gór otaczających zatokę, gdzie roziskrzona słońcem morską falą oblizuje łakomie jak i dziś biały piasek wybrzeża. Ale oto spoza gór wypływa na cichy błękit nieba czarna chmura, wydyma się groźnie i zlewa krotkotrwale, ciepłym deszczem wilgoci łaknącą ziemię. Przeleciała i znowu słońce.

Myślę, że od czasu, gdy Maria-Roza była podlotkiem, niewiele zmieniło się na tej wyspie. Ta sama zielen, takie same kolibry i także kwiaty - Dużo, dużo kwiatów, szalenstwo kwiatów. Każdy krzew ugina się niemal od bogactwa znanych mi i nieznanymi, nigdy dotąd nie widzianymi we wszystkich odcieniach żółta, błękitu i czerwieni. Piękno ich oszalałam i pozwala nie widzieć ani rozbitych dróg, ni -auważac biały światła na pokrętnych uliczkach, ni dużych jak koty czarnych szczytów pomykających bezszereście rowami ścieżek.

W czasie gdy Karaibske wyspy nazywano Indiami Zachodnimi, plantatorzy tak jak pan de la Pagerie uprawiali przy pomocy czarnych niewolników trzcinę cukrową. Teraz, gdy świat przepelniony jest nadmiarem słodczy (sic!) trzcina cukrowa, ba nawet jej produkt - rum przestały się opłacać. Od czasu, gdy Sw. Łucja otrzymała w 1967 roku status niepodległości, ostatecznie zerwała z trzciną cukrową i przestawiła się na kokosy i banany. Zbocza górskie pokryte są bujnym lasem palm kokosowych, a doliny festonami liści, które ogrodnicy u nas nazywają poetycznie "muzami". Z pod tych liści zwisają niebieskie plastikowe worki ukrywające grona zielonych rogali. Worki te służą do ochrony kwiatostanu i owoców banana przed łakomymi

ptakami i owadami Na wyspie panuje staroswiecka, indywidualna gospodarka, a plantacje należą do czarnych chłopów i jak to bywa na tym świecie jedni biedują, uprawiając kamieniste zbocza, inni zaś, mimo zaprogramowanego pod zwrotnikiem lenistwa, dorabiają się majątkow, opuszczając swoje do psich bud podobne chatynki i budują sobie na wybrzeżu malowane na różowo wille

Ostatnio rozbudowano tu angielskie szkolnictwo, gdyż dialekt francuski "patois" nie posiada ani notacji, ani ortografii. Pozostał tu do użytku alfabet starszego pokolenia, gdy angielski stał się językiem rodzajem się tu czarnej inteligencji, dla której niestety brak tu pracy. Legion schludnej, czarnej dzieciarni w swych kolorowych mundurkach, (każda szkoła nosi inne barwy), przyprowadza rząd wyspy o ciężki ból głowy. Bo i co ze świeżo narodzoną inteligencją począć, gdzie i jak ją zatrudnić?

Powracając do bananowych plantacji, złe duchy zamieszkałe w wspomnianym już raz wulkanie, a może w resztkach tropikalnej puszczy, postanowiły zniszczyć szczęśliwość tego okrucha rajy. Nie wiadomo jaką drogą, podobno aż z Chin, zawlokł tu ktos pasożyta, który w licznych strumykach przecinających plantacje, znalazł dla siebie dogodnego partnera w postaci malenkiego, niewinnego ślimaczka. W skomplikowanej drodze przeobrazen pasoyt ten poprzez trzewia ślimaka przedostaje się do wody, gdzie rojem osobników następnego pokolenia, czyha na kontakt ze skórą ludzką, by rozwijać się dalej. Gdy to osiągnie wędruje aż do wnętrza człowieka niosąc ze sobą paraliz, a dalej nieuchronną śmierć. Fundacja Rockefellera sfinansowała komisję lekarską, która w latach siedemdziesiątych dosc prostymi środkami zlikwidowała dziesiątkującą tubylców epidemię - Filtry pitnej wody i zakaz kąpielii w strumieniach i sadzawkach zmniejszyły do minimum wypadki zachorowań. W hotelu, gdzie się zatrzymałem, był piękny i obszerny basen kąpielowy, do którego jednak odniosłem się z dużym zastrzeżeniem, w szczególności, gdy na dnie zauważyłem skorupkę ślimaka. Tłumaczono mi, że woda jest chlorowana, a ślimak nieboszczyk, ale ja woląłem kąpać się w morzu.

Plaże dla turystów położone są na północy wyspy, po obu stronach stołecznego miasta Castries. Dziwna to stolica! Składa się z zupełnie prymitywnych bud i chibareł jaskrawo pomalowanych, a jedną nawet widziałem oklejoną na zewnątrz tapetą. Posrod nich panoszy się wyzłocony herbami Barclay Bank z Londynu, gdzie turyści mogą wymienić swoje funty, marki i dolary na miejscową walutę zwaną po prostu z francuska "dolar ict". Obsługa banku jest czarna i porusza się godnie z szybkością muchy w smole. Udając się do tego banku trzeba dobrze uważać, by nie wpaść w głęboki rynsztok, którym po wszystkich ulicach płyną nieczystości aż do portu, gdzie na cumie kołysze się wspaniały, nieskazitelnie biały okręt Cunard Line. Z niego wysypują się podroźni głodni wrzecz, obejrzenia tutejszego wulkanu, tutejszej puszczy tropikalnej o dziesięć kilometrów odległej od murzynskiej stolicy i zaznania wszystkich słodczy tej reszłowki ziemskiego rajy. Chociaz na termometrze 32 stopnie Celsjusza nie słychać żadnych skarg na upał, gdyż przez wyspę stale przepływa oświeżający powiew z oceanu, zaś kilka razy na dzień, a już na pewno w nocy, zleją wyspę potoki krotkotrwalego, tropikalnego deszczu.

Moja inspekcja wyspy dobiega końca. Zbadałem ją od kranca do kranca, przeskoczyłem na dzikie jeszcze wybrzeże oceanu i słuchałem jak tam rybacy dmą w muszle zapowiadając swój powrót z połowu, otarłem się o dzunglę, obejrzałem wulkan. Staralem się dociec czy wysniona legenda jest prawdą i czy wyspa Sw. Łucji istotnie jest częścią dawnego rajy. Jeśli tak, to powinien na niej zostać ślad pierwotnego grzechu - Grzechu? - Cała przyroda dyszy tu grzechem począwszy od kielichow hibiskusa który bezwstydnie wyrzuca daleko na zewnątrz kwiatu swoje pylniki i słupek aż po namiętny chor koników polnych od spiewu których drzy nocą powietrze. Gdy tylko słońce zmęczone całodziennym blaskiem zsuwa się zarozowioną twarzą za dekorację wzgorz gdzieś w gąszczu krzewow odzywa się ostrym dzwonkiem pierwszy miłośnik konik polny. Piszę własnie "dzwonkiem", gdyż głos tutejszych koników polnych inny jest jak innych na świecie. W miarę jak zmrok zapada dzwonienie potęguje się aż wreszcie cała wyspa zaczyna grać jak oscalaty instrument - kochankowie nawołują się niepiętytonni z tęsknoty. A i dzień także pachnie grzechem po wstędze białego piasku nad morzem snują się rozesmiane długonogie i drobniętsne dziewczyny rozezbiane do mokiej nitki i wcale nie mam pewności czy te piękne dziewczęta są aby prawdziwe z kiwi i kosci. Może to tylko lustriane odbicie rajskiej Ewy, wyczarowane przez węza tego z niedobrej jabłonki, by kusily biednych skromnych Adamow?

Inspekcja skonczona sen maia, trzeba wiać do realnego świata i dalekiej Kanady gdzie teraz panują już zimowe chłody a poiywiste wiaty gwizdzą na moim osmych pięci z

## SWIAT

milicja z polecenia zony Mao Tse-tunga Ciang-Cing, rozpedziła owcześnie zgromadzenie tysięcy Chinczykow przybylych złożyć wieniec na grobie Czu, a obecny przywódca Chin Teng Siao-ping, został oskarżony przez Ciang-Cing o zorganizowanie wiecu dla uczczenia Czu En-laja i pozbawiony wszystkich stanowisk w partii oraz wydany na pastwę Czerwonej Gwardii

● **Radziw Gandhi zdolny do zabicia swej matki**, stwierdza adwokat głównego oskarżonego. Na trwającym w Indiach już 8 miesięcy procesie oskarżonych o zabicstwo Indiry Gandhi wystąpił z ostateczną mową obronną Pran Nath Lekhi, adwokat głównego oskarżonego Lekhi wskazał obecnego premiera Radziwa Gandhiego jako osobę zdolną do zabicstwa swej matki dodając, że matkobojstwo ze względów politycznych nie jest niczym nieznanym. Lekhi stwierdził także, że nie było żadnej miłości pomiędzy matką i synem i że jest on pewny, że mord Indiry był robotą wewnętrzną, gdyż komus zależało na tym celu w celu uzyskania głosow wyborcow. Lekhi oświadczył, że Radziw Gandhi próbował uciec z Indii, gdy jego matka doznała druzgocącej klęski

wyborczej w roku 1977 i udało się jej zatrzymać go w kraju, gdy przekupiła go sumą 80 tysięcy dolarow, oraz dodał, że Radziw chciał zbiec z Indii także w roku 1971, gdy trwała wojna indyjsko-pakistanska

● **Zbrojne walki frakcyjne w Południowym Jemenie**. W Południowym Jemenie trwają od 13 stycznia ostre walki zbrojne pomiędzy frakcją umiarkowanych i twarogłowych w rządzącej, prosowieckiej Jemenskiej Partii Socjalistycznej. Cu-dzoziemcy opuszczają masowo i w pospiechu objęty walką kraj. Kilkuset cudzoziemcow zabrał na pokład, z polecenia królowej Elzbiety II, statek brytyjskiej rodziny królewskiej "Britannia". Według niepotwierdzonych doniesien walka toczy się między twarogłowymi a umiarkowanymi na czele z dotychczasowym prezydentem Ale Nasserem Mohammedem. Frakcja twarogowych oskarżyła Mohammeda o liberalizację gospodarki oraz o tendencję szukania kontaktow z prozachodnimi państwami arabskimi. Oświadczyła ona także, że Mohammed próbował zlikwidować fizycznie członkow biura politycznego Jemenskiej Partii Socjalistycznej. Los samego Mo-

ammeda nie jest znany, napływające doniesienia są sprzeczne. Południowy Jemen jest prosowieckim państwem komunistycznym. W roku 1979 podpisał on 20-letni traktat przyjazni i współpracy z ZSRR. W pierwszej fazie walk ZSRR podjął się próby pogodzenia stron, ale gdy wysiłek się nie powiódł, nakazał ewakuację swych obywateli.

● **Militarny zamach stanu w Lesotho**. Wojskowi obalili w Lesotho rząd premiera Leabua Jonathana. Władzę w kraju objął uchodzący za konserwatystę i prawicowca generał Justin Lekhanye. Wojskowy zamach stanu został powitany z radością przez ludność Lesotho. Od 1 stycznia 1,5 milionowa ludność tego kraju ponosiła ciężkie brzemie całkowitej blokady ekonomicznej, nałożonej na Lesotho przez RPA. Obalony premier Jonathan popierał w pełni terrorystow i komunistow z ANC oraz wykazywał znaczne sympatie prosowieckie. Od pewnego czasu znajdował się on pod nieustanną presją wewnętrzną by znormalizował stosunki Lesotho z RPA, zwłaszcza zaś by zlikwidował bazy ANC na terenie kraju.

**Przerwałeś naukę?  
Nie masz pracy?  
Nie ukończyłeś 25 lat?  
Zmobilizuj się.  
Jeśli uczynisz wysiłek ze  
swej strony, przeszkolimy  
Cię i zapłacimy za Twą  
pracę przez okres  
jednego roku**

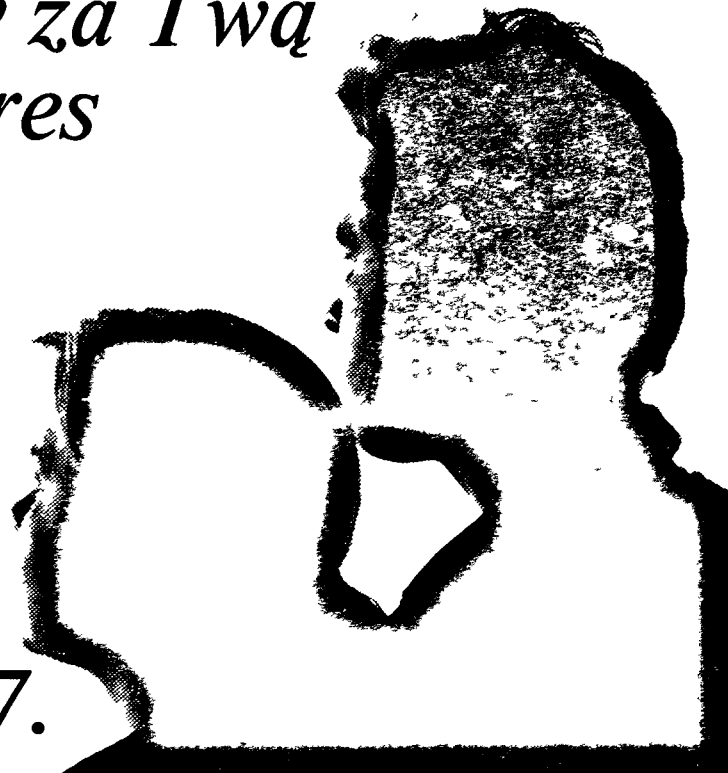
**Dzwoń  
bezpłatnie:**

**1-800-387-0777.**

**FUTURES**

**Program przeszkolenia młodych  
do pracy**

Ministry of  
Skills Development  
**Ontario**  
Minister Hon. Gregory Sorbara  
Premier Hon. David Peterson





**Ogłoszenia osób poszukujących i oferujących pracę zamieszczamy bezpłatnie**

**Szukają pracy**

**LEKARKA z Polski na wizycie szuka pracy Opieka nad chorym lub starszą osobą Masaze**  
TEL 746 1065 p Natalia

**KOBİTA szuka pracy u lekarza lub dentysty 5-letnie doświadczenie ka nadyjskie Toronto**  
Tel 239 5322 Barbara

**KRAWCOWA z Polski przyjmuje do szycia na miarę suknie kostiumy garderobę dziecięcą Toronto tel 422 5486 proszę Anne** 168-171  
TEL 422 5486 proszę Anne

**PANI z Polski przyjmuje każdą pracę Toronto** 168-171  
TEL 422 5486 proszę Anne

**NOWOPRZYBYŁY szuka dorywczej pracy** 168-171  
TEL 769 9494

**Nowo przybyły BLACHARZ samochodowy spawacz gazowy i elektryczny szuka jakiegokolwiek pracy** 170-172  
TEL 447 8140

**POSZUKUJE pracy w charakterze asystentki lub recepcjonistki u lekarza lub jakiegokolwiek innej B dobra znajomość języka polskiego angielskiego niemieckiego ukraińskiego i rosyjskiego Doskonale kanadyjskie referencje Barbara** 170-172  
TEL 239 5332

**DYPLOMOWANA PIĘĆ NIARKA zaopiekuje się dzieckiem w okolicy Park Lawn i Queenway w Toronto TEL 239 0826**

**ODPOWIEDZIA NA studentki zaopiekuje się dziećmi lub osobą starszą w godzinach popołudniowych lub inne propozycje Toronto** xxx  
TEL 247 3504 (wieczorem)

**PODEJME KAŻDĄ pracę bez znajomości języka angielskiego w Hamiltonie TEL 547 3795 lub w Montrealu tel 272 6568 w okresie od zaraz do końca marca 1986 Dzwonic po godz 20 00** 170-172

**PODEJME KAŻDĄ pracę bez znajomości języka angielskiego w Hamiltonie tel 547 3795 lub w Montrealu tel 272 6568 w okresie od zaraz do końca marca 1986 Dzwonic po godz 20 00** 170-172

**ZAOPIEKUJE się dzieckiem od 2 do 6 lat we własnym domu w okolicy Kipling i Lakeshore Toronto** 171 172  
TEL 252 2517

**ZAOPIEKUJE się dzieckiem 2 do 5 lat u siebie w domu Scarborough Morningside i Ellesmere** 171 172  
TEL 284 3002

**POKOJ do wynajęcia (Islington - Albion) Dzwonic po 4-tej** 151 202  
TEL 743 8142

**Oferują pracę**

**POTRZĘBNA od zaraz kobieta do opieki nad 9-miesięcznym dzieckiem 5 dni w tygodniu Dzwonic 924 1218 po 6 wieczorem** 170

**Help wanted with own car good pay 60- a day restaurant TEL 233 5886** 170-172

**POSZUKUJE opieki do 14-miesięcznego chłopca Toronto Willowdale tel 223 0231** 170-171

**POSZUKUJE kobiety do opieki nad obłożnie chorą osobą** 171 172 173  
TEL 276 9435

**DOSWIADC.ZONA gospodyni-opiekunka do trojga dzieci Minimalna znajomość angielskiego Stała praca Tel 444 2958** 171 172 173

**OSOBA do szycia w domu potrzebna** 170  
TEL 781 1904

**POTRZĘBNE pokojowe do pracy hotelowej Mississauga tel 276 9461** 71

**KOMUNIKAT**

**Komitet Pomocy Polsce przy ZPwK w Hamilton serecznie zaprasza całą Polonię z Hamiltoni okolic na zabawę taieczną w dniu 25 01 86 r w godz 20 30 1 00 która odbędzie się w Hali Związkowej 644 Barton St Wstęp \$ 6 od oso by w tym kawa Gra zespół muz Transfer Całkowity dochód będzie przeznaczony na pomoc dla więzionych i przesładowanych w Polsce Pomozmy więc tym którzy walczą o wolną i niepodległą Polskę przeciw jesteśmy Polakami Komitet zwi nadzieję ze tym razem Polonia nie zawiedzie a szcze gólnie torontonska Solidarnosc i poszczególne organizacje prosolidarnoscio we z sąsiednich miast Rodacy wzywają pomocy nie pozostanmy obojętni niech Ich zalosny głos dotrze do kazdego polskiego domu i otworzy kazde polskie serce**

Z powazaniem  
**JOLANTA KRAWCZYNSKA**  
Przewodnicząca

**POLSKO-KANADYJSKI INSTYTUT DOBROCZYNNOSCI W MONTREALU**

zaprasza Polonię na doroczne zebranie sprawozdawcze, które odbędzie się w sobotę 8 lutego 1986, o godz 18 00, w budynku Ogniska, 5655 Belanger East, Montreal



**LECH W. PRUSIŃSKI**  
Immigration Consultant

Porady w sprawach emigracyjnych  
Bezpłatnie tylko we wtorki - godz 12 - 7  
Prosimy o telefoniczne uzgadnianie wizyt  
**Biurowo 192 Garden Ave**  
**TEL 588 - 1659**

**DIVORCE AID**

**K. BELDOWSKI**  
Rozwód \$ 155  
**TEL 226 - 0335**

**JULIA DZIWIŃSKA LL M**  
Adwokat z Polski z długoletnią praktyką  
**TEL (416) 864-1182**  
od 4 do 7 po południu

Udziały porad i pomocy we wszelkich sprawach na terenie Polski m in malżeństwa przez pełnomocnika rozwoy w Polsce wszelkie notarialne pełnomocnictwa do Polski notarialne kupna i sprzedaze domów gruntów i mieszkani dzierżawy spadki i inne sprawy majątkowe w Polsce pisanie pism do polskich sądów i urzędów, sprowadzanie krewnych i odwołania od odmowy wydania paszportów tłumaczenia dokumentów  
**Biurowo Polish Consulting Bureau**  
618A Queen Street West,  
Toronto Ont M6J 1E4

**Adwokat Specjalista**

w sprawach kryminalnych  
**KRZYSZTOF PREOBRAZEŃSKI**  
Suite 1001, 110 Yonge Street,  
Toronto, M5C 1V6  
**TEL 366 - 9464**  
Prywatny tel 960 - 5826

**Danuta H**

**RADOMSKI BA I I B**  
ADWOKAT - NOTARIUSZ  
366 - 3875  
Władza płynnie jęz polskim francuskim hiszp ińskim  
Koresponduje z biurami adwokackimi w Polsce  
**164 Princess St., Toronto**  
Konsultacje w godz 9 - 17 lub za uprzednim telefonicznym porozumieniem się

**LESŁAW SOSNOWSKI**  
Mgr Prawa (Uniwersytet Warszawski)  
Bachelor Of Law (University of Ottawa)  
ADWOKAT - NOTARIUSZ  
Firma adwokacka pod nazwą **SOSNOWSKI, McNUTT**  
1445 Woodroffe Ave NEPEAN (Ottawa)  
**TEL. (613) 727 - 5662**  
Porady prawne i korespondencja po polsku i po angielsku

**APTEKI LEKARZE**

**Dr BOGDAN PIETRASZEK**

rozpoczął praktykę lekarską w Toronto jako lekarz ogólny "FAMILY DOCTOR" w gabinecie przy **190 FERN AVENUE** naprzeciwko Credit Union  
**TEL 532 - 4317**  
Przyjmuje od polednia do piątku od 10 do 18 w soboty od 9 do 14  
ODBYWA TEZ WIZYTY DOMOWE 160-171

**H M T EAGLE REAL ESTATE WP**  
3290 Lakeshore Blvd W, Etobicoke, Ont M8V1M4



**BARBARA KULIKOWSKA**

doswiadczony pracownik w "Real Estate", zamieszkała w Scarborough, służy swoją fachową radą i doświadczeniem w zakresie sprzedaży, kupna domów i biznesow  
**Z KAŻDYM PYTANIEM, proszę zwracać się Z PEŁNYM ZAUFANIEM**  
**TEL. bus 259 - 9231 Res . 265 - 6714**

**BARBARA SAWALA**

udzieli wszelkiej pomocy i informacji w zakresie sprzedaży, kupna i wynajmu posiadłości w Burlington, Hamilton i okolicach  
Prosimy dzwonic



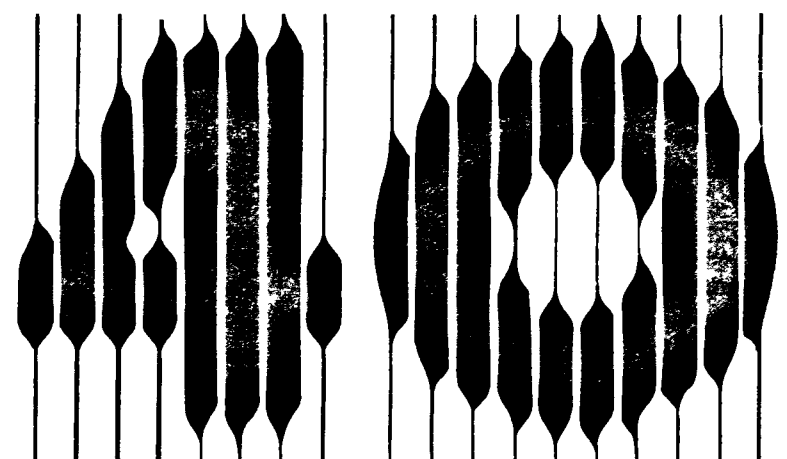
**Alec Murray Real Estate Co Ltd**  
**(416) 639 - 8004 - czynny całą dobę**  
**TEL domowy (416) 632 - 8119**  
1259 Brant St, BURLINGTON, L7P 1X7

**EVA Electronics**

**MIROSLAW STEFANSKI** oferuje komputery  
**TEL (416) 749 - 7729**  
**IBM - PC - XT COMPATIBLE**  
● wysokiej jakości ● obsługa w całej Kanadzie ● ceny nie do pobicia ● fachowa porada na temat oprogramowania (software)

**Andrzej z Warszawy**

**MISTRZ FRYZJERSTWA DAMSKIEGO**  
Laureat nagrod w Paryżu, Wiedniu, Hamburgu, współpracujący ze słynną francuską firmą kosmetyków "PERMA"  
zapra za wszystkie Panie do  
**HIGH PARK BEAUTY SALON**  
1547 Bloor St West (na zachód od Dundas)  
**TEL 535 - 6372 (bus) 767 - 4101 (res.)**



**LAT CREDIT UNION**

**PEŁNOMOCNICTWO (POWER OF ATTORNEY)**

Informujemy że Credit Union posiada uprawnienia do zarządzania majątkiem zdeponowanym w Credit Union dla osób znajdujących się czasowo lub na stałe poza granicami Kanady

- Przekazy pieniędzy właścicielom za granicę (np do Polski)
- Prowadzenie rozliczeń podatkowych (tzw non resident tax)

**KORZYSTAJ Z NASZYCH USŁUG**

220 Roncesvalles Ave tel 537-2181  
12 Denison Ave tel 863-0996  
2987 Bloor Str W tel 236-1225  
4260 Cawthra Rd tel 848-4303



**Dr JANINA DUTKIEWICZ**  
Family physician  
zawiadamia o otwarciu gabinetu lekarskiego  
**3095 Glen Erin Dr, suite 7 MISSISSAUGA**  
**TEL. 828 - 0038**

**Dr. Teresa Wrzesińska**  
Specjalista  
Ginekolog i Położnik  
**5025 Sherbooke St W pok 565**  
**TEL. 481 - 1752**  
**MONTREAL, QUE H6A 1S4** 151 202

**Dr BOGDAN PIETRASZEK**  
rozpoczął praktykę lekarską w Toronto jako lekarz ogólny "FAMILY DOCTOR" w gabinecie przy **190 FERN AVENUE** naprzeciwko Credit Union  
**TEL 532 - 4317**  
Przyjmuje od polednia do piątku od 10 do 18 w soboty od 9 do 14  
ODBYWA TEZ WIZYTY DOMOWE 160-171

**Danuta H RADOMSKI BA I I B**  
ADWOKAT - NOTARIUSZ  
366 - 3875  
Władza płynnie jęz polskim francuskim hiszp ińskim  
Koresponduje z biurami adwokackimi w Polsce  
**164 Princess St., Toronto**  
Konsultacje w godz 9 - 17 lub za uprzednim telefonicznym porozumieniem się

**LESŁAW SOSNOWSKI**  
Mgr Prawa (Uniwersytet Warszawski)  
Bachelor Of Law (University of Ottawa)  
ADWOKAT - NOTARIUSZ  
Firma adwokacka pod nazwą **SOSNOWSKI, McNUTT**  
1445 Woodroffe Ave NEPEAN (Ottawa)  
**TEL. (613) 727 - 5662**  
Porady prawne i korespondencja po polsku i po angielsku

**Dr. MARY DONNA PIETRASZEK**  
młoda, polonijna lekarka, otworzyła nowy Gabinet Lekarski w budynku Jane-Bloor Centre, 2 Jane St suite 203 TEL 763-5956  
Poprzednio pracowała w St Joseph's Health Centre

**SOLARSKI PHARMACY Ltd**  
(Naprzeciw kościoła sw Kazimierza)  
**149 RONCESVALLES Ave**  
**TEL 536 - 5452**  
Właściciele  
**J SOLARSKI i S SALAPATEK**  
Szybka i tania wysyłka lekarstw do Polski ● Agencja Pekao ● Wysyłka paczek i pieniędzy do Polski ● Polskie kartki i czasopisma ● Złota Zakonnika ● Urząd Pocztowy ● Sprzedaz biletów

**DENTURE THERAPY CLINIC**  
Jan M Witasewski D T  
Pierwsza Polska Protezownia Dentystyczna  
2337 Dundas St W Toronto, Ont (Bloor Dundas Square Bldg.)  
**TEL (416) 533-8811 M6P 1W7**

**DR WALDEMAR KOZERAWSKI**  
ma przyjemność oglosic otwarcie nowego gabinetu lekarskiego w Toronto przy **2299 DUNDAS ST W** suite 102, TEL 532 - 6837 oraz **45 Overlea Boulevard, suite B-9** TEL 425 - 4114  
(przy Ontario Science Centre)  
Poprzednio pracował w Sick Children Hospital 140-153

**Dr V T BLOK**  
**GŁOWCZYNSKA, M A, O D**  
OPTOMETRYSTA  
**2391 - A Bloor St. W.**  
(Jane Subway)  
**TEL. 766 - 5580**

**DENTYSTYCZNE PROTEZY**  
**G RYTWIŃSKI D T**  
z 25-letnim doświadczeniem  
**404 A Roncesvalles Ave**  
Toronto (obok kina Revue)  
**TEL 531 - 8545**

# ARNOLD PENK

PRZEDSTAWICIEL Addison on Bay Limited

## DZIEKUJE WSZYSTKIM KLIENTOM

Dziękuję Wam i zaufaniu do mnie nadal jestem liderem sprzedaży, jak również w liczbie udzielonych pożyczek w Toronto i okolicy

### WYPRZEDAŻ samochodów General Motor z 8,9% pożyczką

na niektóre samochody i z 500-dolarowym zwrotem fabrycznym na niektóre modele.

● Szeroki wybór nowych i używanych samochodów ● Nowe samochody '86 posiadają 3-letnią gwarancję, lub 60 tys km power i train, jak również 5-letnią gwarancję korozyjną ● Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję

PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów, załatwia na poczekaniu sprzedaż, pożyczkę, ubezpieczenia (uwzględniając także zagraniczne prawo jazdy) Osobista opieka ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzielaniu pożyczek Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków, a także znany jest jako społecznik Kupno samochodu jest poważnym wydatkiem finansowym, trzeba wiedzieć z kim nawiązać tak poważną transakcję ARNOLD PENK jest wyróżniony przez GM jako "SENIOR MASTER SALESMAN" Czy jeszcze ktoś może to zaoferować? Zanim podpiszecie gdziekolwiek transakcję zakupu, sprawdźcie u PENKA

Po wszelkie informacje proszę dzwonić - 964 - 3211 lub do domu o każdej porze - 731 - 0757, podając nazwisko i numer telefonu

832 Bay St., Toronto, Ont. (przy College St.)



WYTNIJ ZACHOWAJ NOWOŚĆ WYTNIJ ZACHOWAJ

# THE FIRST POST DELI

ZAKUPY BEZ WYCHODZENIA Z DOMU!

- Oferujemy doskonale wędliny - wyroby najwytrawniejszych polskich mistrzów sztuki masarskiej z Toronto ● Artykuły spożywcze i słodczyce z Polski i Europy ● Wysyłamy na życzenie nasz katalog ● Zakupy z katalogu oszczędzają czas i \$\$\$ ● Paczki w Toronto dostarczamy kurierem, poza Toronto - pocztą.

|                           |           |                   |            |
|---------------------------|-----------|-------------------|------------|
| Kiełbasa Polska           | 1 lb 2 88 | Mieszanka "Wedel" | 1 lb 2 58  |
| Szynka Virginia           | 1 lb 3 40 | Słwki             |            |
| Kiełbasa Krakowska        | 1 lb 3 22 | w czekoladzie     | ½ lb 2 80  |
| Sledzie solone (kontener) | od 20 \$  | Torcik Wedla      | 1 szt 2 85 |
|                           |           | Krówki            | 1 lb 1 71  |

GWARANTUJEMY ZA JAKOŚĆ WYROBÓW ORAZ USTALONE TERMINY DOSTAWY  
Posredniczymy w wysyłaniu do Polski paczek standardowych, samochodów, art gospodarczych - wypróbowanym serwisem wiedeńskim

Szczegóły podane w katalogach Prosimy pisać

THE FIRST POST DELI  
STN. "T" BOX 524  
TORONTO, M4C 5L6

\*SZCZEGOLNA OKAZJA DLA POLAKÓW Z ODLEGLYCH MIEJSCOWOŚCI

JAKOŚĆ GWARANTOWANA WYGDNIE TANIO GWARANTOWANA

OSZCZĘDNOŚĆ CZASU GWARANTOWANA JAKOŚĆ NISKIE CENY W KANADZIE

## Kłopoty z nauką języka angielskiego

### PRESENT PERFECT czy SIMPLE PAST ?



Prof ALEKSANDER PIEKARSKI

Jakiego czasu użyć w języku angielskim mówiąc o przeszłości przeszłego niedokonanego, czy dokonanego? Present Perfect czy Simple Past? Jak pozbyć się wątpliwości by uzyskać w mowie i piśmie absolutną pewność?

Do tego zagadnienia można podejść inaczej niż dotąd. Jeśli dotąd nie uzyskaliście sprawności w posługiwaniu się czasami, widocznie szliśmy złą drogą! Należy zawrócić i spróbować innej drogi!

Większość polskich podręczników do nauki angielskiego usiłuje nas "nauczyć" wyboru właściwego czasu takim "wyjasnieniem" "Czas Present Perfect nie ma odpowiednika w języku polskim. Wyraża on czynność lub zdarzenie, które działa się naprawdę w przeszłości, ale jego skutki trwają do chwili obecnej". Brzmi to straszliwie mądrze, ale czy takie wytłumaczenie kogokolwiek nauczyło mówić biegle? Toż to typowe "wyjasnienie przez zaciemnienie"! Prowadzi nieuchronnie do sparalizowania naszych ośrodków mowy. Zamiast myśleć co powiedzieć łamiemy sobie głowę JAK powiedzieć.

Spróbujmy zapomnieć o wyżej cytowanych mądrościach gramatycznych. Porzucmy naukę o JĘZYKU ANGIELSKIM przystępując do nauki JĘZYKA ANGIELSKIEGO.

Od czego tu zacząć? Musimy radykalnie zburzyć dotychczasową przeszkodę. Nie jest prawdą, że czas Present Perfect nie ma odpowiednika w języku polskim. Małe dzieci czasem się straszą Babą Jągą, żeby były grzeczne. Podobno to zła metoda wychowawcza, ale bardzo skuteczna, kiedy musimy natychmiast uspokoić rozwrzeszczane dziecko. Jako pedagog rozgrzeszam w tym przypadku zadrzęzonych przez kilkuletniego szatana rodziców. Nie wiem natomiast dlaczego autorzy podręczników do nauki angielskiego starają się nas zastraszyć. Robią to również słabi nauczyciele. Udowodnię teraz, że czas Present Perfect ma odpowiedniki w języku polskim. Przeczytajmy bez uprzedzeń kilka dialogów.

przy szybkiej wypowiedzi nie ma czasu ustalać JAK powiedzieć, trzeba zdecydować CO powiedzieć. Nie będzie też czasu na tłumaczenie w myślach z polskiego na angielski - będziemy przymusowo myśleć po angielsku. Używając słowa JUZ (ALREADY) mechanicznie użyjemy czasu Present Perfect.

Podam następujące typy zdań do nauczenia się na pamięć z użyciem czasu Present Perfect

Have you EVER been abroad? Have you EVER seen Paris?  
I ve NEVER been there He has NEVER met her  
I have not finished work YET Have you read this book YET?  
Have you been in this restaurant LATELY? I have written many cards LATELY  
UP TILL NOW he has eaten five cakes  
Have you EVER met him BEFORE? I have NEVER met him BEFORE  
He has been abroad FOR SIX MONTHS I have studied English FOR SEVEN WEEKS  
I have not seen my brother SINCE last Sunday  
She has not eaten FOR TEN HOURS He has not studied FOR TWO WEEKS  
I ve JUST received a telegram The train has JUST arrived

Oczywiście dla każdego typu zdań trzeba sobie opracować 10-12 dialogów i nauczyć się ich na pamięć. Głośno i nie za wolno! Wątpliwości jakiego czasu powinny zniknąć, bo to będzie uczenie się nie O ANGIELSKIM lecz ANGIELSKIEGO.

Nie zawsze angielskie zdanie w Present Perfect da się wyrazić po polsku w czasie teraźniejszym jak to było w podanych pełnych dialogach. Nie mamy w naszym języku dwóch czasów do wyrażania przeszłości jak w angielskim, natomiast mamy dwie postacie czasowników. Oto nieco inne tłumaczenie dialogów niż poprzednio.

|                                   |                             |                   |
|-----------------------------------|-----------------------------|-------------------|
| Wywietrz pokój!                   | Air the room!               |                   |
| Juz WYWIETRZYŁEM pokój            | I ve already aired the room | (Present Perfect) |
| WIETRZYŁEM go dziesięć minut temu | I aired it ten minutes ago  | (Simple Past)     |

|                      |                               |
|----------------------|-------------------------------|
| Rób zadanie domowe!  | Do your homework!             |
| Juz ZROBIŁEM zadanie | I ve already done my homework |
| ROBIŁEM je wczoraj   | I did it yesterday            |

Zwróćmy uwagę na pary słów ROBIŁEM-ZROBIŁEM, WIETRZYŁEM-WYWIETRZYŁEM. Nie mamy wprawdzie w naszym języku czasów dokonanych i niedokonanych, ale posiadamy w zamian czasowniki w postaciach DOKONANEJ i NIEDOKONANEJ. Staram się uwypuklić podobieństwa struktur obu porównywanych języków. Znajdowanie podobieństw ułatwia przyswojenie sobie obcego języka. Wynajdywanie urojonych różnic całkowicie obeszładnia uczącego się.

Najlepiej by było gdyby nam udało się całkowicie zapomnieć o istnieniu takich czy owakich czasów w języku angielskim. Wszak istnieją podręczniki do nauki języków obcych, (również i do angielskiego) opracowane bez gramatycznych balastów. Są to podręczniki obcego języka, a nie informatory o obcym języku.

Zamiast WIEDZY o użyciu czasu Simple Past, potrzebna nam jest umiejętność swobodnego wygłaszania zdań o tym co się działo (What happened some time ago?)

Zamiast WIEDZY o użyciu czasu Present Perfect, potrzebna nam jest umiejętność swobodnego wypowiadania się na temat tego co się stało, co jeszcze nie nastąpiło itp (What has happened?)

Tych sprawności nie da się osiągnąć inaczej jak metodą codziennego powtarzania dialogów celem utrwalenia i zmechanizowania potrzebnych struktur. Istnieją specjalnie dla tego celu opracowane kasety magnetofonowe.

Kiepski nauczyciel języka angielskiego stale zadreca studentów poleceniami typu  
- Opowiedz mi o swojej pracy w domu w czasie przeszłym!  
Ale do swojej żony, czy córki odzywa się inaczej  
- Powiedz mi co robiłaś w domu wczoraj!

W następnym odcinku omówimy użycie czasów teraźniejszych w języku angielskim

| TEKST POLSKI                   | TEKST ANGIELSKI                | NAZWA UŻYTEGO CZASU W JĘZYKU ANGIELSKIM |
|--------------------------------|--------------------------------|---|
| Umyj ręce!                     | Wash your hands!               |   |
| Mam już umyte ręce!            | I ve already washed my hands   | Present Perfect                         |
| Myślałem je przed chwilą       | I washed them a short time ago | Simple Past                             |
| Wyczyść swoje buty!            | Clean your shoes!              |   |
| Mam już wyczyszczone buty!     | I ve already cleaned my shoes  | Present Perfect                         |
| Czyszczyłem je dzisiaj rano    | I cleaned them this morning    | Simple Past                             |
| Zmieć podłogę!                 | Sweep the floor!               |   |
| Mam już pozamiataną podłogę    | I ve already swept the floor   | Present Perfect                         |
| Zamiatałem ją kilka minut temu | I swept it a few minutes ago   | Simple Past                             |
| Powiedz mu żeby napisał list   | Tell him to write a letter     |   |
| On ma już napisany list        | He s already written a letter  | Present Perfect                         |
| Pisał go wczoraj               | He wrote it yesterday          | Simple Past                             |

W pewnych typach pospolitych zdań łatwo znaleźć polski odpowiednik czasu Present Perfect. Chcąc opanować biegle użycie tych dwóch czasów, najlepiej byłoby do powyższych dialogów angielskich opracować sobie według tego wzoru z dziesięć dalszych. Potem powtarzać je głośno coraz szybciej. Kiedy osiągniemy umiejętność mechanicznych odpowiedzi zaczniemy czuć podświadomie jakiego użyć czasu. Zresztą



## NIE LUBIANE PRZEZ RAKA

Co roku ktos wybitny dostaje nagrode za wybitne osiagniecia w dziedzinie poszukiwania lekarstwa na raka, ale jak dotychczas wszyscy naukowcy i lekarze sa zgodni w swej opinii, ze jedynym skutecznym srodkiem jest przeciwdzialac i zapobiegac rakowi. Wieleletnie badania zachorowalosci na rozne rodzaje raka wsrod kobiet i mierzcyzn z uwzględnieniem nacji srodowiska, sposobu odzywienia pozwolily na ogłoszenie następujących pewników palenie papierosow, opalanie się i niektore chemikalia są największymi przyjaciółmi chorób nowotworowych. Ale tez 35% (!) przypadków zachorowania na raka powoduje nieodpowiedni sposób odzywiania. I tak najbardziej smakowite kąski raka to tłuszcze, alkohol (niestety!) i srodki konserwujące. Dalej - 40% jadłospisu Amerykanow stanowią tłuszcze. Nic dziwnego więc, ze 460 tys. osob umiera co roku na raka biustu, jelita, prostaty i innych narządow na kontynencie amerykańskim. Według badan przeprowadzonych w Univeristy of Western Ontario, w krajach gdzie spożycie tłuszczu jest niskie (np Japonia), procent zachorowalosci na raka biustu, jelita grubego i prostaty jest duzo nizszy. A oto lista krajow o największej zachorowalosci na raka okręznicy (fragment jelita grubego) i odbytu:

1 Nowa Zelandia, 2 Irlandia, 3 Szkocja, 4 Dania, 5 NRD, 6 Belgia, 7 Urugwaj, 8 Kanada, 9 Anglia i Walia, 10 Australia, 11 Węgry, 12 Austria, 13 Holandia, 14 Stany Zjednoczone

Tłuszcz, który zjadamy powoduje wzmozone wydzielanie kwasu żółciowego (wszak trzeba te pysznosci strawic), a ten z kolei w nadmiarze jest rakotwórczy. Takie rakotwórcze okazaly się pewne hormony, gdy są w nadmiarze powodują raka piersi, jajnikow. A niebezpieczne podniesienie się ich poziomu powodują własnie tłuszcze.

O alkoholu i papierosach lepiej nie wspomniec. Tu statystyki są zastraszające. Ale nie tylko dym od papierosow jest śmiertelny. Takze wszelkie mięska i rybki wędzone, a juz przysmak tego kontynentu - potrawki z rozna są wręcz zabójcze. Generalnie potrawy przygotowywane w nizszych temperaturach zawierają mniej mutagenow (czynnikow chem i fiz wywołujących w zywych organizmach zmiany dziedziczne - w większości szkodliwe) niz jedzenie gotowane krotko, acz w wysokiej temperaturze.

Takze mocno szkodliwe są rozno rodzaju sposoby konserwowania zywnosci - a więc wędzenie, solenie, suszenie, marynowanie. Przykładem tu są Japonczycy, którzy moze nie jedzą tłuszczu, ale za to wcinają bardzo chętnie duze ilosci ryb i jarzyn marynowanych i mają największy na swiecie procent zachorowalosci na raka żołądka. Uwazajmy na azotyn sodowy (Sodium nitrite) dodawany do konserw, sokow itd. Ten juz jest wprost morderczy.

Ale uczeni jak juz zorientowali się, co szkodzi nam na zdrowie, to zaczęli badac, co

nam moze pomoc, czyli jak i co jesc, zeby raka dostac jak najpóźniej (lub w ogole).

Przede wszystkim najbardziej nielubiana przez raka są karoten, witamina C, fiber czyli błonnik, indol (substancja chemiczna znaleziona w kapustnych, która słuzy do wyrobu perfum, ale w stezeniu smierdzi fekaliami), no i selen. Co jesc?

Karoten jemy w słodkich ziemniakach, dyni, pomidorach i marchewce. Ta dziwna substancja należy do przeciwutleniaaczy i to prawdopodobnie powoduje, ze tak dobrze przeciwdziała rakowi (niektore substancje chemiczne są rakotwórcze, dopiero po utlenieniu).

Przeciwutleniaczem jest tez witamina C. Jedzmy więc owoce cytrusowe i natkę Fiber natomiast jest wyłącznie w owocach, gruboziarnistym pieczywie i w rozno rodzaju płatkach śniadaniowych (cereals).

Indol jest natomiast w kapuscie, brukselce, brokułach, i w kalafiorze.

Przeciwutleniaczem jest także selen (mięso, seafood, jajka, szparagi, czosnek i kase) Obecność selenu w roslinach zależy od tego z jakiej gleby wyrosly.

Oczywiscie, ważne jest, aby wszystkie wyzej wymienione składniki były dostarczane organizmowi w formie naturalnej, a nie w pigułkach, bo mogą zaszkodzić. I tak nadmiar witaminy C moze spowodowac kamienie w nerkach, choc niby jest wydalana. Ale co w jedzeniu, to lepiej przyswajalne.

## MODA

### Płaszcz

Kreacje, w których wyjątkowo korzystnie wyglądają wysokie blondynki. Długie obszerne płaszcze skorzane są jedną z nowosci obecnego sezonu. Okrycia są obszerne i luzne, dominuje długość do poł kostki.

Jeszcze raz powrocono do czarnej barwy wydawałoby się maksymalnie "opatrzonej".

Ale prawdą jest zarazem, ze jest to najbardziej uniwersalny kolor, a i nie tak często trzeba czyszcic skorzane okrycia barwy sadzy.

Do płaszczy nosi się płytke, czarne buty na płaskim obcasie.

### Mate "CO NIECO"

soku!) - 8 oz, 2 szklanki tartej marchwi, 1 szklanka posiekanych daktyli, 1 szklanka siekanych orzechow (najlepiej pecan-nut).

#### PRZYGOTOWANIE

Juz wiemy, ze tylko marchewka moze nam pomoc w uniknięciu raka. Ale co z tej marchewki? Do wszystkich surowek - tarta, dzieciom na drugie śniadanie do szkoły do chrupania, no i do

#### Marchewkowo - Ananasowego ciasta

SKŁADNIKI 4 jaja, 1 1/2 szklanki cukru, 1 1/2 szklanki oleju, 3 1/2 szklanki mąki (whole wheat flour), 2 łyżeczki proszku do pieczenia (baking powder), 2 łyżeczki sody (baking soda), 1/2 łyżeczki soli, 1 łyżeczka mielonego cynamonu, puszka rozdrobnionego ananasa (bez

Wysmarowac, lub wylozyc papierem woskowanym brytfankę, piec nagrzać do 350°F. Ubic jaja. Dodac stopniowo cukier, a potem olej. Wymieszac suche produkty (mąka, proszek, soda, sol, cynamon) i dodac ananasa i marchew. Wymieszac porządnie. Oproszyc daktyle i orzechy mąką i dodac do masy. Ciasto wylozyc do brytfanki i piec godzinę i 15 minut. Kroic dopiero po ostudzeniu. Przechowywac szczelnie zawinięte w folię. Smaczno!

(er)

Na zakonczenie 7 przykazan dla unikających raka wy-danych przez American Cancer Society:

- 1 Unikaj otylosci i dbaj o kondycje,
- 2 Ogranicz ilosc tłuszczu w swoim jadłospisie do 30% dziennej porcji kalorii,
- 3 Jedz więcej błonnika,
- 4 Codziennie jedz więcej wita-

min A i C,  
5 Włącz do swego jadłospisu kapustne,  
6 Ogranicz alkohol,  
7 Unikaj jedzonka konserwowanego przez solenie, wędzenie i azotyn sodowy.  
(Na podstawie książki Patricia Hausman **Foods that Fight Cancer**)

(er)

## Bezpłatne DZIENNE kursy angielskiego od 6-go stycznia w polskiej dzielnicy

Katolicki Wydział Oświaty Metro Toronto rozpoczyna 6-go stycznia 86 roku bezpłatne kursy języka angielskiego dla dorosłych (bezpłatna opieka nad dziećmi zapewniona) w godzinach 9-2 30 p.p. od poniedziałku do piątku.

Kursy prowadzone będą w High Park Club, 100 Indian Road (przy Garden Ave.).

Dalszych informacji udzielamy pod numerem 534 - 1869



# PORADNIA "ZAUFANIE"

## Zazdrość

Panstwo W T piszą

"Kiedy tylko przyjechalismy do Kanady kilka lat temu mieliśmy wielu przyjaciół wśród Polaków. Udało nam się obecnie założyć bardzo zyskowny biznes i finansowo wiedzie nam się bardzo dobrze. Tymczasem nasi dawni znajomi odwrócili się od nas. Słyszymy plotki, że zazdieramy nas, że przewróciło nam się w głowie. A my jesteśmy tacy sami jak byliśmy. Przykro nam, że tak się nas traktuje"

Nasza odpowiedź

Zazdrość jest niestety jednym z najstarszych ludzkich uczuć. Zawsze bowiem istnieli ludzie, którzy mieli więcej i ci co mieli mniej. Więcej lub mniej talentu, energii, wytrwałości, odporności, pieniędzy, znajomości, prestiżu. A sytuacja taka jest potencjalnym źródłem uczucia zazdrości - on ma, dlaczego nie ja?

Chocbyśmy nie wiem jak bardzo się przed sobą tego wypierali, uczucie to nie jest nam całkowicie nieznane. I nic w tym złego. Nie ma sensu wstydzić się i dezaprobować własnych uczuć. One po prostu powstają NIEZALEŻNIE od naszej woli. Niezależnie od tego, że już mama wpajała nam przekonanie, że to brzydko zazdrościć nowego rowerka dziecku sąsiadów, gdy my tymczasem wciąż nie mamy żadnego.

Chodzi o to, by owo stare jak świat uczucie zrozumieć, "obłaskawić" w sensie intelektualnym i kontrolować powodowane nim zachowania. Nie samym bowiem uczuciem mamy możliwość zrobić krzywdę innemu człowiekowi, lecz motywowanym nim zachowaniem.

### ZAŻDROŚĆ POZYTYWNA

Brzmi to paradoksalnie. Nauczono nas wierzyć, że wszelka zazdrość jest moralnie zła. Można sobie jednak wyobrazić sytuację, w której odczuwana przez nas zazdrość (on ma pozycję, prestiż, pieniądze, a ja nie) jest motywatorem społecznie pozytywnych zachowań, nastawionych na UPODOBNIENIE się do osoby, której zazdrościmy. A więc pobudza nas ona do intensywnej pracy, dzielnego pokonywania trudności w konstruktywny i energiczny sposób, do nowych pomysłów i wytrwałego wspinania się w górę po drabinie osiągnięć (nie tylko przecież tych finansowych).

Coż złego w tym, że naukowiec tak bardzo zazdrości sukcesom naukowych swemu koledze z laboratorium, że pracuje nocami i dokonuje nowego wspaniałego odkrycia? Lub w tym, że dorastający chłopiec tak bardzo zazdrości politykom sławy i prestiżu, że wyrasta na wybitnie utalentowanego dyplomata? Dopóki zazdrość nie prowadzi do chęci szkody osobie, której zazdrościmy, a efekty jej są społecznie pożądane, wszystko jest w porządku. Przynajmniej w sferze skutków.

### ZAŻDROŚĆ NEGATYWNA

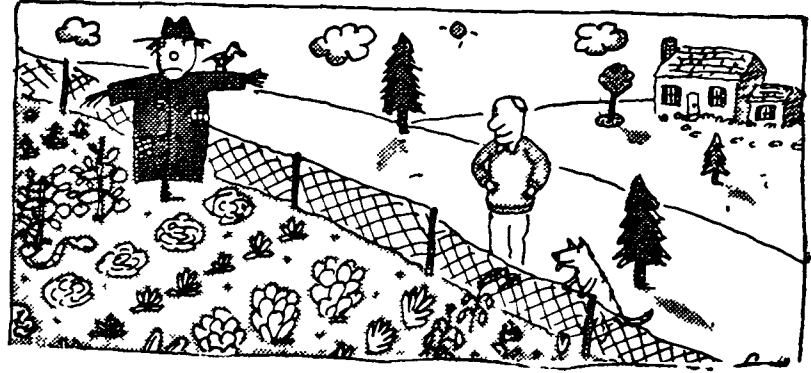
Problem zaczyna się wówczas, gdy uczucie zazdrości motywuje nas do (częściej nieswiadomego niż świadomego) robienia KRZYWDY drugiemu człowiekowi. Towarzyszy temu na ogół brak wglądu i zrozumienia naszych własnych intencji. Zwykle wydaje nam się bowiem, że to my własnie, a nie inni, mamy rację. I usprawiedliwiamy (psychologowie mówią racjonalizujemy) wszystko, co robimy. Również to, co jest (nawet z naszego własnego punktu widzenia) moralnie nagane. My przecież nigdy nie "plotkujemy" - po prostu wymieniamy informacje z innymi. Nigdy nie jesteśmy złośliwi czy uszczypliwi, po prostu wyrazamy swoją opinię na temat sytuacji. Nigdy nie jesteśmy agresywni, bronimy się po prostu.

W ciągu naszego życia budujemy sobie cały zestaw mechanizmów obronnych, które pozwalają nam przezwyciężać napięcie lub poczucie winy, ilekroć zrobimy coś, co jest niezgodne z naszymi osobistymi lub społecznymi standardami. One to deformują naszą percepcję rzeczywistości na tyle, że to, co niechwalne i zagrażające naszemu dobremu mniemaniu o sobie, uchodzi za niewinne i spowodowane bądź przez sytuację lub innych. "Potrafiłem staruszkę na przystanku, bo stał mi na drodze, a ja się spieszyłem" - tak zwykle rozumiemy. Nie chcemy przecież przyznać się przed sobą, że to zwykły przejaw agresji wobec drugiego człowieka.

### DLACZEGO ZAŻDROŚCIMY ?

Czy tylko dlatego, że inni MAJĄ więcej, a my mniej? Nie tylko, nie zazdrościmy przecież **każdemu**. Zazdrościmy tylko niektórym. Komu? Najczęściej tym, których spostrzegamy jako w jakimś sensie zbliżonych do nas pod względem zdolności, wykształcenia, pochodzenia społecznego, etnicznego czy wykonywanego zawodu. Postawmy się w teoretycznej sytuacji. Komu możemy zazdrościć bardziej, Kanadyjczykowi, który zdobył tutaj swe wykształcenie, ma znakomitą pracę, stosunki i pieniądze, czy też przybyłemu razem z nami Polakowi, któremu udało się dokładnie to samo osiągnąć? Pytanie chyba retoryczne, ale pozwala zrozumieć owo podstawowe źródło zazdrości, którym jest ZAGROZENIE POCZUCIA WŁASNEJ WARTOŚCI.

Zazdrościmy najbardziej ludziom, którzy - jak nam się wydaje - zdobyli w życiu ZA DUZO w porównaniu z nami samymi. Jeżeli ktos, kogo spostrzegamy jako podobnego do nas, odniesie sukces (tym bardziej całą ich serię), rzutuje to negatywnie na nasz obraz własnej osoby. Czyżby był mniej wart od niego? On już zdobył dobrą pracę zgodną ze swoimi kwalifikacjami, a ja wciąż borykam się z dostaniem jakiegokolwiek? Mało kogo stać na przyznanie się, że jest się - na przykład - mniej zdolnym, mniej wytrwałym, łatwiej zniechęcającym się i słabiej zorganizowanym. Znacznie łatwiej jest balast "odpowiedzialności" za sukces drugiego zrzucić na jego cechy negatywne bezwzględnie w obchodzeniu z drugimi ("szedł po trupach"), agresywność, oportunistyczny protekcjonizm. Nasze uczucie zazdrości zostaje więc szybko podbudowane zręczną teorią na temat DLACZEGO ktos inny odniósł sukces, a my



nie Teoryjką, która pozwala nam zachować dobre mniemanie o sobie - MIMO WSZYSTKO.

Dlatego też znacznie częściej spotkać się można z uczuciem zazdrości wśród ludzi o podobnym "wyposażeniu" intelektualnym, (a więc w pracy) czy tym samym pochodzeniu etnicznym (na przykład wśród Polaków).

Istnieje mit, że Polacy, bardziej niż inne nacje, skłonni są do zazdrości, szczególnie tej tzw. bezinteresownej. Czy to prawda? Nie wiem - z zasady unikam generalizacji, które okazać się mogą krzywdzące dla jakiejś grupy społecznej. Faktem jest, że sytuacja opisana w liście nie jest zjawiskiem w środowisku polonijnym odosobnionym. A więc skarży się stara emigracja na nową ("chcą mieć wszystko od razu, zamiast latami cierpliwie i twardo pracować jak my") i nowa emigracja na starą ("mają pozycję społeczną, stanowiska, znają układy, a nie chcą pomóc"). Ze względu na samą naturę uczucia zazdrości, z punktu widzenia psychologii, jego powstawanie w środowisku polonijnym jest wysoce prawdopodobne. Wszystkich nas łączy bowiem to samo pochodzenie etniczne, często również społeczne oraz wykształcenie. Tymczasem jednym widzie się lepiej, innym gorzej. Czasem to po prostu sprawa szczęścia, czasem wytrwałości i zdolności.

Zdarza się, że szczuplejsze grono przyjaciół jest niestety nieuchronną konsekwencją osobistego sukcesu. Jak wykazują bowiem badania psychologii społecznej, ludzie nie chcą mieć na ogół jako przyjaciół jednostek, które spostrzegają jako funkcjonujące znacznie lepiej niż oni sami. Przyjaciel - uosobienie sukcesu - rzutuje bowiem negatywnie na nasze poczucie własnej wartości. Nie lubimy się ustawicznie porównywać z kims, kto jest LEPSZY od nas. Wydajemy się bowiem mniejsi, niż chcielibyśmy być.

Prawidłowość ta nie odnosi się oczywiście do każdego. Zazdrość jest charakterystyczna dla ludzi o silnej ale niezaspokojonej potrzebie sukcesu i osiągnięć - a także dla osób o chwiejnym i zagrożonym poczuciu własnej wartości, które spostrzegają innych jako POTENCJALNYCH RYWALI w swym dążeniu do osiągnięć. Rywali, których należy - w jakimś sensie - wyeliminować z walki. Bądź to naprawdę bądź tylko we własnej fantazji.

### ZAŻDROŚĆ REALISTYCZNA ?

Podstawowy błąd, jaki robią ludzie oddający się uczuciu zazdrości negatywnej, to nierrealistyczne widzenie świata i samego siebie. Gdybyśmy potrafili spojrzeć na siebie i na innych w rzeczywistości obiektywny sposób, zauważylibyśmy, że jednak ROZNIAMY się od tych, którym zazdrościmy. Mamy inne zdolności (być może nie tam, gdzie są one najbardziej poszukiwane (np. na rynku pracy), różnimy się od nich cechami osobowości, motywacją, ubiegłym doświadczeniem, umiejętnością pokonywania trudności i zyskiwania przyjaciół. A to już całkowicie wystarcza, by, przy odpowiednim splocie okoliczności (oni byli tam, gdzie powinni być we właściwym czasie, a my nie), im powiodło się lepiej, a nam gorzej. To naprawdę nie ich wina, że im się UDAŁO.

Nie winimy więc LOSU za niesprawiedliwość, dopóki istnieją ROZNICY między ludźmi, dopóty różny będzie ich los. Jeśli teraz naszym przyjaciołom wiedzie się lepiej niż nam, to nie oznacza, że za kilka lat sytuacja nie może się odwrócić. Wiele zależy od nas samych.

Dlatego zamiast wewnętrznie niszczącego myślenia o tym, że "on ma, a ja nie", lepiej jest OBIEKTYWNIEM przeanalizować, dlaczego tak się dzieje. Abstrahując od zwykłego szczęścia, jakie mogło zadecydować o czyimś powodzeniu, pomyślimy, co takiego owi nasz znajomi zrobili, że odniósł sukces. Może warto go w czymś naśladować? Zasięgnąć porady? Zmienić własne nawyki, oczekiwania, postępowanie? Zaryzykować zmianę nie służących już nam dobrze starych przyzwyczajzeń?

Skoncentrujmy się na **pozytywnym** aspekcie różnicy między nami a kims innym. Jeśli jemu powiodło się, może i nam się to udać. Spróbujmy.

Tak więc niniejszą rubrykę, jak widać, poświęciłam nie autorom listu, ale ich przyjaciołom. Bo to ci drudzy, a nie ci pierwsi mają **problem**. I im to trzeba pomóc, zanim uczucie zazdrości przerodzi się w gniew i agresję.

Dr ZOFIA BOŃCZA



### MATRYMONIALNE

**Biuro Matrymonialne  
"SUNSHINE"**  
Duży wybór ofert od Pan  
z Polski  
Wysyłamy bezpłatnie  
fotokatalogi i informatory  
PISZCIE DO NAS  
Box 339, Station D, Scarboro,  
Ontario, M1R 5B8

PANNA, lat 31, 160/54, ciemno-blondynka, oczy niebieskie, wykształcenie średnie Miła i kulturalna, pracowita, gospodarna bez nałogów. POZNA mężczyznę w wieku rówieśniczym do 33 lat bez nałogów o zbliżonych cechach. Listy proszę kierować na adres "Echa Tygodnia".

MM

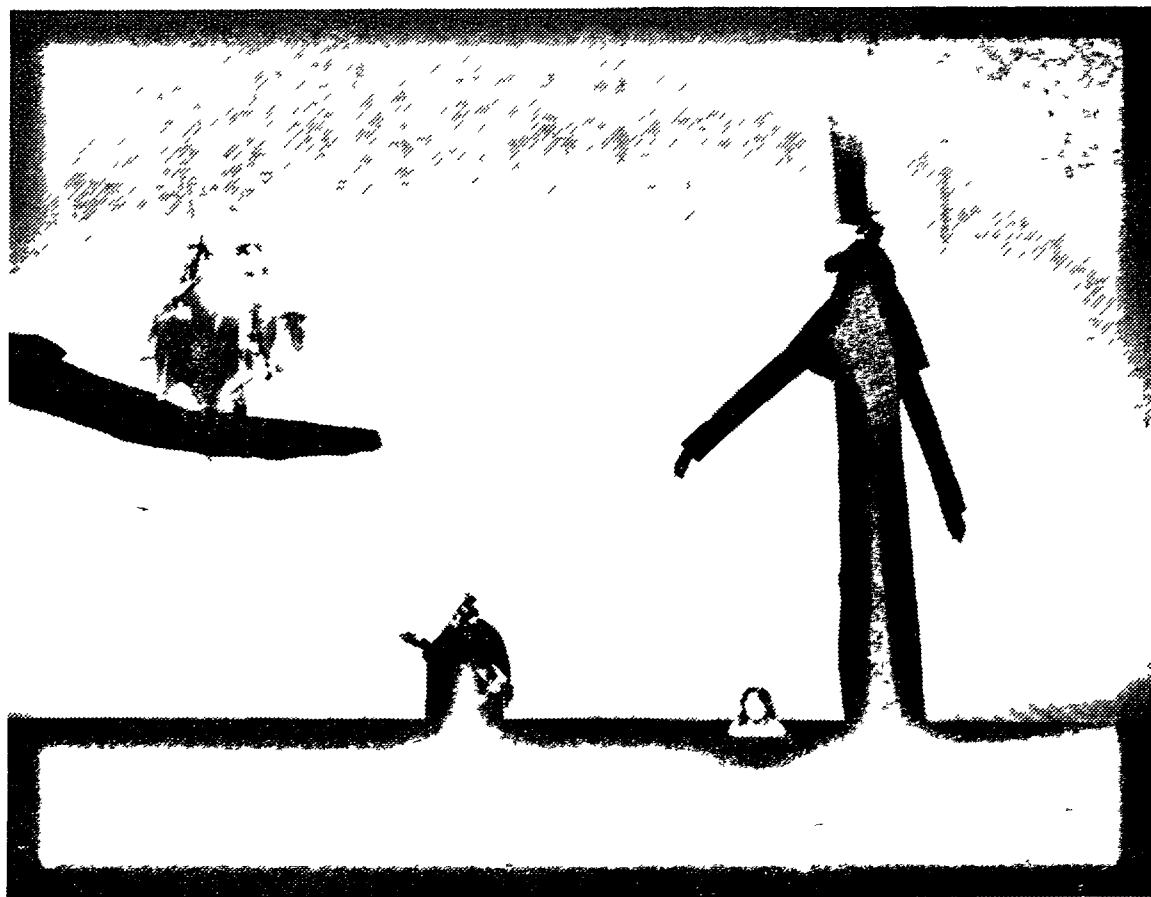
POLAK 28/170 pracujący ponad rok w Kanadzie. Tym sposobem chciałby poznać miłą dziewczynę. Zdjęcie mile widziane. W przypadku niezainteresowania odsyłam Oferty kierować na adres Redakcji dla P S.

# „Życie po śmierci”

Ciąg dalszy

Dr W Czy tu jest pani właściwe miejsce?  
 Duch A dokąd mam pojsc?  
 Dr W Do swiata duchow  
 Duch Gdzie to jest?  
 Dr W To jest tam, gdzie po smierci idą ludzie świadomi, iz juz nie żyją na tym świecie Czy nie zauważyła pani, ze cos się z nią stało?  
 Duch Mnie wystarczy, gdy pan zabroni, aby mi głowy nie owijano szalem i zeby potem nie było ognia Miałam wrażenie, ze się rozlatuję w kawałki (pacjentka przy tym niczego nie odczuwa, najwyzej lekki chłód) Jak może człowiek wytrzymać, kiedy do niego tak strzelają?  
 Dr W To zrobiono po to, aby panią wypędzić Czy pani nie czuje się obecnie swobodniejsza? Co pani ostatnio robiła, gdy dostała te ogniste strzały?  
 Duch Cieszę się, ze mnie wygnano Czuję się teraz swobodniejsza  
 Dr W Czy orientuje się pani, ze znajduje się w ciebie mojej żony?  
 Duch Na szczęście nie  
 Dr W Ciało, którym się pani obecnie posługuje, należy do mojej żony  
 Duch Pana żony? Alez nie!  
 Dr W A czy ta suknia należy do pani?  
 Duch Nic mnie to nie obchodzi  
 Dr W A skąd ją pani ma?  
 Duch Nie ukradłam jej Każę pana aresztować, bo nazywa mnie pan złodziejką Zgłoszę skargę do komisariatu  
 Dr W Maggie, jaki pani ma kolor włosów?  
 Duch Kasztanowy  
 Dr W (dotyka medium) Te włosy nie są kasztanowe, a ta suknia należy do mojej żony  
 Duch Nic mnie to nie obchodzi Ja o nią nie prosiłam  
 Dr W Niech mi pani powie, od kiedy pani nie żyje?  
 Duch Ja żyję Raz pan mówi tak, a potem inaczej  
 Dr W Pytam się, kiedy pani straciła swe ciało?  
 Duch Wcale go nie straciłam, przecież nie leży w grobie  
 Dr W A czy pani nie była kiedyś chora, a potem zrobiło się pani nagle lepiej?  
 Duch Tak, byłam ciężko chora Lecz potem, gdy poczułam się lepiej, znalazłam się w więzieniu Doku-  
 czała mi tam jakas kobieta Było nas tam więcej, ale wszyscy pozostali wystraszyli się i uciekli  
 Dr W Od kiedy jest pani w Los Angeles?  
 Duch Jestem w Dallas, a nie w Los Angeles Skąd miałabym się tam wziąć?  
 Dr W Pewno przybyła pani z tą panią, która ma rude włosy (pacjentką)?  
 Duch Ona nie miała prawa mnie tu sprowadzać?  
 Dr W Ona też przybyła tu z Teksasu  
 Duch Co się stało z tymi innymi?  
 Dr W Wyjasniono im ich położenie i poszli sobie do swiata duchow Pani też tam powinna pojsc Dla-  
 czego pani czepta się tej pani?  
 Duch Ja się czeptam? Coz za pomysł Byłam w więzieniu, lecz nie mogłam sobie tam dac rady. Ludzie, ktorzy tam widziałam, obiecywali mi, ze mnie wydobędą, lecz nikt mi nie pomógł Zrobiłam awanturę i pozostawiono mnie samą  
 Dr W I pewnie dlatego panią tu sprowadzono?  
 Duch Widzę tu tylko szereg osob siedzących dookoła  
 Pacjentka Czy ta pani przybyła tu wraz ze mną? Dlaczego pani mnie molestuje?  
 Duch Nie mam z panią nic wspólnego To przecież pani trzymała mnie w więzieniu  
 Pacjentka Przecież zawsze pani mówiłam, by sobie pani poszła ode mnie  
 Duch Tak, to prawda, lecz nie otworzyła mi pani drzwi Jak więc mogłam sobie pojsc?  
 Dr W Powinna była pani w myslach poczuć się wolną To by wystarczyło  
 Duch Ja tego nie potrafię  
 Dr W Duchy orientujące się w swej sytuacji i znające się na rzeczy, mogą za pomocą myśli przeniesć się dokąd chcą Zas duchy nieoswiecone, nieuki, nie potrafią tego  
 Duch (do pacjentki) Właściwie dlaczego trzymała mnie pani w więzieniu?  
 Dr W Była pani gościem nieproszonym  
 Pacjentka Cieszę się, ze się pani pozbyłam  
 Duch Ja także się cieszę, ze wyszłam z tego więzienia Dlaczego nie chciała mnie pani wypuścić? A ja stukalam i stukalam (do doktora) A pan strzelał do

LESZEK  
SZUMAN



Robert Wilson's the CIVIL WAR (1985) Photo Richard Feldman

mnie ogniem Dopiero wtedy wyswobodziłam się, co mnie cieszy  
 Dr W Czy po ostatnim zabiegu poczuła się pani wolna?  
 Duch To pan nazywa zabiegiem?  
 Dr W Jeżeli to umożliwiło pani odcięcie się od tamtej pani, to nazwałbym to zabiegiem bardzo skutecznym  
 Duch Pan nawet nie wie, co ja się nacierpiałam przez ten ogień, a szczególnie przez te wystrzały Nie lubię pana  
 Dr W Musiałem wykonać ten zabieg, by panią wygonić z tamtej pani  
 Duch Pan tę diabelską maszynę traktuje jak jakiegoś bozka Pan chciał mnie wygonić, lecz dokąd?  
 Dr W Do swiata duchow?  
 Duch Gdzie to jest?  
 Dr W To jest miejsce, gdzie przebywają duchy, istoty bezcielesne, aby nabrac tam poznanie, rozeznania własnej sytuacji, dalszego doświadczenia w nowych warunkach bytu Pani opuściła swe ciało fizyczne, nie zdając sobie z tego sprawy Później weszła pani w ciało astralne tej tu pani, po prostu opętała ją pani

Pacjentka Gdy się pozbędę pani i innych intruzow, wówczas zamknę drzwi i będę je tak trzymała, by nikt z was nie mógł wejść  
 Dr W Musi pani sobie wyobrazić, Maggie, ze jest pani wolna, a wtedy wyswobodzi się pani od razu z więzienia Ludzie żyjący w świecie fizycznym nie mogą przenosić się z miejsca na miejsce tylko przy pomocy myśli, jednakże duchy to potrafią Pani jest dla nas niewidoczna Obecnie posługuje się pani ciałem innego człowieka Jest nim moja żona  
 Duch Juz mi pan to raz powiedział  
 Dr W Czy pani nie zdaje sobie z tego sprawy, ze znajduje się w szczególnie dziwnej sytuacji? Ile pani miała lat, gdy opuściła ciało? Czy przypomina sobie pani cos z przeszłości?  
 Duch Pamiętam tylko, ze wyjechałam i nagle konie poniosły Potem zrobiło się nagle ciemno Od tego czasu prawie nic nie pamiętam  
 Dr W Czy pani wie, który obecnie mamy rok?  
 Duch Nie potrzebuję odpowiadać na wszystkie pytania Czy jest pan adwokatem lub sędzią? Kim pan właściwie jest?  
 Dr W Jestem człowiek-ogień Czy pani wie, ze obecnie mamy rok 1920?  
 Duch Nic mnie to nie obchodzi (macha ręką) Jest mi to obojętne  
 Dr W Myślałem, ze chciałaby pani być wolna?  
 Duch Chciałabym się tylko wydobyć z tego więzienia Obecnie czuję się znacznie lepiej, lepiej niż kiedykolwiek w ostatnich latach  
 Pacjentka Powinna pani podziękować doktorowi, który panią wyswobodził  
 Duch Jego powinno się aresztować za to, ze do mnie tak strzelał Miałam wrażenie, ze moja głowa rozlatuje się na kawałki  
 Dr W Czy widzi tu pani jakichs swoich przyjaciół?  
 Duch Widzę jednego wysokiego Indianina, małą Indiankę oraz panią, która ma niebieskie oczy i piękne loki (duchy)  
 Dr W Czy indyjskiej dziewczynie na imię Srebrna Gwiazda (jest to jeden z duchow pomocniczych medium)?  
 Duch Tak  
 Dr W Te duchy pomogą pani w orientacji na tamtym świecie

Duch Jedno jest pewne chcę pojsc do nieba, a nie w „jakies inne miejsce” Zawsze regularnie chodziłam do kościoła i byłam pobożną kobietą  
 Dr W Osoby, które pani widzi, to duchy, my ich zobaczyć nie możemy  
 Duch Mimo to one tu stoją Mowią, ze gdy pojedę z nimi, otrzymam sliczne mieszkanie To byłoby piękne Juz od dawna nie mam własnego kąta Tam juz nie będzie się do mnie strzelać ogniem? Ja wcale nie chcę isc do tej rudej Dzięki Bogu  
 Dr W Teraz niech pani sobie wyobrazi, ze jest juz wolna i niech pani idzie z nowymi przyjaciółmi  
 Duch Dobrze, pojedę Zegnam pana

\*\*\*

Kiedy pacjentkę oddano do szpitala, nie była ona zdolna do niczego Po oswobodzeniu jej od duchow nawiedzających, objęła posadę maszynistki w dużym domu towarowym w Los Angeles Odzyskała swój normalny stan psychiczny

## 4. Wiadomości medialne z dworu faraonów

W jakich wypadkach można uważać wiadomości otrzymywane drogą medialną za bezsprzecznie prawdziwe, za nie ulegające wątpliwości? Wymagania parapsychologii w tym względzie są wysokie Żąda się obiektywnych dowodów, które przekonałyby nie tylko uczestników seansow, lecz także osoby postronne, nastawione krytycznie

Oczywiście, każdy wypadek musi być przede wszystkim bezspornie udokumentowany Na przykład nie mogą występować takie możliwości, aby medium na drodze telepatii przejęło jakies informacje z umysłów ludzi żyjących Poza tym, co najważniejsze, istota wypowiadająca się przez medium musi (w sensie psychicznym) w takim stopniu odróżniać się od medium w sensie intelektualnym, aby były wykluczone możliwości ewentualnego wypowiadania się podświadomości medium lub też jakiegos gry aktorskiej tejże podświadomości

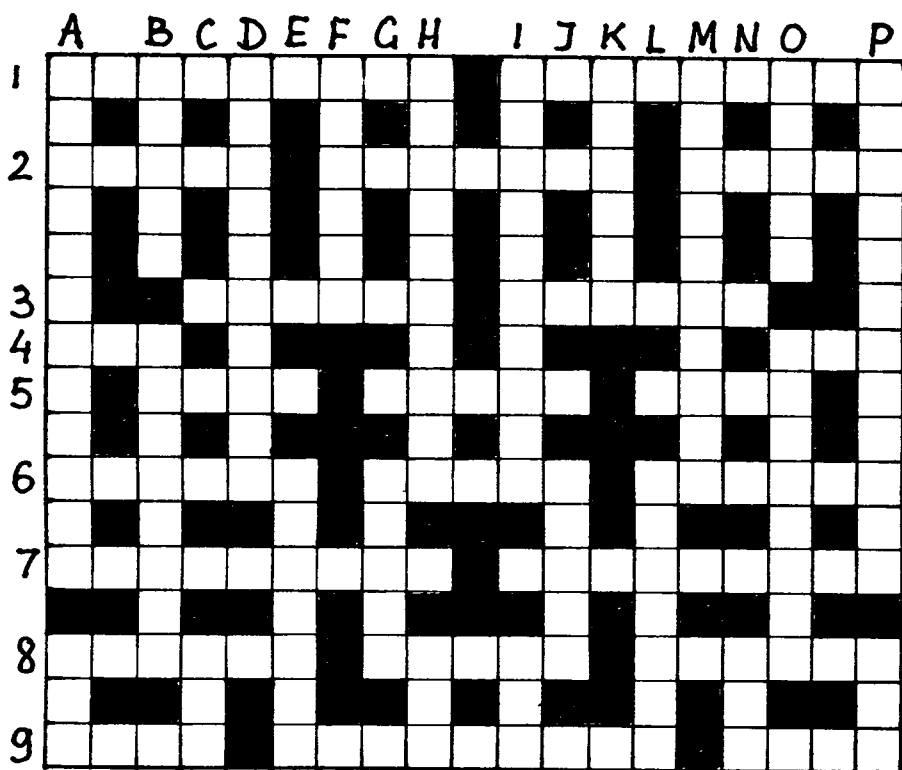
W ostatnich czasach głośne były dwa charakterystyczne wypadki z tej dziedziny Pierwszy określono jako „korespondencję krzyżową”, względnie uzupełniającą, drugi zaś nazwano „rewelacją Rosemary”

Historia korespondencji krzyżowej ciągnęła się od roku 1906 przez kilka dziesiątkow lat Polegała ona na tym, ze kilkanastu mediow w Anglii, eksperymentując pod ścisłą kontrolą przedstawicieli Towarzystwa dla Badan Psychicznich, pisywało automatycznie różne wypowiedzi, nie mające żadnego widocznego sensu lub związku Lecz gdy zebrano podobne zapiski robione przez wszystkie media, okazało się, iz notatki te, połączone razem, dawały jasny i wyraźny sens, po prostu należały do siebie tak, jak części składowe zagadki - układanki

Wszystkie notatki uzupełniały się nawzajem Relacje z tamtego swiata podane zostały w postaci układanki, którą należało złożyć, aby otrzymać sens Nie dało się to wytłumaczyć żadną telepatią, a wskazywało na istotę inteligentną, która z zaswiatow zabawiała się w ten sposób

Ciąg dalszy  
w następnym numerze

KRZYŻÓWKA WŁASNA Nr 171 Nr 170

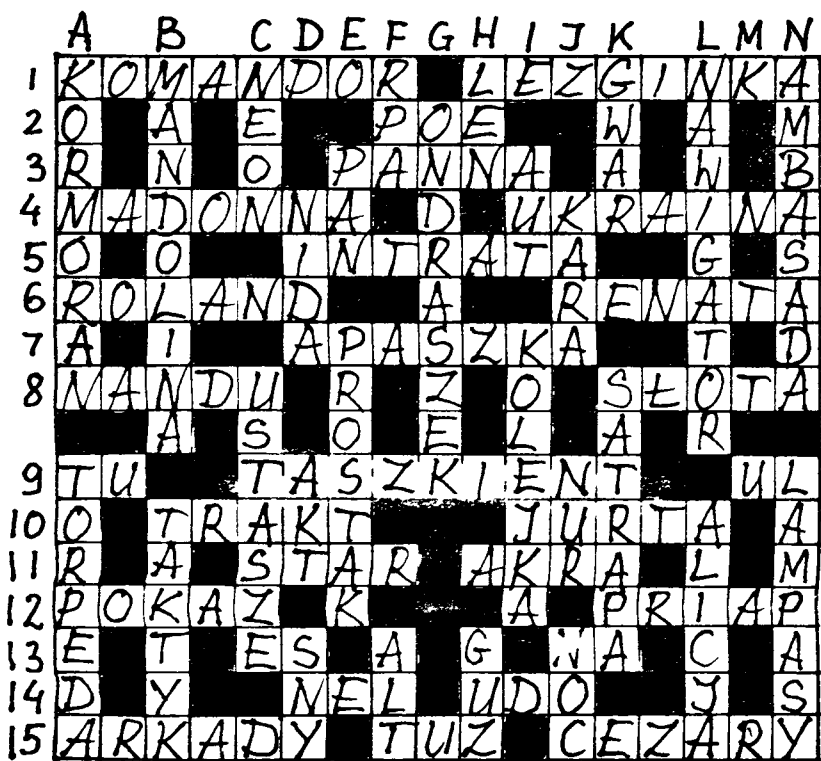


POZIOMO

- 1 A instrument smyczkowy
1 I mimodram widowisko sceniczne
2 A muzulmńska modlitwa
2 F tytuł arystokratyczny
2 M języczna potrawa
3 C pastewne lub cukrowe
3 I zdjęcie przy wejściu do kina
4 A wymiarle zwierzę polskich puszczy
4 O PRLowski bank
5 B odpowiedź w górach
5 G miasto w Japonii
5 L dawna opłata za przejazd przez most itp
6 A szkoła opłata
6 G aromatyczne ziolo
6 L leśniewisko
7 A rodzaj materiału
7 I pochodni zwiercy
8 A płyty drukarskie z wytrawionym obrazy
8 G w dolinie Lotru
8 L młynski bion twórca konrewołu cynelopimisty monolskiego
9 A zbroczony
9 E wielki piak subtropek ilny
9 N dżwiny piad rzczyw

PIONOWO

- 1 A spoiwosc stopien gęstosci substancji
1 B na plecach zawodnika
1 D duzy ozdoby puchar
1 F fundamentalna księga chrześcijaństwa
1 H kompozytor rosyjski
1 I okres rządów papieża
1 K uparty intruz
1 M rzewnictwo
1 O lodowy domek Eskimosa
1 P biolog porownawcza człowieka
4 B odszczepieniec
4 O jest nim ipezan i wersalka
6 E rzczoznawca
6 G rycerski bion
6 J sławny lutnik włoski
6 L dzielność
8 A ptak spiewający
8 C arabski bazar
8 H tunek papuż
8 I mwy przeladawca
8 N podst element dziedziczenia
8 P pięć zębni łączący po skutcu blachy



Redaguje Kibic

ZŁOTY MEDAL POLSKI NA OLIMPIADZIE BRYDZOWEJ - R 1984

W uprzednich odcinkach poznałem Czytelników z techniczną stroną Olimpiady brydżowej. Nas, oczywiście interesuje najbardziej sposób w jaki drużyna Polski zdobyła najwyższą nagrodę, jaką jest złoty medal olimpijski.

Juz eliminacje w dwóch grupach po 27 drużyn zdawały się zapowiadać sukces Polski, gdyż zajęliśmy pierwsze miejsce w grupie oraz najwyższą ilość punktów z wszystkich drużyn. Oto wyniki eliminacji:

Grupa A

- 1 Polska 532
2 Dania 520
3 Austria 508
4 Francja 502

Grupa B

- 1 Indonezja 531
2 USA 509
3 Włochy 508
4 Pakistan 482

Nie łatwo było przebrnąć przez eliminacje trwały one 10 dni. Cztery drużyny weszły do 1/4 finału gdzie 1 z grupy A wpadł na 4 z grupy B itd, a więc Polska na Pakistan.

Wbrew oczekiwaniom polska drużyna nie grała żadnym "polskim treflem" ani metodą w której PAS oznacza otwarcie. Ale były drużyny, które stosowały tego rodzaju sztuczne konwencje. Spójrzmy np na licytację tej ręki z meczu Holandia - Jamajka.

Dir South

Vul N S

DLR=rozdający

Vul=partyni

North /Hol/

South /Hol/

DLR=rozdający

Vul=partyni

North /Hol/

South /Hol/

DLR=rozdający

Vul=partyni

North /Hol/

South /Hol/

DLR=rozdający

Vul=partyni

North /Hol/

South /Hol/

DLR=rozdający

Vul=partyni

North /Hol/

South /Hol/

DLR=rozdający

Vul=partyni

North /Hol/

South /Hol/

DLR=rozdający

Vul=partyni

North /Hol/

South /Hol/

DLR=rozdający

Vul=partyni

North /Hol/

South /Hol/

DLR=rozdający

Vul=partyni

North /Hol/

South /Hol/

DLR=rozdający

Vul=partyni

North /Hol/

South /Hol/

DLR=rozdający

Vul=partyni

North /Hol/

South /Hol/

DLR=rozdający

Vul=partyni

North /Hol/

South /Hol/

DLR=rozdający

Vul=partyni

horoskop

23.I. - 29.I.

Zaczniemy docho dzie do siebie po nie dawnych wydarzeniach. Twoja dwu znaczna sytuacja wyjasni się w najbliższym czasie nie masz podstaw do niepokoju. Rozsądnie będzie przeanalizować jednak stan rzeczy i własne szanse. I nie upierać się tak rozpaczliwie przy swoim gdyż zaczyna odgrywać tu rolę nie interes lecz ambicja. Zwłaszcza że ktos komu wierzysz podbija Ci nieustannie benek. Spory za strzyk gotówki. Znak miły Skorpion unikaj Koziorozca. Dzień szczęśliwy czwartek liczbą 6.



To nie złościwość losu. Zwalasz na innych odpowiedzialność za własne niedopatrzienia i lekomyślność. Wynikająca z wiary że można liczyć na innych. Wyjazd bardzo atrakcyjny tym razem nie odmawiaj. W swoje poczynania wprowadz trochę więcej porządku. Masz skłonność do improwizacji. W sprawach sercowych zachowaj ostrożność. Pewne symptomy są rzeczywiste. Działanie ale chybła interpretujesz je zbyt jednoznacznie. Znak ważny Waga unikaj Wodnika. Dzień szczęśliwy sobota liczbą 2.



Lew unikaj Barana. Dzień miły poniedziałek liczbą 4. Sukces satysfakcja słowa uznania poprawia wiele. Twoje samopoczucie po niedawnych zmartwieniach i kłopotach. Zadanie nie zbyt trudne nie boj się ryzyka. Uwierz w swoje talenty. Jesteś trochę zakompleksiony. Stąd brak pewności siebie i wstręt do co robisz. Uwierzaj drugiej stronie jest wrażliwa i możesz ją łatwo urazić. Pomysł początkowo wzbudzi Twój entuzjazm ale będzie to typowy słomiany zapał. Znak serdeczny Waga unikaj Strzelca. Dzień ważny sobota liczbą 7.



Konflikty z racją. Wzrost niektórych przeciwników. Będą ci weterani. O Twojej wiedzy. Nie odtrącaj wyciągniętych rąk. Chociaż mistrz swoje Zawieszenie broni pozwoli zebrać Ci siły. W najbliższym czasie sporo nerwowych chwil. Ale wszystko zakończy się pomyślnie. Z bliską Ci osobą potrzebna jest szczerza i długa rozmowa. Inaczej mur niezrozumienia a nawet niechęci będzie rosł. Znak sympatyczny Koziorozec unikaj Skorpiona. Dzień ciekawy sobota liczbą 5.



Nareszcie znajdziesz wspólny język z otoczeniem. Będzie to wynikiem zmiany taktyki. Włączenia do działalności planowania i po prostu taktu. Sprawy zupełnie nietypowe. Zachowaj ostrożność przy podejmowaniu decyzji. Będzie to jedno z wielu wielkich sprawdzianów Twoich możliwości. Poczuj się trochę jak na egzaminie. Od wyniku zresztą będzie zależało wiele. Miej to na uwadze. W sprawach sercowych unikaj dramatyzowania. Znak miły Bliźnięta unikaj Panny. Dzień ważny niedziela liczbą 8. Znowu zaczynasz się niecierpliwić i nie weter denerwować. Chyba oczekujesz zbyt wiele. Długo strona i nie zaspój się gruszek w popiele i straci się wycis jak najbardziej obronną ręką / opresję. Uwierzaj bo może zagrać nie lura! Grajdzie o dużą stawkę. Długiego zachowaj rozsądek i nie emocjonuj się. Byle czym. Ważny okres dla Twojej najbliższej przyszłości. Wiele się bowiem będzie w tym czasie decydować. Trzymaj rękę na pulsie. Znak szczęśliwy Skorpion unikaj Koziorozca. Dzień ważny piątek liczbą 7.



Czy nie przesadzisz w swoich staraniach? Otoczenie odbiera to jako chęć osiągnięcia celu za wszelką cenę. Oczywiście nie musisz się tłumaczyć ani niczego wyjasniać. Łatwiej Ci jednak będzie poruszać się i działać jeśli uzyskasz aprobatę środowiska. Zbyt lekko myślisz. Zróżnicuj różne obietnice. Ktoś Ci w głowie dotrzymać. Pod koniec tygodnia znacznie się okres lepszej passy. Także materialnej. Znak który zawsze przykładał nie Twoim pomysłom. Bliźnięta unikaj Byka. Dzień miły sobota liczbą 3. Poswięć trochę więcej uwagi i czasu ludziom. Ci zyci w tym zachowujesz się tak jak by Cię to wszystko nuzło i nie obchodziło. Najlepsza droga do wyobcowania się ze środowiska. Drobne komplikacje w kręgu spraw zawodowych. Powinny Ci uświadomić że pracujesz zrywami a Twoja organizacja pracy pozostawia wiele do życzenia. Rozmowa Ci zaskoczy ale wyjdiesz z niej obronną ręką. Można mówić nawet o sukcesie. Osiągniesz zamierzony cel. Znak z którym przeżyjesz coś fajnego. Lew unikaj Barana. Dzień miły czwartek liczbą 4.



Dobry prognozyk na najbliższy okres a wyrazem tego będzie propozycja jaką wkrótce otrzymasz. Pole do podpisu dla bystrzych i inicjatywnych. Twoja dociekliwość zaczyna być męcząca dla otoczenia. To już prawie obsesja. Wez trochę na wstrzymanie. Rozmowa powinna być sygnałem alarmowym. Nie masz pewności i wewnętrznie przekonania co do słuszności decyzji. Wreszcie zwrócisz na siebie uwagę pewnej osoby. Znak ważny Ryby unikaj Barana. Dzień miły wtorek liczbą 8. Nie taki diabeł straszny jak go malują. Przekonasz się o tym już wkrótce. Sytuacja zmusi Cię do wysiłku. Ale to dobrze bo wszechogarniające Cię totalne lenistwo działa destruktynnie na Twoją psychikę. Nie bądź taki wrażliwy na najdrobniejsze nawet słowa krytyki. Zwłaszcza że często płyną one z zyczliwości. Powinny Ci uswiadomić popelniane błędy. Masz sporo czasu nie decyduj o niczym pochopnie. Znajomość coraz bardziej interesująca. Znak serdeczny Waga unikaj Wodnika. Dzień ważny sobota, liczbą 1.





## SPORT

## Rajdowcy

Wycigi zuzłowe sport motorowy za wody Formuły I mają wielu entuzjastów wśród polskich kibiców sportowych. Lata siedemdziesiąte nosiły w Polsce gwałtowne zainteresowanie rajdami. Ta fascynacja rozpała Sobiesław Zasada udanymi występami w rajdach. Kiedys nawet Syrenki wystartowały w rajdzie Monte Carlo. Namietnych kibiców miały wycigi formuły I komentowane w TV przez red. Pacha i dziennikarkę polskiego pochodzenia o nazwisku Lengyel, obsługującą tę imprezę. Była nawet oferta budowy toru do wycigów formuły I pod Poznaniem. Goscili też w Polsce i udzielał wywiadów ówczesny mistrz formuły I Hunt przy okazji skutecznie reklamujący najlepsze polskie papierosy produkowane na licencji amerykańskiej Marlboro. Później to wszystko zniknęło. Kryzys draży sport motorowy, braki sprzętowe i paliwowe, ogromne koszty organizacyjne i serwisowe dopełniają resztę. Nie brak jednak w Polsce fanatyków rajdów, którzy we własnym zakresie szykują samochody, a bywało, że jeździli na własnym kartkowym paliwie. Obok tego są trzy cztery liczące się załogi rajdowe, które osiągają sukcesy na arenie międzynarodowej.

Wycigi samochodowe wszystkim w świecie kojarzą się z zawodami na torach drogowych bądź ovalnych. Formuła I cieszy się szczególnym zainteresowaniem. W Polsce jest inaczej. Wycigi na torach nie są popularne, bowiem bolidy (taka jest nazwa specjalnie konstruowanych w celach wycigowych samochodów) nie mają tej klasy co pojazdy Formuły I. Nie mniej jednak są trzy tory w Polsce: w Poznaniu, Kielcach i Toruniu, gdzie rozgrywa się walka w klasie Easter i Polonia. Co zatem dominuje w Polsce? Każdy kibic sportowy wie doskonale. W kraju pasją są rajdy. A zaczęło się (przynajmniej dla mnie) od Sobiesława Zasady jeżdżącego na Porche przedtem na Stayer Puch. Popularny Sobek był trzykrotnym mistrzem Europy. Koniec lat sześćdziesiątych przyniósł pojawienie się na polskich drogach samochodu Fiat 125p. Sukcesy Zasady, a także pasja samochodowa Andrzeja Jaroszewicza, syna ówczesnego premiera PRL, były przyczyną powstania zespołu fabrycznego warszawskiej FSO. W wczesnych latach 70-tych Zespół FSO Rally startował w Rajdach Monte Carlo czy Safari i w swojej klasie nawet odnosił pewne sukcesy. Na autostradzie wrocławskiej bito rekordy prędkości, czemu nadawano odpowiednią oprawę propagandową, wartości sportowe tych rekordów Polskiego Fiata są dyskusyjne. W 1975 Zasada przestał startować, zespół FSO nieco później rozwiązano z uwagi m.in. na ogromne koszty hobby Czerwonego księcia. Sprawa sportu rajdowego na dziś, po dziesięciu latach stagnacji, przedstawia się nieco różnie. Dwoch kierowców, Andrzej Koper i Błażej Krupa, korzysta z pomocy francuskiej firmy Renault. Koper w 1984 roku zdobył Mistrzostwo Europy Wschodniej (Puchar Pokoju i Przyjaźni) na samochodzie Renault 5 Alpine o mocy silnika 100 KM. Rajdowe mistrzostwa Europy Wschodniej to seria rajdów po Polsce, Rumunię, Bułgarię, ZSRR, Węgrzech i NRD. Na samochodzie Renault 11 Turbo jeździ Błażej Krupa. Sponsoruje go firma tytoniowa Rothmans, finansując jego starty w eliminacjach Mistrzostw Europy. Jednym z zawodów w ramach ME był 41. Rajd polski.

Dziesiąty odcinek specjalny długości 9,6 km na trasie Kozia Hala - Zieloniec - Strzałka - szybkościomierz w Renault 11 Turbo skacze pomiędzy 170-180 km na godzinę. Nagle, w pełnych światłach pojawia się sylwetka w jasnym kombi, nie dramatycznie machając rękami. Co się stało? wypadki? Pierwsza myśl Błażeja Krupy: Ułamek sekundy później trzeba zatrzymać samochód! Gwałtowne hamowanie i niebieskie Renault po krótkim tancu na szosie, chcąc uniknąć wje-

chania na wzywającego pomocy - ląduje w rowie.

Okazało się, że z drogi wcześniej wypadł lider Ingvar Carlson i Renny Melander ze Szwecji na Mazdzie RX 7.

Przystąpiono do rutynowych w takich przypadkach czynności. Szwedzi poprosili jednak, by Błażej Krupa i Piotr Mystkowski najpierw pomogli wypchnąć Mazdę. Tak się stało. Potem czwórka wzięła się za Renaulta. Trwało to jednak tylko około minuty. Szwedzi poczuli Polaków wsiadli do swojej Mazdy i pomknęli po zwycięstwo.

Służby ratunkowe zaniepokojone brakiem na mecie polskiej załogi, wysłały pomoc. Krupa z Mystkowskim stracili 23 minuty i drugą pozycję w rajdzie, plasując się ostatecznie na 13 miejscu w klasyfikacji generalnej.

Podczas konferencji prasowej kończącej rajd Szwedzi zostali niemal zmuszeni do wykrztuszenia przeprosin. Ingvar Carlson powiedział: Nie mogliśmy dłużej czekać, ponieważ balimy się sponсора, który wymaga od nas jazdy, a nie parkowania.

Już kiedyś padło podobne stwierdzenie. Niki Lauda kilka lat temu nie zatrzymał się przy płonącym rywalu, a przecież kiedyś sam nie zginął tylko dlatego, że inni zawodnicy nie myśleli tak jak on.

Sporty motorowe, automobilizm, a szczególnie rajdy, w których często rywalizacja pozostaje sama bez świadków, są miejscem nieczystej gry. Bywa też inaczej. Każde zawody w sportach motorowych mają w sobie element niebezpieczeństwa. Zawodnicy wiedzą dobrze o ryzyku towarzyszącym ich startom. Dlatego też od najdawniejszych czasów zaczął kształtować się niepisany, lecz ważny kodeks norm etycznego postępowania, którego nacelną zasadą jest poszanowanie zdrowia i życia każdego z rywali i fair play, czyli dosłownie czysta gra. Każda postawa i każde postępowanie zgodne z tym niepisanym kodeksem cieszą się powszechnym uznaniem, zaszczytem i postawy odmiennie dezaprobata.

Błażej Krupa i Piotr Mystkowski zyskali powszechnie uznanie i sympatię i szacunek dla sportowego gestu, a biuletyn Auto Moto Sport wystąpił do Międzynarodowego Komitetu Fair Play o przyznanie nagrody. Polscy rajdowcy zostali nagrodzeni dyplomem honorowym.

Oto co mówi dziś Błażej Krupa na temat tego wydarzenia:

**Jak pan patrzy po roku na owo wydarzenie?**

Z takim samym niesmakiem. Zawsze i w każdych okolicznościach zatrzymam się i przecięć nie dla nagrody.

**Czy w rajdach często zdarzają się podobne incydenty?**

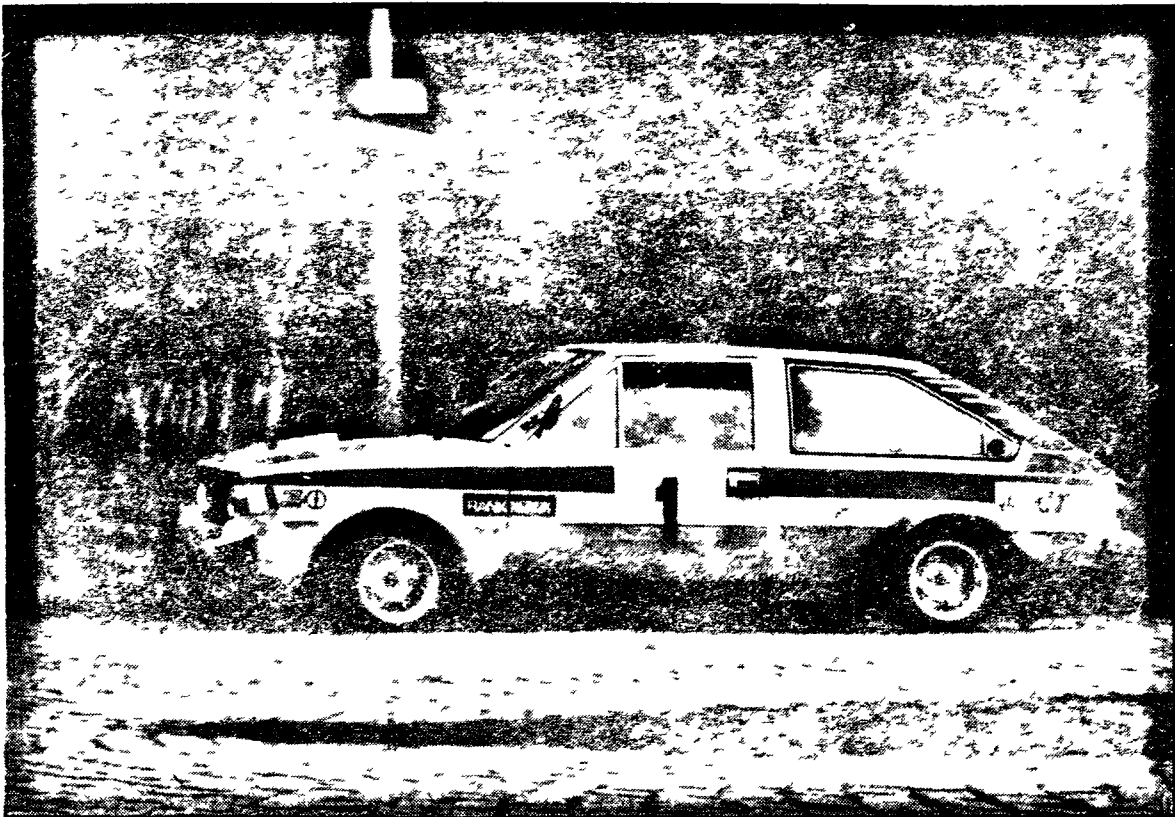
Jesli chodzi o postępek Carlsona, to dość rzadko. Wbrew pozorom wśród kierowców istnieje ogromna solidarność. Oczywiście są sympatie i antypatie. Wie lokrotnie świadczymy sobie pomoc. W naszym sporcie jest to bardzo ważne.

**- Czy może pan podać jakiś przykład?**

W pewnym okresie często startowaliśmy z Antonio Zaninim. Podczas Rajdu Złote Piaski w czasie ulewy zobaczyliśmy w światłach naszej Renault Alpine, że w jego Porsche sroda tylna opona ostrzegłismy go, zas potem oświetliliśmy wymianę koła. Ponieważ tylne koło Porsche nie mieszło mu się w smio chodzie, zabralismy je do naszego pojazdu i oddalismy serwisowi Zaniniego po przejechaniu jeszcze jednego oesu.

**Jak wam podziękował?**

Niki nie było nie oczekuje. Często wystarczy usłyszeć słowo "dziękuję" i głębokie spojrzenie sobie w oczy. Do dam ze podobne stosunki mieliśmy i nadal mamy z wieloma zawodnikami z czołówki europejskiej. Jedziemy przecież na tym samym wozku, chociaż nie w tym samym samochodzie. Podobna solidarność panuje między pilotami skocz-



Marian Bublewicz Ryszard Żyszkowski

kami spadochronowymi.

Od 1978 roku nie jeździłem z niszczym numerem startowym niż 10, a brałem udział od tego czasu w ponad 40 rajdach i wśród czołówek nie zdarzył się incydent podobny do tego, którego autorem był Carlson.

**- Nasuwa się jedno pytanie. Dlaczego nie jeździ pan na szybszych samochodach?**

Udało mi się załatwić Renault 11 Turbo. Chętnie pojedę na lepszym sprzęcie, ale kto da Renault 5 Maxi Turbo? urządzenie z wtryskiem wody do układu chłodzenia, podwojnym turbo, 16-cielowymi kołami, elektroniką, chyba bardziej skomplikowane niż woz Formuły I, kosztujące około 150 tys. dolarów, i wymagające obsługi przezwysokiej klasy specjalistów z różnych dziedzin i laboratorium badawczego. Tego nie da się przeskoczyć. Na to może sobie pozwolić tylko fabryka z jednym zawodnikiem w tym przypadku Jeanem Ragnottim.

**Polonez 2000 pana nie kuszy?**

W ciągu całej mojej kariery nie otrzymałem nigdy propozycji startu na polskim samochodzie.

A kto taką propozycję dostał? Marian Bublewicz, uznawany za najlepszego kierowcę rajdowego w Polsce, Bublewicz ma 35 lat, mieszka w Olsztynie. Jestem pewien, iż Czytelniczy, którzy mieszkali w latach 1979-1983 w tym mieście, pamiętają oblepiony reklamami jego Opel Kadett. Bublewicz lubił pokręcić się po mieście tym samochodem, tak dla szpanu. Oto co mówi o sobie:

**● Jak trafiłeś do sportu rajdowego?**

Próbowałem zostać gimnastykiem, piłkarzem i kolarzem. Potem zająłem się motocyklami, startowałem w crossach. W 1971 roku byłem wicemistrzem Polski w klasie 125 cm, sześć awansowałem do kildry narodowej.

**● W roku 1974 zacząłeś karierę rajdową.**

Dostałem wtedy od ojca polskiego Fiata. W latach 1975-1977 byłem kolejno trzykrotnie mistrzem Polski. W 1977 roku po raz pierwszy błysnąłem międzynarodowym wynikiem. W Rajdzie Warszawskim była to eliminacja mistrzostw Europy, zająłem 2 miejsce w klasyfikacji generalnej z czołowym kierowcą świata Francuzem Guyem Frequelinem.

**● Dwa kolejne sezony to starty w wycigach.**

Postanowiłem trochę odpocząć od

rajdów. Miałem bardzo szybkiego Fiata 128 3p i na nim zdobyłem tytuł mistrza Polski w klasie 1300 ccm w roku 1978.

W 1979 r. wróciłem do rajdów na nowym samochodzie. Był to Opel Kadett GT/E, wówczas jedno z lepszych aut rajdowych na świecie. Jeździłem nim przez cztery sezony. W 1982 roku zdobyłem podwójne mistrzostwo Polski w rajdach i wycigach.

**● I tak doszliśmy do przełomowego 1983 roku. Czy spodziewałeś się kiedykolwiek, że zostaniesz kierowcą fabrycznym FSO?**

Propozycja fabryki była dla mnie zaskoczeniem. Toczyłem właśnie rozmowy z Opłem na temat nowego samochodu. Jednak przyjąłem propozycję FSO i nie żałuję tego. Jazda w fabrycznym zespole daje mi ogromne możliwości realizacji sportowych zamierzeń i ambicji. Gdy ma się do dyspozycji samochód rajdowy, treningowy, wybór opon, zespół doskonałych mechaników, można się przestać marwić o sprzęt i cały wysiłek i czas poświęcić na

podnoszenie swych umiejętności.

**● Ten moment w karierze był przełomowy z jeszcze jednego względu. Zaczęłaś jeździć z najwybitniejszym polskim pilotem Ryszardem Żyszkowskim.**

Ryskowski zawdzięcza mi bardzo dużo. Jeżdżąc z nim, zrozumiałem, co to jest taktyka, jak wielkie znaczenie w szybkiej jeździe ma tempo dyktowania oraz do kładność opisu trasy. W każdym moim wyniku w ostatnich trzech latach, Rysiek ma olbrzymi wkład. Właściwie należy to tak ująć: wszystkie sukcesy osiągnęliśmy razem.

**● Jak oceniasz Poloneza jako samochód rajdowy?**

To świetny materiał na dobre rajdowe auto. Jest niesłychanie mocny i wytrzymały, odporny na trudy rajdowych tras, poza tym dobrze się prowadzi. Ale na szybkich asfaltowych odcinkach, a zwłaszcza na podjazdach, brakuje mu mocy. Te 180 KM to trochę za mało. Specjaliści z FSO cały czas pracują nad tym problemem.



Błażej Krupa



**HUMBERVIEW INSURANCE**  
 337 Roncesvalles Ave Toronto  
 TEL 531 - 4647  
 Ubezpieczenia chorobowe dla odwiedzających Kanadę

**FASHIONS**  
 Nowo otwarty polski sklep  
 Posiada duży wybór pojedynczych fasonów  
 Szyjemy na miarę i naprawiamy  
 Ceny bardzo okazyjne  
 1544 Bloor St W (między Dundas i Bloor)  
 TEL 533 - 8881

**SAVE-O-WAY BIURO PODRÓŻY I PACZKI DO POLSKI**  
 Po rezerwacji i informacji proszę dzwonić  
 (416) 532 - 3042, 532-3794  
 OVERSEAS SERVICES  
 331 Roncesvalles Ave, Toronto

**TOLA'S GIFT & DELICATESSEN**  
 167 Roncesvalles Avenue  
 Toronto, Ontario  
 TEL 534 - 2231

**THE FUTURE BAKERY**  
 NAJLEPSZY W MIEŚCIE ŚWIEŻY CHLEB  
 Dostarczamy do sklepów i domów  
 739 Queen St W - Toronto, Ont  
 TEL. 368 - 4235

**J P CONSTRUCTION COMPANY**  
 GENERAL CONTRACTOR  
 WYKONUJEMY ROBOTY BETONIARSKIE KLADZENIE ASFALTU PRACE MURARSKIE I WYKOPY Instalujemy aluminiowe okna i sifting Wycena bezpłatna Plany i zezwolenia wykonuje architekt  
 TEL 252 8492

**QUALITY AUTO SERVICE BODY SHOP**  
 WOJTEK GRABOWSKI  
 Blacharstwo lakiernictwo i wszelkie naprawy samochodów  
 SZYBKO SOLIDNIE  
 Zabezpieczenie antykorozyjne  
 931 A Weston Rd (koło Black Creek)  
 TEL 763 - 2618 warsztat 249 - 9791 dom  
 Czynny również w sobotę

**MIRAPOL Air Transit Co TORONTO - MONTREAL - TORONTO**  
 Każdego wtorku i piątku Superlüksusowy minibus Rezerwacje odlotów, pomoc w odprawie bagazy Sezonowa obniżka kosztów TELEFONUJ Tadeusz 275-7747 i 239-9411

**ONTARIO BREAD Co.Ltd.**  
 178 Ossington Ave Toronto  
 TEL 532 - 4929  
 NAJPOPULARNIEJSZY PYSZNY ŚWIEŻY CHLEB  
 DO NABYCIA W NAJLEPSZYCH SKLEPACH W TORONTO I W ONTARIO

 **dermatone**  
 ZAKŁAD KOSMETYCZNY  
 ● Pełnacja twarzy rąk i stóp  
 ● Usuwanie zbędnego owłosienia  
 ● Specjalistyczna aparatura  
 ● Jakosciowe kosmetyki  
 ● Wizyty prosimy zamawiać telefonicznie  
 2198 Bloor St W  
 TEL 766 - 1867

**ROWLAND MERCURY FORD**  
 POZYCZKA 9.9 %  
 KLIMATYZACJA BEZPŁATNA  
 w niektórych modelach samochodów  
 Dalsze informacje  
**TERESA BEDNAREK**  
 Toronto, 1800 O'Connor Dr  
 TEL. 759 - 4422

**KOMIS**  
 139 Roncesvalles Ave.  
 TEL 534 - 9362  
 Posiadamy w dużym wyborze  
 ● wyroby rzemiosła artystycznego i rękodzielniczego ● kostiumy ludowe ● bogatą galerię kryształów ● bursztyny, biżuterię artystyczną, srebro ● polski fajans z Włocławka i porcelanę  
 ZAPRASZAMY DO NASZEGO SKLEPU SZTUKI LUDOWEJ  
 TYLKO U NAS BEZ KŁOPOTU WYBIERZESZ WYTWORNY, ELEGANCKI PREZENT DLA KAŻDEGO!

**NEW CENTRAL MEAT DELICATESSEN**  
 323 Roncesvalles Ave  
 TEL 531 - 4861  
 Posiadamy smaczne wyroby mięsne i wędliniarskie wytwarzane według najstarszych staropolskich przepisów, szynki, boczek, balerony, kabanosy oraz wiele innych artykułów spożywczych importowanych z Polski i Europy  
 PIOTR MAZURKIEWICZ

**SAFETY AUTO REPAIRS**  
 WIESŁAW SOKOŁOWSKI  
 3005 Bloor St W, Etobicoke  
 TEL 231 - 6996  
 Świadczymy usługi w zakresie mechaniki samochodowej wszystkich marek oraz wydajemy zaświadczenia potrzebne do rejestracji samochodów  
 SZYBKO I SOLIDNIE

**ADAM'S SHOE REPAIR**  
 3096 Dundas St W (na zachod od Quebec po prawej stronie)  
 TEL 767 - 5966  
 Solidnie, szybko i fachowo wykonujemy reperacje wszelkiego typu i rodzaju obuwia oraz różnych toreb  
 Wymiana podszew obcasów sawaków i uszytych do skłonu obuwia ● Poprawne dopasowanie wysokości obcasa do skłonu obuwia ● Zwiększenie i skracanie cholew ● Odnawianie ● Zmiana koloru ● Renowacja i czyszczenie wyrobów ze skórek zamocowanych i welurowych ● Specjalizujemy się w reperacji obuwia przyszywanego-dublowanego i ortopedycznego  
 Od poniedziałku do piątku od godz 9 do 6 30, sobota od 9 do 5

**APPLIANCE CLINIC CO**  
 oferuje naprawę lodówek pralek, suszarek pieców elektrycznych i automatycznych zmywarek do naczyń  
 ● Zniżka dla rencistów ● Gwarancja na 1 rok ● Obsługa 7 dni w tygodniu  
 ● Dzwonic całą dobę  
 TEL TORONTO 261 - 7619  
 Kupuj i sprzedaj w/w sprzęt używany

Ktokolwiek jest zainteresowany w sprawach  
 ● Life insurance planning ● Estate planning ● Economic planning ● Business planning ● Retirement coun selling ● INCOME TAX  
 proszę skontaktować się z jedynym polskim specjalistą w tych dziedzinach w Winnipeg  
**M B A ZOFIA ADAMCZYK NEW YORK LIFE INSURANCE CO**  
 1616 - 1 Lombard Ave WINNIPEG, Man  
 TEL 942 - 6311 bus 582 - 8649 Res

**COPERNICUS MEAT PRODUCTS**  
 79 Roncesvalles Ave  
 TEL 536 - 4054  
 Posiadamy świeże mięso wykrojone na życzenie szynki boczki balerony kielbasy na sposób polski oraz wiele innych wędlin i delicatosek ogorki kiszone kapusze z beczki śledzie pierogi  
 T S PAKULSKI

Jedną z najlepszych małych restauracji w Toronto (wieloletni Toronto Sun)  
**BISTRO EUROPE**  
 ● Europejska atmosfera ● Znakomite miejsce na spotkanie ● Cos na zab  
 2390 Bloor West Toronto, Ont M6S 1P5  
 TEL (416) 767-0848

**jolanta interiors FIRMA**  
 specjalizująca się w architekturze wnętrz udziel Ci porady jak urządzać gustownie i wygodnie Twoje mieszkanie lub dom  
 Sprzedajemy nowoczesne zasłony okienne i w. VERTICAL HORIZONTAL BLINDS po bardzo dogodnych cenach Szeroki asortyment prezentów na każdą okazję  
 2368 BLOOR Str W TORONTO ONT  
 TEL 762 9638

CANADA'S LARGEST FORD CAR DEALER  
**TOTAL FORD**  
 ● Duży wybór używanych samochodów  
 ● Dogodne pożyczki  
 ● Samochody dostawcze i mikrobusy  
 ● Otwarte w każdą sobotę oraz dwie niedziele w miesiącu  
 ● Specjalne ogłoszenia w Toronto Star  
 DALSZE INFORMACJE  
**ROMAN GORSKI**  
 TEL (416) 781 - 5531  
 2401 DUFFERIN STREET (100 m na północ od Eglinton)

**PRZEPROWADZKI BLISKIE I DALEKIE**  
 oraz wszelkie przewozy towarów Umiearkowane ceny Solidna i szybka obsługa  
**TORONTO, Tel 691-3161 JANUSZ**

DOSKONAŁE WYROBY MIĘSNE I WĘDLINIARSKIE  
 Sprzedaz detaliczna i hurtowa dostarczamy do sklepów  
 Ceny konkurencyjne  
**PACIFIC WHOLESALE MEATS LTD**  
 JERZY ZOFNIAK i STEFAN PAKUS  
 2986 DUNDAS ST W Toronto  
 TEL 767 - 0000  
 Sprzedaz detaliczna tylko w czwartki piątki i soboty

**ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY ANKA & PETER**  
 2374 Bloor Str W Toronto  
 TEL 769 - 4488  
 Zdjęcia i portrety na różne okazje

**ANDRE'S PHOTO**  
 Zawodowy fotograf wykonuje wszelkie prace fotograficzne zdjęcia ślubne, chrzty, portrety dzieci i rodzinne  
**ANDRZEJ SŁIWKA**  
 TEL (416) 233 - 6550  
 Nizsze ceny dla nowo przybyłych

U NAS MOŻESZ ZAŁĄTWC prenumeratę miesięczników "BURDA", "NEUE MODE" i innych Cena do \$ 60 rocznie  
 Przyjmujemy zakłady TOTO w RFN typowanie wraz z opłatą \$ 1 za zakład  
 Należy przesłać do wtorku na adres  
 Box 524 STN "T" TORONTO M4C 5L6  
 Szczegóły w zwrotnych poswiadczeniach nadania

**SPRING CARPET CLEANING**  
 Czyszczenie dywanów i mebli tapicerskich SPECJALNE OKAZYJNE CENY PRZED ŚWIĘTAMI  
 Pracę wykonują fachowcy, Pełne gwarancje  
 Toronto, TEL 421 - 3960

**ONTARIO MEAT PRODUCTS LTD.**  
 783 Queen St W TEL 364-7720  
 157 Roncesvalles Ave  
 TEL 535 - 4648  
 NAJWYŻSZA JAKOŚĆ! KONKURENCYJNE CENY!  
 Świeże mięso sery pieczywo w bogatym wyborze  
 Europejskie wyroby delikatosowe DOSTARCZAMY DO DOMOW NA SPECJALNE OKAZJE WEDŁUG CEN HURTOWYCH

**POLSKA KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA**  
 POSIADA słowniki francuskie angielskie techniczne i inne książki do nauki języków kulinarne młodzieżowe bajki religijne karty świąteczne  
 MONTREAL, P Q P Box - 647 N D G H4A 3R1 Canada  
 TEL. (514) 489 - 0396

**WĘDZONE NA MIEJSCU**  
 SŁYNNE NA CAŁE TORONTO I ONTARIO  
**POLSKIE KIEŁBASY**  
 Szynki kabanosy wędliny mięsa różne delikatessy  
**Superior Sausage Co.**  
 1004 DUNDAS ST W  
 TEL 531 - 8422  
 KONKURENCYJNE CENY!

**HOMETARIO REAL ESTATE LTD & INSURANCE BROKERS Ltd**  
 ● KUPNO I SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI WSZELKIEGO RODZAJU  
 ● UBEZPIECZENIA NA SAMOCHODY - OD OGNIA - KRAŻDZIEŻY I INNE  
 171 Roncesvalles Ave Toronto  
 TEL 531 - 3506

**MIRATRANS TORONTO - MONTREAL - TORONTO**  
 W każdy wtorek i piątek Komfortowy mikrobus ● Rezerwacje odlotów i pomoc w odprawie bagazy ● Zniżka dla emerytów  
 TELEFONUJ 762 - 2627 lub 252 - 1850

Polski sklep w Scarborough  
**LA GROTTA DELI**  
 106 Markham Rd (przy Kingston)  
 POLECA polskie kiełbasy, wędliny, mięsa, śledzie, świeże pieczywo - Future i Universal Bakery  
**CENY NISKIE**  
 TEL 265 - 6714

**M-C DAIRY Co.Ltd. PRODUCTS**  
 Dostarczamy wszystkie znane produkty mleczne do każdego sklepu w Toronto Wyrabiamy kwasną śmietanę yogourt huslanek serw biały i topiony  
 ZADAJCIE NASZYCH WYROBOW W SWOICH SKLEPACH  
 Godziny otwarcia 7 00 do 4 00  
 212 Mavity St Tel 766-6711

**Fryzjerka z Wrocławia "WIKTORIA"**  
 z wieloletnią praktyką w kraju i za granicą, 3-krotna zdobywczyni pierwszych miejsc w międzynarodowych i krajowych konkursach fryzjerskich poleca swe usługi po cenach umiarkowanych w zakładzie  
**IZYS Beauty Salon**  
 16 Roncesvalle Ave, Toronto  
 TEL 532 - 1715

PRZESZŁO \$20 NA GODZINĘ zarabia wykwalifikowany spawacz  
**SWIADECTWO SPAWACZA W 5 TYGODNI** można uzyskać w Institute of Technical Trades który szkoli specjalistów już 25 lat  
 ● nowoczesne urządzenia ● rysunek techniczny ● kursy dzienne wieczorowe sobotnie i na zmiany ● dogodne opłaty tygodniowe  
 734 KIPLING AVE TORONTO  
 TEL 255-2369  
 po godzinach TEL 536-0008  
 Informacji udziela MARK NIEWIADOMSKI

**TP & ASSOCIATES Ltd**  
 Niezależni specjaliści w zakresie ubezpieczeń (Life Insurance) RRS P oraz funduszy inwestycyjnych  
 Prosimy telefonować lub pisać wysłany bezpłatnie  
**FINANCIAL PLANNING REVIEW ANDRZEJ SLEDZ**  
 1 Yorkdale Rd Suite 406 TORONTO, Ont M6A 3A1  
 TEL 787-1612, d 624-5411